

מחוברים

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישרים

גליון קכ"ה | פרשת צו-שבת הגדול | תשפ"ג

לונדון		ניו יורק		בני ברק		ירושלים		זמני כניסת ויציאת שבת קודש:
בגמ"ס	איאת השבת	בגמ"ס	איאת השבת	בגמ"ס	איאת השבת	בגמ"ס	איאת השבת	
19:23	18:59	19:17	18:55	19:03	18:27	19:06	18:26	17:12

השבוע בגליון:

- חשיפה:** מדוע קיבל מוכר תכשיטים טלפון אישי מפוסק הדור מרן שבת הלוי, בעיצומה של ליל בדיקת חמץ... | עמ' ג'
- סגולה:** מעלת וסגולת צדקה וקמחא דפסחא | עמ' ב'
- אקטואליה:** האם יכולים לברך על 'בדיקת' שואב אבק רובוטי | עמ' ט"ז

פנינים ואמרות

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

ג' תנאים לשמירה ממשהו חמץ

צו את אהרן וגו' (ו, ב). וברש"י אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר ר' שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כ"ס. יש לתת טעם לשבח למה תמיד אנו קוראים פרשת צו בשבת הגדול, עפ"י מה שאומרים בשם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצ"ל, שהאדם הרוצה לשמור את חג המצות בזהירות יתרה, צריך שישלמו ג' תנאים ואלו הן: לאכול קמחא, להוציא הוצאות הרבה ולטרוח הרבה, אלו דברים הראשיים שצריך לשמירה מן משהו חמץ עכ"ד. והנה בקרבן עולה היו ג"כ דוגמת הדברים האלו הן בטירחא דהכהנים וזיזין הן כנודע, והן לאכול קמחא דהא עולה היה כולה כליל ורק העור היה לכהנים, וזה נקרא חסרון כ"ס שמוציאין המעות ואין נהנין כלום הנאה גשמית, ועל זה צריך ביותר לזרז והוא דוגמת העבודה העמוסה על כל אחד מישראל קודם הפסח, וזהו השייכות לקריאת פר' צו - פרשת העולה קודם הפסח. חן אהרן - בפרשתנו

יציאה נשמתו על קידוש ה' בצעקת א'ש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה'

אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה (ו, ו). באסרו חג של פסח שנת תש"ד בארבע לפנות בוקר החלו הנאצים ימ"ש לרכז את שנים עשר אלף יהודי סעליש, אל תוך הגיטו שנתחם על ידם באזור בנייני הקהילה היהודית. פטרולים מזויינים שתפקידם היה לעבור מבית לבית ולהוציא את היהודים, החלו את מלאכתם במעונו של הצדיק הרה"ק החקל יצחק מספינקא זיע"א, שנבחר להיות קרבנם הראשון. החקל יצחק תשוש ורפה אונים הוכה באכזריות על ידי הצוררים הסאדיסטים ימ"ש

רופא מפורסם מווילנה. בדקו הרופא ואמר: 'אין עצה לנגד חרבו השלופה של מלאך-המוות. לא היו ימים מועטים ואותו רופא מפורסם פגש את רבי אייזל מתהלך ברחובותיה של וילנה. תחילה תהה, ואחר-כך ניגש לרבי אייזל ואמר לו: 'רבי, ברוך המקום, שעשה לך נס והבראת.

החזיר לו רבי אייזל: 'בשתיים טעית: לא הבראתי, אלא נפטרתי מן העולם, ולא לי געשה נס, אלא לך געשה נס. ומעשה שהיה כך היה. כשעליתי לשמים שמעתי גוזרים שם גזירה: 'כל הרופאים לגיהנום, ואף אתה היית בכלל. נכמרו רחמי עליך והעידותי לפני פמליה של מעלה, שאתה אינך רופא כלל, ומיד הוציאו אותך מן הגזירה.

תשובתו השנונה של ר' אייזל חריף - לרופא

אם על תודה יקריבנו וגו' (ז, יב). וברש"י אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון... חולה שנתרפא, שהם צריכין להודות. מסופר, רבי אייזל חריף חלה, והביאו אליו

מסר חסידי לשבת הגדול עמ' כ"ו

פניני אביר יעקב עמ' ז'

ואת ובית אביך תאבדו,^א
ותורף דבריו כי בטבע האנושי מוטבע שהאדם
הוא אסיר תודה למי שמטיב עמו בגשמיות, עד
שגם ברוחניות מקבל הוא את דרכיו של המטיב
עמו. את סיום

הפסוק ביאר הרבי ואמר: אם אחרים ולא אנחנו
יהיו המשפיעים של "זאת" – אלו בנות בית יעקב,
"ובית אביך" – אלו בחורי הישיבות, אזי חלילה
וחלילה "תאבדו"...

זכורני איך בשעה שהרבי ז"ע דיבר, לא הוריד
מרון ה"בית ישראל" את עיניו מפניו הקדושות
של הרבי ז"ע, הוא הביט כל העת ב"ברען"
(=התעוררות) שבה נאמרו הדברים.

הרבי סיים את דבריו ואמר בלהט: לכן החלטתי
לחת 25,000 דולר (=סכום עצום בכל קנה מידה
באותו זמן), ושמואל דסקל – אף שלא שאלתי
אותו – גם הוא יתן סכום כזה. "נכון, שמואל,
נכון?" קרא הרבי לעבר הנגיד המפורסם רבי
שמואל דסקל ז"ל שישב בין הגבירים, והוא
כמובן נענע בראשו.

סכום זה "הרים" את המורל וההשגות לכל
המשתתפים, והגדיל את הצלחת המגבית עשרת
מונים.

לאחר הכינוס קרא הרבי ז"ע להר"ד שלמה
לורנץ ז"ל וביקש ממנו שיכנס אליו כל ערב
אחר ה"קבלת קהל" ויוריד מהשולחן את כל
דמי ה"פדיונות", עד שיושלם הסכום הגדול עליו
התחייב ברבי...
אור חיינו (עמ' נג-נד)

וכשנפרדה נשמתו של החקל יצחק מגופו, ביום
ראשון י"ג בסיון שנת תש"ד, כך מספרים בשם
רבי משהלי וורצברגר ה"ד היין מאורשיזוא
שהיה בפלוגת החיסול, צעק בהתלהבות עד הרגע
האחרון, 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה.'
'שושלת ספינקא' (עמוד תצא)

כך הציל מרן האמרי חיים את המגבית לטובת חינוך העצמאי

צו את אהרן וג' (ו, ב). וברש"י ביותר צריך הכתוב
לרז במקום שיש בו חסרון כיס.

סיפר הרה"ח רבי מנחם אליעזר מוזס שליט"א
משב"ק אצל הרה"ק האמרי חיים מויזניץ ז"ע
[יומא דהילולא ט' ניסן]:

בשנת תש"ל נערך כנס חירום עבור ה"חינוך
העצמאי" בבית הנגיד רבי יוסף גולדפינגר ז"ל
בתל אביב, בהשתתפות כמה מנינים של נגידים
וגבירים, ובראשותם של גדולי ישראל, ביניהם
הרבי האמרי חיים ז"ע, מרן ה"בית ישראל",
מרן הג"ר יחזקאל אברמסקי, מרן הגרא"מ ש"ך,
מרן הרבי מאורזוב, ועוד גדולים וצדיקים ז"ע.

הכנס התחיל בהרגשה שהיה נראה, שאם
יאספו שם 5000 דולר זה יהיה הרבה...

כאשר הרגיש הרבי (=ה"אמרי חיים") במה
הדברים אמורים, ביקש את רשות הדיבור, ואמר
את מאמרו המפורסם על הפסוק "אל תדמי בנפשך
להמלט בית המלך וגו' כי אם תחפש תחרישי בעת
הזאת רווח והצלחה יעמוד ליהודים ממקום אחר

שהאיצו בו להתקדם במהירות. אפילו השכנים
הגויים בכו למראה השפלתו ביד זדים. אולם הרבי
בפנותו ליהודים שנתלו אליו קרא בניחותא:
'בנים, אלו חבלי משיח שיש לקבל אותם באהבה.'

כשבעה שבועות אחר כך באו והודיעו
לשארית יהודי הגיטו בסעליש שעומדים לקחת
אותם לאושוויץ אל העקידה, בו בעת שהתעללו
הטמאים בגופו הקדוש של רבינו זצ"ל, שכבר
עמד בשנתו השבעים וחממו להוציאו אל השריפה
בזר קוצים על ראשו. אולם הוא הלך אל העקידה
בשמחה, כמו שניבא מראש האמרי יוסף
כשהתפלש בעפרים על גלות השכינה.

ולפי עדות מלווי של החקל יצחק ברכבת
המוות, אודים מוצלים מאש, גם רקד וזימר
בכל הדרך 'וטהר לבנו לעבדך באמת'. ואף זאת
סיפרו השרידים, כיון שראו יהודי סעליש להיכן
מוליכים אותם, פרשו כולם לצדדין ובכו.

אולם החקל יצחק פרש לפינה משלו, רחץ
ידים ועמד בתפלה, כשאחד מקריא לפניו מתוך
הסידור. כאשר פלוני ממקורביו, פנה אליו בבכיה
וזעקה, אנא רבי קדוש התפלל בעדנו שיתרחש
גם, כי אל המוות אנחנו מובלים. הסתכל בו החקל
יצחק בבת חיוך של רחמים, שם את ידו הקדושה
על שכמו, ויאמר: אל תירא רחמיא, אנו הולכים
לקראת המשיח. התייפח אותו מקורב בכבי נורא
ושאל, רבי כלום משיח יושב בגרמניה. נענע
לו הרבי בראשו ואמר: כן, כתוב שמשיח יושב
בְּאֲדוֹם כְּבוֹל בשלשלאות של ברזל ומתענה
וסובל מצרתם של ישראל.

סגולת השבוע

מעלת וסגולת צדקה וקמחא דפסחא

צו את אהרן וגו' (ו, ב).

כתב בספה"ק עטרת ישועה: הנה לבטל גזירה רעה יש לנו ג' מטיבי צעד והמה תשובה תפלה וצדקה המעבירין את רוע הגזירה, אולם מועטים המה בדור
האלמן הלזה שיוכלו להתפאר ולומר שעשו תשובה כראוי המגעת עד כסא הכבוד, וגם התפלה שתה' זכה שתעלה לפני הבורא בלי שום מסך המבדיל ח"ו,
אולם על מצות צדקה נוכל לבטוח כי גם שלא לשמה תתקבל לפני הקב"ה, כמו שאמרו חז"ל הנותן סלע לצדקה ע"מ שיח' בני הרי זה צדיק גמור (פסחים
ח, א).

ולזה פירש רש"י ז"ל אין צו אלא זירוז מיד ולדורות, היינו, כי מצות צדקה נוהגת גם לדורות הללו, אולם תשובה ותפלה כראוי אלו היו בדורות הראשונים
העיקריים באמת, וכעת אשר בני עלי' מועטים אזי קשה לבוא לידי תשובה ותפלה בלי שום פני, אמנם ע"י מצות צדקה זאת תעלה לרצון תמיד ונוכה לג'
טובות הגשמיות "בני חיי ומוזני" כנאמר בספה"ק.

ולזה נאמר צו את אהרן, רומז על חיים, כי אהרן הכהן ביטל את המיתה 'ותעצר המגיפה מעל בני ישראל, וזהו דייקא צו את אהרן. ואת בניו רומז לבנים.
על המזבח רומז למוזנא, כי מזב"ח עולה מספר ז'ן. ובוה ע"י הצדקה בשילוב תורה ותפלה נתברך בברכה משולשת, אמן עכ"ד.

בענין זה שח הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמן זצ"ל (מפי ספרים וסופרים - פר' שופטים): בדרך צחות אמרתי לפרש דהנה בשו"ע ריש הלכות פסח (או"ח
סימן תכט ס"א) נפסק "שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום, הגה ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח". ונתחבטו המפרשים הקשר בין
שני דברים אלו, ומדוע הסמיך הרמ"א דין זה למה שכתב המחבר.

ונראה כי כבר כתבו גדולי החסידות דהלשון 'שואלין' אפשר לפרשו מלשון שאלה והלואה, היינו שביד האדם לשאול וללוות את הארת החג מאת השי"ת,
אמנם לכאורה היה מקום לבעל דין לקטרטג ולומר שאינו מן הדין לעשות לישראל חסד כזה, כי אינם זכאים וראויים לכך, לזאת הסמיך הרמ"א וכתב שעל
כל אחד לגמול חסד עם עניים ולתת להם "קמחא דפסחא" ואז כאשר יראה הקב"ה שבני ישראל גומלים חסד זה עם זה, ע"ז יזכו שהקב"ה יתנהג גם עמם
במדת החסד ויתן להם אורות גדולים בהשאלה.

‘תנוח דעתך’, משיב הרב וואזנר, ואת חיובו ניתן לשמוע מעבר לקו הטלפון. ‘הרבנית סיפרה לי שהייתה אצלכם היום בחנותך לקנות תכשיט לחג. אני ממש מתפעל – התכשיט כה יפה, היא מעידה שקיבלה שירות מכל הלב ובלי הרגשת לחץ של ערב חג. היא יצאה מהחנות בתחושה טובה מאוד!’

‘לכן, המשיך הרב וואזנר כשנשימתו של ר’ יצחק נעתקת, ‘התקשרתי לומר יישר כח. תודה לך על השירות הטוב, על המבחר המגוון שאתה מביא, ועל היחס הנפלא שלך לרבנית. תודה רבה מעומק הלב!’ מסיים הרב וואזנר, תוך שהוא מוסיף ברכת חג שמח...

רעייתו של ר’ יצחק ניצבת ליד הטלפון, ולא מבינה את הדו שיח המתנהל כאן. היא רואה את בעלה מחייך, מופתע, מהורהר ומרוצה כאחד, אך אינה מבינה מדוע. רק כשסיפר לה בעלה את אשר ביקש הרב וואזנר לומר – היתה גם היא נרגשת ומתפעלת...

‘זה לא ייאמן, מפטיר ר’ יצחק, האם בשביל זה הרב וואזנר עזב את כל עיסוקיו הבעריים בליל בדיקת חמץ, רק כדי לומר תודה על השירות והיחס? – –

כנראה שכן, כי זה המבט הנכון על הכרת הטוב. אמת, זו פרנסתו של ר’ יצחק, וגם השירות – הוא אולי כלי לקרב לקוחות נוספים... ועדיין, לא נחה דעתו של הרב וואזנר זצ"ל עד שאמר תודה, הוא בעצמו, באחד הלילות הבעריים בשנה: כי משהו עשה לו טובה, מכר תכשיט לרעייתו, ונתן לה שירות מצוי. נכון, זה הכל, אבל זה כבר מחייב להודות, להרגיש חייב לו תודה, להכיר בטובתו, להבין שהוא האיש שבגללו יש לרעייתו תכשיט חדש לחג, וכשהלב גואה ברגשות הוקרה כלפיו – לומר לו תודה!

ואם כה גדולה חובת הכרת הטוב למי שהאשה נהנית מטובתו, על אחת כמה וכמה מגעת חובת הכרת הטוב לאשה עצמה, הנושאת את משא הבית על כתפיה, גידול הילדים וחינוכם, ארוחות, כביסות ואינספור סידורים אחרים... אנתנו כל כך מורגלים בזה, עד שאנו עשויים לשכוח את חובת הכרת הטוב כלפיה...

כמה חשוב לראות ולהיווכח כמה הקפיד אותו גדול לומר תודה למי שנתן שירות בחנותו! גבה את מלוא שכרו! עשה את תפקידו! – ובכל זאת הוא חש מחוייב לומר לו תודה, עד כדי שאינו יכול להיכנס לחג הפסח מבלי להביע את תודתו זו באופן מפורש!

אחים יקרים, הלא לאורך כל היום כולנו צורכים שירותים שונים – ממתנדבים או ממי שמקבלים שכרם, מנהג האוטובוס, מבעל המכולת, מגבאי בית הכנסת או משליח הציבור. יהודי שמכיר טובה ניגש לכל אחד מהם ואומר לו תודה מכל הלב, זו הכרת הטוב!

הבה נאמץ את הדרך הזו, הבה נהיה מאלה שמכירים טובה. כך נזכה להשלים את מידותינו ולהיות ראויים לברכת שמים, כך נזכה לעלות ולהתעלות ולעשות צדון ה' בכל הלב!

(פניני פרשת השבוע – פר' וארא)

על בדיקת חמץ:

מדוע קיבל מוכר התכשיטים טלפון אישי מפוסק הדור מרן שבט הלוי, בעיצומה של ליל בדיקת חמץ...

ר' יצחק כבר עייף מטורח הימים האחרונים, שסחטו את לשד כוחותיו. אמת, ערב חג הוא העונה הבערת בשנה, במהלכה הוא מרויח שבעתיים על ימי שגרה. אבל בכל זאת, אחרי שבועיים לחוצים ועמוסים – הוא כבר מותש, עורך חשבונות ומסדר את המלאי, ורק ממתין לנעול את הכספת על מנעול ובריה, עד אחרי החג...

לפתע נשמע צלצול טלפון. רעייתו מרימה את השפופרת, ומיד מבינה שמדובר במשהו הקשור למסחר התכשיטים. ר' יצחק, היא קוראת בקול, 'ש' לך טלפון בענין איזו קניה שנעשתה היום בחנות...'

ר' יצחק כבר חסר סבלנות. 'תגידי להם, שבכל מקרה אנחנו לא מקבלים תיקונים עד אחרי החג, אז שיתקשרו אחרי החג', הוא אומר בטון עייף, 'כבר ערב יום טוב ממש'. 'לא, זה לא בקשר לתיקונים, אומרת רעייתו, 'זה מישהו שמתקשר בקשר לקניה...'

ליל בדיקת חמץ, עשר וחצי בלילה. בתי ישראל מצוחצחים וממורקים, ההכנות לעריכת שולחן הסדר בעיצומן. גם רחובה של עיר כבר מתחיל להירגע אחרי שעות השיא ולחץ הקניות של הימים האחרונים, ואצל של ר' יצחק מוכר התכשיטים – אחרוני הלקוחות מסיימים קניית תכשיטים לחג...

ר' יצחק כבר עייף מטורח הימים האחרונים, שסחטו את לשד כוחותיו. אמת, ערב חג הוא העונה הבערת בשנה, במהלכה הוא מרויח שבעתיים על ימי שגרה. אבל בכל זאת, אחרי שבועיים לחוצים ועמוסים – הוא כבר מותש, עורך חשבונות ומסדר את המלאי, ורק ממתין לנעול את הכספת על מנעול ובריה, עד אחרי החג...

לפתע נשמע צלצול טלפון. רעייתו מרימה את השפופרת, ומיד מבינה שמדובר במשהו הקשור למסחר התכשיטים. ר' יצחק, היא קוראת בקול, 'ש' לך טלפון בענין איזו קניה שנעשתה היום בחנות...'

ר' יצחק כבר חסר סבלנות. 'תגידי להם, שבכל מקרה אנחנו לא מקבלים תיקונים עד אחרי החג, אז שיתקשרו אחרי החג', הוא אומר בטון עייף, 'כבר ערב יום טוב ממש'. 'לא, זה לא בקשר לתיקונים, אומרת רעייתו, 'זה מישהו שמתקשר בקשר לקניה...'

'מי זה?' שואל ר' יצחק, 'תשאלו מי זה, הוא מורה לרעייתו וממשיך לסדר עוד כמה תכשיטים במקומם... ואז הגיעה התשובה המפתיעה: 'זה הרב וואזנר על הקו' 'הרב וואזנר? נפלטת צעקת תמיהה מפיו, 'עכשיו, בליל בדיקת חמץ, גדול ישראל מחפש אותי? את בטוחה?'

'כן כן, אומרת רעייתו, מתפלאה גם היא. לגדול הדור בוודאי ישנם עיסוקים חשובים בלילה עמוס זה: בדיקת חמץ. מכירת חמץ, מענה לשאלות שונות בדיני חג הפסח, הרי בית ההוראה שוקק חיים עכשיו! ככל הידוע לה, אין כל קשר היכרות מוקדם בין הרב וואזנר לבעלה, ובכלל, הרי לרב וואזנר יש גבאים – איך יתכן שלא התקשרו בשמו? שהרב וואזנר בעצמו יתקשר? על שום מה?

ר' יצחק עוזב את התכשיטים, וממהר ליטול את השפופרת. על הקו, כן כן, גדול הדור – הרב וואזנר בכבודו ובעצמו!

'שלום, אומר ר' יצחק, וממהר להתנצל על שניות ההמתנה שחלפו. 'אם הייתי יודע שהרב וואזנר מחפש אותי...'

אולם הילד היה עקשן. הוא שב ואמר בפסקנות: "אנחנו חייבים לעבור לדירה גדולה יותר!". הוא גם הוסיף והבטיח בתמימות טהורה: "אתפלל על כך בעצמי, וגם אדאג שכל בני המשפחה יתפללו על כך".

הילד שמר את הבטחתו. מאותו יום ואילך הקפיד להתפלל על כך בכל יום וגם הזכיר לאחיו להתפלל על כך. זמן מה לאחר מכן בליל הסדר, כאשר שרנו יחד כל בני המשפחה: "לשנה הבאה בירושלים". בני הקטן עמד על הכיסא וצעק "ובדירה חדשה!". גם בפעם השנייה והשלישית ששרנו, הוא דאג להוסיף זאת. בפעם הרביעית השתכנענו וענינו אחריו יחד 'אמן!'.
אומר את האמת, אם עד אז התייחסתי לעניין כמשובת ילדות, בליל הסדר משהו בתוכי זו. גם אני הצטרפתי לתקווה והתחלתי לבקש על כך בתפילותי.

ערב אחד בתחילת חודש אייר, שני יהודים נכבדים נקשו על דלתי וביקשו להיכנס לביתי כדי לשוחח איתי. לתומי סברתי כי באו להתרים אותי לצדקה. לכן הבהרתי להם מראש כי לא אוכל לעזור להם ביותר משקל אחד... אולם הם מצידם הבהירו, כי רצונם אך ורק לדבר איתי.

הכנסתי אותם לביתי. הושבתי אותם לצד השולחן הדל. הם סיפרו לי כי הם תלמידים של רב מפורסם מח"ל שחפץ לקבוע את משכנו בארץ הקודש. הוא הצביע דוקא על הבית שלי כמקום ראוי להקמת בית מדרשו.

"אנחנו מוכנים לרכוש את הדירה ממך בכל מחיר. כבר דיברנו עם בעליה וקיבלנו את הסכמתו. אולם מתוקף 'חוק הגנת הדייר', אנחנו חייבים את אישורך".

הסברתי להם כי מכיוון שהדירה שייכת לי רק בדמי מפתח, אזי גם אם ישלמו לי כפליים ממחיר השוק לא אוכל למצוא דירה חלופית. אולם הם היו עקשנים: "מה אתה רוצה בתמורה?" הם שאלו.

נזכרתי בחלום של בני. בעיתון שהיה על השולחן לפני בלטה פרסומת שבישרה על פרויקט יוקרה שנבנה במרומי ירושלים.

היתה בי זיכרון דעת. החויתי באצבעי על הפרסומת ואמרתי לאורחי הנכבדים: תמורת דירתי אני מבקש דירה חלופית בפרוייקט זה!

להפתעתי הם ענו: "אין בעיה. אנחנו נרכוש עבורך דירה בת ארבעה חדרים בפרוייקט זה". הלם אחז בי כאשר הם מיד שלפו מסמך מוכן מכיסם, הוסיפו בו אי אלו שורות נדרשות, החתימו אותי והעניין הסתיים לחיים ולשלום.

בשנה הבאה כבר חגגנו את ליל הסדר בדירה החדשה. כאשר שרנו יחד: 'לשנה הבאה בירושלים' הבטתי בפניו של בני הקטן שנצצו מאושר...

המלמד המשיך וסיפר: "כאשר שמעתי את המעשה מפי בעליו התקשיתי להאמין. יום אחד פגשתי באקראי את בן משפחתו של אחד הרוכשים. הוא סיפר לי את כל הסיפור על פרטיו המלאים. אז חזרה ההכרה בליבי. אכן, אין גדול מכוח התפילה".

(פניני עין חמד)

לשנה הבאה בירושלים:

הילד שהתקש ביקש והתפלל ושוב ביקש והתפלל עד שקיבלו הוריו דירה יוקרתית בירושלים... כוחה של תפילה...

אולם הילד היה עקשן. הוא שב ואמר בפסקנות: "אנחנו חייבים לעבור לדירה גדולה יותר!". הוא גם הוסיף והבטיח בתמימות טהורה: "אתפלל על כך בעצמי, וגם אדאג שכל בני המשפחה יתפללו על כך".

**הילד שמר את הבטחתו. מאותו יום ואילך הקפיד להתפלל על כך בכל יום וגם הזכיר לאחיו להתפלל על כך. זמן מה לאחר מכן בליל הסדר, כאשר שרנו יחד כל בני המשפחה: "לשנה הבאה בירושלים". בני הקטן עמד על הכיסא וצעק "ובדירה חדשה!". גם בפעם השנייה והשלישית ששרנו, הוא דאג להוסיף זאת. בפעם הרביעית השתכנענו וענינו אחריו יחד 'אמן!'.
להלן סיפור מופלא, מעובד מתוך 'ממשנתה של תורה'.
מלמד מהמרכז שמע את הסיפור מפי בעל המעשה. ניתן ללמוד מסיפור זה עד כמה גדולה כוחה של תפילה.
במשרד התלמוד תורה שבו אני מלמד, יש יהודי יקר שעובד כעוזר טכני במשרד. תפקידו לצלם מסמכים, להדפיס דפי למידה למחנכים, לתיק מסמכים ועוד עבודות אשר טרחתן מרובה ושכרן דל למדי.
התמיהה אותי העובדה כי למרות משכורתו הנמוכה של האיש והליכותיו הפשוטות, הוא מתגורר באחת משכונות הפאר הירושלמיות, בבניין יוקרתי שרוב הדרים בו הם אזרחי חו"ל עתירי ממון. לתומי שיערתי כי הוא בוודאי בן למשפחה עשירה, ועבודתו בתלמוד תורה היא רק כדי למלא את שעותיו הפנויות ואולי אף לשם שמיים.
יום אחד האיש ניגש אלי כשבידיו שטר הלוואה. הוא ביקש ממני להיות ערב בעבורו על הלוואה. "אני זקוק להלוואה בדחיפות כדי לסגור את המינוס בבנק" הסביר בבושה. אני עמדתי נדהם: האם חסר לאיש הזה כסף? כאילו הוא קרא את מחשבותי האיש המשיך והסביר לי: בודאי אתה תמה על כך שאני נזקק לכסף. הרי אני גר בבניין שהוא כמעט היקר ביותר בירושלים. אינך הראשון שאני נאלץ להסביר לו זאת. אמנם אני מתגורר בסביבה עשירה אולם העושר נעצר אצלי על מפתן הדלת... בבית שוררת עניות של ממש.
אם תשאל מהיכן הגיעה אלי דירה שכזו, יתכן שלא תאמין לי, אבל זה הסיפור שמאחורי הדברים:
בעבר גרתי באחת משכונותיה הוותיקות של ירושלים בדירת קרקע ישנה בת שני חדרים, שאף היא לא הייתה שלי. אלא שכרתי אותה בדמי מפתח. השנים חלפו וביתי ב"ה התמלא בילדים, כך הצפיפות גדלה והקושי התעצם. ביום מן הימים אחד מילדי הקטנים פנה אלי ואמר לי: "אבא, אנחנו חייבים לעבור לדירה חדשה. צפוף כאן!".
חייכתי מולו במרירות: אנחנו בקושי מצליחים לשלם על ההוצאות השוטפות של החודש. כיצד אפשר לחלום על דירה חדשה?**

**בשנה הבאה
כבר חגגנו את
ליל הסדר בדירה
החדשה.
כאשר שרנו
יחד: 'לשנה
הבאה בירושלים'
הבטתי בפניו של
בני הקטן שנצצו
מאושר...**

בערו בהתלהבות של מצווה! אין לתאר את האושר, את ההתרגשות, את הצניפה. הרבי עוֹטף את המצות בזהירות, נזהר שלא לאבד אף פירור.

אלא שלפתע פתאום, נשמעה מרחוק הלמות המסמרים של מגפיהם של הצוררים, וצעדיהם המתקרבים – פינו את ההתרגשות והאושר לאימה לופתת... 'הודים בזויים' שאג עליהם מפקד המחנה כשעיניו בוערות בזעם. 'אין לכם בושה? באותו יום בו אנו מאפשרים לכם לאפות לחמים לפי מצוות דתכם ולעשות ככל העולה על רוחכם – אתם שולחים מכתב להשמיץ אותנו בעולם? אין לכם בושה?! זעק המפקד בחרון אף ושלף מכיסו מכתב המתעד את אכזריות הנאצים וזוועות המחנה, שיהודים אחרים שלחו בדיוק באותו יום לשווייץ...

היהודים נתקפו לחלה, גם הרבי רעד באימה. המפקד הוסיף לצרוח ולקלל ותוך כדי כך שפך את הקמח והמים, דרך על העיסה ובעט בתנור ברשעות. בחמת זעם תפס את ערימת המצות היקרות מידי של הרבי, זרקה ארצה ודרך עליה עד שהפך אותה לפירורים קטנים...

כל היהודים הביטו בחרדה במתרחש ונמלטו איש איש לצריפו. רק הרבי הוסיף לעמוד שם, מתכנן באותו רגע את הצעד הבא. המפקד התעצבן עוד יותר על 'חוצפתו' של הרבי שהמשיך לעמוד והחל מכה אותו בעוצמה עד שהפילו ארצה... הרבי שכב על האדמה, סופג מכות נמרצות ובעיטות גסות, אך נחוש מתמיד: בעיניו הוא תר אחר שברי המצות, מחפש אולי נותר איזה שבר מצה שלא שלט בו מגף הצורך הרשע... לפתע הבחין בחתיכת מצה קטנה שנותרה שלימה בלי פגע וחיש מהר – תוך כדי שהוא סופג מכות איומות, שלח ידו אל חתיכת המצה והניחה בחיקו. דקות ארוכות ספג הרבי מכות והשפלות, אך פניו זרחו אושר.

למרות המכות ולמרות האכזבה הקשה, הצליח להציל חתיכת מצה! נכון שאין בה שיעור ונכון גם שהיא שבורה ורצועה, אבל בכל זאת – מצה! היש מאושר ממנו? כשהגיע לצריפו והתאוּשש, מיהר להודיע בקרב היהודים כי הצליח להציל חתיכת מצה קטנה, וסביבה – יתכנסו כולם הלילה, לערוך ליל הסדר כמעט כמשפטו וחוקתו. התרגשות עצומה אפפה את היהודים, לקראת ליל הסדר המרומם אותו יחוו בצוותא ובהתרוממות הרוח, למרות התנאים הקשים... כמה שעות חלפו וליל הסדר ירד על פני תבל, עוֹטף את העולם כולו בקטיפה כחולה מלכותית. שלושה כוכבים נצנצו ברקיע ועשרות יהודים התכנסו בצריפו של הרבי, למעמד 'ליל הסדר'. פניהם קרנו באושר, בברכת 'שהחיינו' דמעו עיניהם בהתרגשות: הרי רק מתי מעט שורדים כאן והם זוכים לערוך את ליל הסדר, לשבת יחדיו ולספר את סיפור יציאת מצרים בהודאה עמוקה לה' הטוב!

אל השולחן הובאה כוס מים דלוחים, זכר לארבע הכוסות. הרבי החל לקרוא את ההגדה בקול ערב, קודא קטע אחר קטע ונעימה. מדי פעם נשמעה התייפחות בקהל, פרץ של בכי געגוע שובר לב לימים שחלפו ואינם, לעריכת הסדר כבני חורין אמיתיים על יד שולחנות מלכותיים. הרבי הוסיף לקרוא בעיניים עצומות בדבקות, סוחף את הקהל כולו לסיפור הנצחי של עם ישראל, שאיש לא יכול עליו... ואז הגיע הרגע הגדול, שכולם ציפו וייחלו לו, הרבי הוציא מחיקו את חתיכת המצה שהציל במסירות נפש, מצה קטנה בגודל מטבע, והציגה לראווה. היה ברור שאין בה די לכולם וכולם היו בטוחים כי הנה מיד יברך הרבי על המצה ויאכלנה, הן הוא זה שמסר את

הא לחמא עניא:

ליל הסדר בתוככי מחנה הזוועה הבלהות 'ברגן בלזן'... וסגירת המעגל שנים לאחר מכן...

הרבי שכב על האדמה, סופג מכות נמרצות ובעיטות גסות, אך נחוש מתמיד: בעיניו הוא תר אחר שברי המצות, מחפש אולי נותר איזה שבר מצה שלא שלט בו מגף הצורך הרשע... לפתע הבחין בחתיכת מצה קטנה שנותרה שלימה בלי פגע וחיש מהר – תוך כדי שהוא סופג מכות איומות, שלח ידו אל חתיכת המצה והניחה בחיקו. דקות ארוכות ספג הרבי מכות והשפלות, אך פניו זרחו אושר.

למרות המכות ולמרות האכזבה הקשה, הצליח להציל חתיכת מצה! נכון שאין בה שיעור ונכון גם שהיא שבורה ורצועה, אבל בכל זאת – מצה! היש מאושר ממנו? כשהגיע לצריפו והתאוּשש, מיהר להודיע בקרב היהודים כי הצליח להציל חתיכת מצה קטנה, וסביבה – יתכנסו כולם הלילה, לערוך ליל הסדר כמעט כמשפטו וחוקתו.

הסיפור הבא נוטל אותנו למעלה משבעים שנה אחורנית, אל חודש אדר תש"ה, בעיצומם של ימי הזוועה באירופה המיטלטלת בנהרות של דם וקיטור הכבשנים העשנים.

במחנה 'ברגן בלזן', שהו באותה עת רבבות יהודית, ששוכנו במחנה הריכוז עד להודעה חדשה, כשמאות מהם נספים מדי יום ביומו מהמגיפות ומהתנאים הקשים במחנה. בין האסירים ששהו באותה עת במחנה, בלטה דמותו התמידה של הרב הקדוש מבלוזוב ז"ע, שאמונה איתנה פיעמה בו והוא שימש כמשענת אישית – רוחנית לכל שוהי המחנה בימים קשים אלו. באותה תקופה כבר החלו כוחות הבריית להפציץ את סביבות המחנה, מה שגרם להחמרה בתנאי החיים במחנה, עד לשחרור כחודשיים לאחר מכן, בחודש אייר תש"ה. בתת התנאים הללו, באמונה יוצאת דופן שקשה לתארה, ביקש האדמו"ר מבלוזוב לאפות מצות למען שוהי המחנה. משנואש להשיג את חומרי הגלם למצות באמצעים רגילים, הרהיב עוז לפנות לראש הצוררים – מפקד המחנה יוזף קרמר ימח-שמו, וביקש את רשותו לאפיית המצות. להפתעתו, המפקד לא שלל את העניין והודיע כי עליו להתייעץ עם הממונים עליו.

לא היה יום שמח במחנה כאותו יום – לילה לפני חג הפסח, בו הודיע המפקד כי הוא מאשר לאפות את המצות. הרבי הסתובב בפנים קורנות, והמתין בדריכות לשעות הבוקר של ערב פסח, אז נקרא לחדרו של המפקד וקיבל שק קמח, קנקן מים וגזירי עץ. בעיניים נוצצות נטל הרבי את הציוד היקר, וכשיצא – נזהר שדמעות התרגשותו לא ירטיבו את הקמח היקר, ויחמיצו אותו חלילה. הרבי פסע במחנה בצעדי ריקוד, נזהר שלא לעורר מהומה, אך פניו הסגירו את שמחתו הרבה...

בשעות הבאות, בנו הרבי וכמה יהודים נוספים תנור מאולתר, הבעירו בו אש והשיגו אפילו קערה קטנה ושני ענפי עץ – שישמשו כמערוכים. עד שסיימו את ההתארגנות כבר עמדה החמה באמצע הרקיע, ובשעת הצות – נותר ליבם מהתרגשות כשמוזג את המים והקמח לקערה וששפתותיהם לוחשות בהתרגשות נדיה: 'לשם מצות מצוה, לשם מצות מצוה! הן פעלו במהירות הבזק, חיש מהר גיבלו את העיסה בזריזות, ערכו לעיגולים והכניסו לתנור בידיים חשופות – הם לא חשו את חום האש כלל, כי כל אברי גופם

סיפור צדיקים

מעשיות ולקחים
מאלפים מצדיקי
הדורות

כי לפני שנים ספורות סיפר את הסיפור לקבוצת מבקרים במחנה, ואז לפתע קמה אחת המשתתפות שהזהתה כאחיינית של אותה אשה גיבורת רוח, ובעיניים דומעות ביקשה את רשות הדיבור להשלמת הסיפור, וכך סיפרה: עם שחרור המחנה, הגיעו אותה אשה ובנה, כמו גם הרבי מבלוזוב בעצמו, לארצות הברית. כשביקשה להקים בית, הוצע לה באקראי להינשא לרבי מבלוזוב, והיא שמחה על ההצעה ונישאה לו.

לימים, סיפר הרבי על מעלתה הגדולה, בעקבותיה בחר להקים עמה את ביתו: 'אשה שבעומק התופת, בסבך התלאות, בעיצומה של המלחמה, היו בה גבורת נפש ועוצמה יהודית לדאוג לאמונת בנה – אשה כזאת היא ראויה להערצה, אשת מופת. הן במלחמה היינו שקועים כולנו במלחמה על החיים, למי היה זמן להקדיש לכך שהילד יספוג ערכי אמונה, לנצל את ליל הסדר כדי להחזיר אמונה בזרעו אחריו? אבל היא כן! האשה הזו, גיבורת הרוח ואצילת ההתנהגות, בתוך בליל הרגשות הסוערים והדמעות הרוותחות – זכרה את בנה, את חובת הטמעת האמונה בו וההזדמנות לעשות זאת בליל הסדר. כמה מתאים להקים עמה בית בישראל, בית שאור האמונה יזרה בו לעד! לימים, כשנפטר הרבי בזקנה מופלגת לפני כחצי יובל, כיהן אחריו אותו ילד כרבי מבלאזוב בבורו פארק, הוא הרב הקדוש רבי צבי יהודה שפירא מבלאזוב ז"ע, שנפטר בט"ו תמוז תשע"ה, וכל ימיו שימש כנס ומופת לאמונה בוערת, שהתחילה לבעור בו שם בתוככי התופת.

ברגעים הקשים ביותר, במקומות הכאובים ביותר, ראה הרבי לנכון למסור את אותה חתיכת מצה עליה מסר נפשו, מתוך הבנה והפנמה כי בלילה הזה – הדבר הכי חשוב הוא להעביר את גחלת האמונה הלאה לדור הבא, להעניק את כל מה שאפשר כדי לתת לילד את האמונה עם כל העוצמה. היה כדאי לו למסור לילד את חתיכת המצה עליה כה התאמץ – כדי להעביר את גחלת האמונה לדור העתיד! ובימינו אנו, כשאנו זוכים לערוך את ליל הסדר מתוך שפע ואורה, מנוחת הנפש והרחבת הדעת, הרבה יותר קל לפנות זמן, מחשבה והתבוננות, בהזדמנות הנדירה החד שנתית הניצבת לפנינו, כיצד נוכל למנף את הלילה הזה ולהעניק לילדינו כוחות של אמונה, כיצד נוכל לתת להם בלילה הזה נכסי אמונה קבועים בנפשם, שילוו אותם לדורות עולם ולזרעם אחריהם!...

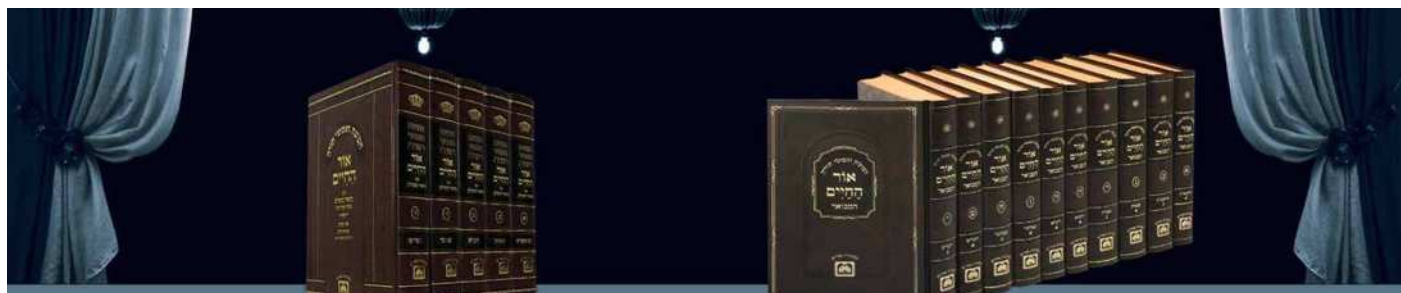
(גל פניני פרשת השבוע)

נפשו למענה.

לפתע, נשמע קול מכיוון הנשים שהשתתפו במעמד המרטיט: 'דבי!, קראה אשה אחת לעברו, 'הן הלילה הזה הוא ליל הסדר, לילה של 'זהגדת לבנך', לילה המוקדש להעברת המסורת והחזקת להבת האמונה בלבבות הדור הבא. נמצא עמי צבי – בני הקטן, הוא הילד היהודי היחיד במחנה, הוא כל הדור הבא שיש כאן! אמרה האשה ופרצה בבכי של התרגשות לפני שהוסיפה: 'אולי, אם מותר לי לבקש, את פיסת המצה הקטנה יתן הרבי לצבי שלי, לילד היחיד כאן. במקום כה נורא בו לא נוכל לקיים והגדת לבנך כראוי, במקום כזה בו נראה כי סוף העולם הגיע ואין עתיד חלילה – נעניק את המצה לילד הקטן, ניתן לו לזכות במצווה הזו, שתיספג האמונה בנפשו לדורות הבאים! אשה סיימה את דבריה הנרגשים ופרצה בבכי, אך בקושי הצליחה לדאות את תנועות הרבי לאחר דבריה שוברי הלב. עיני כל הנוכחים זלגו דמעות, ליבם נקרע בהתלבטות מייסרת: מחד גיסא – הרבי שמסר נפשו על פיסת המצה היחידה במחנה, ומאידך גיסא – האפשרות להעניק את המצה לילד ולהעביר את גחלת האמונה לדור הבא – התלבטות קורעת לב! גם הרבי התבלט ובחרדת קודש, הכריע: 'אכן כן. ראו לנו לייחד את הלילה זה לדור הבא, נאה וגם יאה שהילד היחיד מבינינו יזכה במצה הזו, לו ניתן את הזכות הכבירה... דומיה מתוחה עמדה בחלל והילד התקרב אל הרבי בצעדים מדודים. הכל הביטו לסירוגין בדמותו הנערצת של הרבי ובחתיכת המצה היקרה מפי שהחזיק מידיו. הרבי קרא לילד לגשת אליו ובקול נחנק מדמעות ציוה עליו לברך 'על אכילת מצה'...

חושך שדר במלוא האופק, רק בצדיו של הרבי, כמו פנסים מאירים, עשרות זוגות עיניים מרצדות. כוכבי שמים נצנצו בחשיכה וטל של התרגשות ירד ואפף את הנוכחים, קול ילדותי עמוק עלה לפתע: 'אשר קדשנו במצוותיו וציונו – וגעה כל העם בבכיה נסערת... 'על אכילת מצה! 'אמן' שקט מחריד נשמע בחלל והילד אכל את המצה היקרה, הנדירה, זו שאין בלחה עוד. הרבי טפח על שכמו בחום ובירכו כי אכן יזכה לחיות חיי אמונה, גם בתוך התופת ויזכה לצאת מאפילה לאורה... הסדר הוסיף ונמשך עד סופו ומחזה הילד המברך על המצה ומטמיע בנפשו את האמונה לדורות הבאים לא נשכח לעד מלב כל משתתפיו...

את הסיפור סיפר המרצה הנודע הרב מרדכי נויגרשל שליט"א, והוסיף,

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב
תמצית עשייה ממדורי הביאור 'מאורי אור' ו'לקונו מאורי חיים' ביאור משולב שזר באמנות כיתוב המילים 'אור תורה' 'תורת חיים' הערות, ציטוטים ומקורות עימוד מרובי עין

אור החיים המבואר
10 כרכים של מתיקות נצחית: הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הקדוש 'מאורי אור' - מאור עיני הלומד 'מאורי חיים' - מקורות מודלי ביאור רש"י עימוד מרובי עין

חיים של תורה

ארה"ב: 437-0054 (718) | אירופה: 44-20-8806-0176 | להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

פנינים על הפרשה:

דבקות תמידית בלי שום הפסק

פנה אלי וחנני, כי יחיד ועני אני (תהלים כה טז). בא פאן להזכיר המדות המעלות שבהם ראוי שלא ישוב ריקם. ואחת מהם, שהאיש הירא את ה' יראת הרוממות ישים בין עיניו תמיד יתד תקועה כל תמוט שהוא עומד לפני ה' תמיד, אין לו בשום רגע הפקדה ממנו. וכמאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני כל אמוט'. דקדק לומר 'תמיד', לומר ששום רגע לא יש לו שום הפסקה מלחשב שהוא לפניו יתברך, רק תמיד (ש) הוא חושב שהוא לפניו יתברך, דהו עקר היראה הפנימית, דכשחושב שהוא לפניו יתברך בודאי שיבוש ויכלם מלחטא לפניו. ולהכי אמר 'כי מימיני כל אמוט', כלומר, כיון דשויתי ה' לנגדי תמיד, פשוט הוא 'כי מימיני כל אמוט':

במעלה זו השתבחו עמודי העולם

ובזה נשתבחו עמודי העולם. בחנוך נאמר (בראשית ה כד) 'זיתתלך חנוך את האלהים, להורות דכל ימיו היה דעתו ולבו שהוא הולך לפני ה' דקא ולא היה חושב חברת בני אדם או אהבתם לכולם, שחושב בדעתו שאין שום אדם בעולם רק הוא לבדו עבד משמש לקונו, ואין לו שום אדם או שום דבר שמטריד אותו מלשמש לפני קונו, להכי קרי עליו 'זיתתלך חנוך את האלהים', דתמיד לא היה חושב כי אם לפני האלקים הוא הולך ומשרת. וכן נמי כתיב בנח (שם ו ט) 'את האלהים התהלך נח'. וכן נמי הקדוש ברוך הוא אמר לאברהם אבינו עליו השלום (שם יז א) 'התהלך לפני והיה תמים'. וכן נמי אמר אברהם אבינו עליו השלום (שם כד מ) 'ה' אשר התהלכתי לפניו'. וכן נמי אמר יעקב אבינו עליו השלום (שם מח טו) 'האלהים אשר התהלכתי איתו לפניו'. והנה דאמר אלישע עליו השלום (מלכים ב' ה טז) 'חי ה' אשר עמדת לפניו לפניו, דהנה תמיד אני עושה עצמי עומד לפניו לשרתו ולברך

תענית שאדם מתענה חשובה 'לקרבן'

דבר אל בני ישראל לאמר המקריב את זבח שלמיו לה, יביא את קרבנו לה מזבח שלמיו. ידיו תביאינה את אשי ה' וגו' (ויקרא ז כט-ל). אפשר לרמוז, דהתענית שאדם מתענה היא במקום קרבן, דכמו שבקרבן אדם מקריב חלב ודם, גם בהתענית מתמעט חלבו ודמו של אדם ונחשב לו במקום קרבן (ברכות ז). והנה, ביום התענית צריך לתן הצדקה (ברכות ו: בסנהדרין לה). כדי שיהיה קרבנו שלם, דומיא דהחזה שהיה נוטל הכהן, לפי שהחלב והדם בקרבן היה לגבה והחזה לפהו, אם כן גם בהתענית שהוא דומיא דקרבן צריך שיהיה כף, חלבו ודמו של אדם המתמעט ביום התענית הוא במקום חלב ודם, והצדקה שיתן היא במקום החזה שהיה נוטל הכהן:

וזהו פונת הפסוק: המקריב את זבח שלמיו לה, את ראשי תבות אף תענית, ורוצה לומר דתענית דומיא דקרבן, דכמו שהקרבן מכפר כף התענית מכפרת, והכי קאמר, אף תענית יחשב לו כאלו יביא את קרבנו לה. באמת שני דברים צריך כמו הקרבן, דכמו שבקרבן מקריב חלב ודם לגבה והחזה לפהו, כך גבי התענית חלבו ודמו שנתמעט הוא כנגד החלב והדם, וכנגד החזה שנתן לפהו צריך לתן צדקה. וזאת הצדקה היא המעוררת עליו זכות למעלה (מדרש תהלים ה ז). וזהו שנאמר ידיו תביאינה את אשי ה', דהנה צריך לעשות דגמת שני קרבנות החלב והחזה, גם כן צריך פאן התענית והצדקה, וזהו את החלב על החזה, דהנה חלבו שנתמעט ביום התענית צריך לתן עמו הצדקה, והחזה הוא רומז לצדקה, וחזה גימטריא 'זו', רומז לזוים שנותן לצדקה. ונתע שהצדקה זו היא המעוררת עליו זכות למעלה, וזהו שנאמר את החזה שהם הזוים שנותן לצדקה, זהו שגורם להגיף ולעורר זכותו הנפשה לפני ה', ונרצה לו לכפר עליו:

(פיתוחי חותם פרשת צו)

עצות וסגולות:

פרישות מעיני עוה"ז (ב')

אין שום שמחה ותענוג בהנאות העולם

לא אהבתי בעולם הזה כי אם המצות, ואין לי שמחה ושעשוע עם אדם בקיומם, ואין לי שום נחת רוח ושעשוע בהנאות העולם ותענוגיו, כי לא נבראתי כי אם לעשות רצונך.

(אלף בינה אות ו"ו ז)

היצר מצוי עם האדם כל העת

בא לומר על יצר הרע ונגודא דילה, דאינם נפרדים מן האדם, יום ולילה לא ישבתו, ומפתים אותו להתבטל מן התורה ומן המצות (סוכה נב: מדרש תהילים לד).

(אלף בינה, אות ז"ן ה)

ללמוד תורה הם מפתים לבטל תורה בעצלות

ואם רואים האדם שחשקו בתורה הרבה ודבק בה ומואס בהבלי העולם, אף על פי כן הם מרשלים אותו ומפתים אותו במעט שנות ומעט תנומות ומעט חבוק ידים לשכב וכיוצא, בדברים המראים לו בעיניו שהם התר ואינם נחשבים לבטול תורה.

(אלף בינה שם)

היצר מלא מרמה ותחבולות

והמסתכל בעבודת ה' כראוי ורוצה לשמר משמרת הקדש כראוי, יביט ויתבונן דיצר הרע מלא מרמות ותחבולות יותר מן הכל, כמו שהעידה עליו התורה (בראשית ג א) 'הנחש היה ערום מכל וכך וזהו ח"א קסט':

(אלף בינה שם)

צריך להישמר מהיצר יותר משאר אויבים

וצריך האדם להיות נשמר ממנו שמירה גדולה, יותר מהנשמר מאויביו הסובבים על חצרו ומבקשים לכנס עליו להרגו והוא צריך להושיב שומרים לארבע רוחותיה וכו'. ויצר הרע תחבולותיו יותר מן הכל, ואם לא נשמר ממנו האדם שמירה כראוי, מן הקל יביאנו לחמור.

(אלף בינה שם)

דבר שמסופק אם הוא מהיצר - ירחיקנו

לפיכך כל דבר שיש בו ספק שמא עצה זו מצד יצר הרע, יחמיר על עצמו ויבטלנה, כי הרדיפה דרודף יצר הרע לאדם, אין רדיפה יותר ממנה, כי אינו נפרד ממנו אפלו רגע אחד, ותמיד מצוי עמו ורואה במעשיו. ולכן בכל דבר שאדם רוצה לעשות, יבחין בו אי איכא ספיקא דיצר הרע יש לו אחיזה באותו דבר, ירחיקנו ממנו, וזו היא השמירה המעלה כשישמר אדם את עצמו בדבר קדשה, שלא ישאיר ליצר הרע אחיזה בו.

(אלף בינה שם)

ע"י תורה ומצוות לשם שמים - ינצח היצר

מהיכן בא לו הכח לדחות יצר הרע ונגודא דילה לגמרי, ואומר, כי התורה והמצוות שמקימם לשם שמים, הם הנלחמות עם יצר הרע ונגודא דילה, שכל העולם הזה החמרי הוא מדור הקלפות ויצר הרע, ואלמלא התורה והמצוות המנגות על האדם, מי יוכל לעמד נגד הקלפות והיצר הרע, ובפרט במדור שלהם, שהוא העולם הזה.

(אלף בינה שם)

להיות דבוק תמיד בכל עת בהשי"ת

אך אלקים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה (תהלים מט טז). בא דוד המלך עליו השלום לבקש על עצמו ולהורות גם לבני אדם הדרך שבה נצולים משאול, והיא כמו שכתב במקום אחר ושנה, כי לא שייך שינצל האדם מדין גיהנם ויזכה לגן עדן, זולת בהתדבקותו בה' יתברך תמיד, ולא יפנה מחשבתו ממנו בכל עת, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים טז ח) 'שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט'. כי אם לא יעשה כן האדם, בהקרח שישגה ויחטא, וכשיעשה כן ולא יפריד מחשבתו מהבורא יתברך שמו כלל, אפלו הכי לא יתלה הגדלה בעצמו ויאמר כמה גבור וחסיד אני, רק יתלה הכל בחסדו יתברך שמו שיעזרו עליו, כמו שכתוב (שם לו לג) 'ה' לא יעזבנו בידו' (סוכה גב:). וזה שאמר אך אלקים יפדה נפשי מיד שאול, והני והדר מפרש, תדע במה יפדנו משאול, כשיעשה לו זאת, והוא כי יקחני סלה, דהיינו יקחני לחלקו, ולא תהיה מחשבתו יעסקי כי אם עמו, על דרך 'שויתי ה' לנגדי תמיד'. ואף על גב דהדבר הזה דההתדבקות תלוי בידי אדם, מאחר דהעזר תלוי בידו יתברך, תלה הדבר בו ואמר כי יקחני סלה:

(דורש טוב, דרוש ו' לנפטרים)

דביקות בה' - מידה כנגד מידה

דבקתי בעדוּתִיךָ ה' אל תבישני (תהלים קיט לא). זה מדבר על המעלה שזוכה בדבקות בו יתברך, ואומר לפניו יתברך עשה לי מדה כנגד מדה, כשם שאני דבקתי בעדוּתִיךָ ואיני מתפרש מהם, גם אתה עשה לי התדבקות בך, וזהו ה' אל תבישני, דהיינו מלהתדבק בך, וזו היא מעלה שביעית:

(מחשוף הלבן פרשת צו)

לא יחזיק טובה לעצמו. כמו שאמר ר' יוחנן בן זכאי עליו השלום (אבות ב ח): אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת. ועוד, אם חטא האדם, מאן מודע לה דנתכפר עונו והמעשים טובים נשארו רוח בידו, כי שמא כל מה שעשה במצות אולי יספיקו למלאת חסרונו שפגם בחטאו ויצא שכרו בהפסדו, או שמא עדין לא השלים חסרונו שפגם. לכן כל ירא ה' יפחד תמיד ויאמר כי שמא עדין לא תקן מה שפגם, ובכל יום טהור ידים יוסיף אמן על אתמול שעבר, ויאמר שמא כל מה שטרחתו מקדם אינו מרצה, ויוסיף להתחזק חזק אחר חזק, ופחד ורעדה ילבש שמא לא תקן, וככה יעשה כל הימים, אולי תהיה לו תרופה ושב ורפא לו:

יוסיף יראה תמיד שמא לא תיקן כראוי

ועל זה אמר שלמה המלך עליו השלום (משלי כח יד) 'אשרי אדם מפחד תמיד', דהיינו, שאומר תמיד שעדין לא השלים חקו ועדין לא תקן מה שפגם, כי זה בודאי בכל יום מוסיף יראה על היום שעבר ויעשה תקון כראוי. אבל 'מקשה לבו' (שם), דהיינו, כשעושה תשובה כל דהו ואומר די בזה ואינו מוסיף לסגל מעשים טובים, זה 'פול ברעה' (שם), דהעקר הוא שיחשב אדם עצמו שעדין לא השלים חקו:

יבקש שיחון אותו כיון שאינו עומד אלא לפני הקדוש ברוך הוא

וזהו שאמר פנה אלי וחנני, דהיינו, מהראוי שתפן אלי ותחן עלי מטעם כי יחיד ועני אני, שגלוי לפניך שאין אני חושש לשום דבר זולתך, לא אדם ולא חפץ, רק הנני עומד לפניך לשרתך, וזהו כי יחיד, דהיינו, אני יחיד ומפרש מבני אדם ומחברתם ומהבלי עולם ואיני נוהן לבי כי אם לשרתך. וגם כן עני אני חושב עצמי מן המצות ומעשים טובים, שאמר שמא עדין לא מלאתי מה שפגמתי, לכן ראוי שתפן אלי ברחמים ותחנני:

(אלף בינה, מזמור כה בתהלים)

בשמו. ועל זה נמי אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קיט א) 'אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת ה', וקאמר נמי (שם סכח א) 'אשרי כל ירא ה' ההלך בדרךיו', דהכונה היא דקאמר תדע למי אני קורא 'אשרי כל ירא ה', למי ש'הלך בדרךיו, שעושה עצמו תמיד שהוא הולך לפני ה', על פיו יצא ועל פיו יבוא ואין לו שום דבר שיעשה חוץ מרשותו, לזה אני קורא 'אשרי כל ירא ה':

ההולך לפני ה' לא יבוא לידי חטא

וזהו נמי שאמרה תורתנו הקדושה (דברים יג ה) 'אחרי ה' אלקיכם תלכו ואתו תיראו ובו תדבקו', באה התורה להזהירנו שעקר היראה הוא שעושה האדם עצמו שהוא עומד לפני ה' ממש. וכך הוא האמת, רק שייצר הרע מטמטם לבות בני אדם ומחשיך עיניהם מלהסתכל במשכלות. וכמאמר הנביא עליו השלום (ישעיה נט ב) 'כי אם עונתיכם היו מבדלים בינכם לבין אלקיכם, כלומר, האמת הוא שתמיד אתם יושבים לפני אלהיכם, רק מחמת עונותיכם טח מלהשכיל לבכם ואתם אומרים שאין אתם יושבים לפניו, שאם אתם יודעים באמונה שאתם יושבים לפניו, לא שייך שתהיו מכעיסים לפניו בחטאים. וזהו שאמר 'אחרי ה' אלקיכם, דהיינו, אם תאמינו ותעשו עצמכם שאחרי ה' אלקיכם אתם הולכים ואין לכם שום פרישות ממנו, אז פשוט הדבר שיאתו תיראו ותעבדו ובו תדבקו. ואם לאו, אין היראה יראה ולא העבודה עבודה. וכן נמי כתוב (דברים ו-ו) 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום וכו', ודברת בם בשבתך בביתך ובכלתך בדרך ובשכבך ובקומך'. כל זה כדי שיתקע בלבו השגחתו יתברך שבאמת תמיד האדם עומד כי אם לפניו יתברך, והמהלך בדרך זו אין חטא בא על ידו:

ביראה פנימית מוסיף חיזוק תמידי

בתומ"צ

ועוד, כל שילמד אדם ויתפלל ויקים המצות,

ישועות יעקב

דקה מתורתו של ה'אביר יעקב'

לשמיעת השיעורים 073-2951871

אוצרותיהם של מגידים

כן, אני בטוח, השיב הבחור, '682541'. חזר הרבי וחייג, אך שוב קיבל צליל צורמני מעבר לשפופרת. 'אינני מבין', אמר הרבי בחיך, 'הן אני מחייג את המספר שאמרת, מדוע אינני מגיע ליעד?' שוב חייג הרבי, תוך הוא אומר את הספרות בקול בזו אחר זו: '145286', ושוב נשמע צליל צורמני, והרבי הביט בתמיהה בבחור העומד מולו. אך הנער הבין עתה את התקלה, ואמר בפשטות: 'סליחה, השיב הנער, 'אך הרבי חייג את המספר הפוך, מהסוף להתחלה. ככה זה לא עובד...'

הגאון רבי אהרן טויסיג: לתפילה יש מבנה, חז"ל קבעו לה צורה. חשוב לומר קרבנות, חשוב להקפיד לאומרים בסדר הנכון. תחילה אומרים קרבנות וממשיכים בסדר התפילה, כדי שיתקבלו תפילותינו ברחמים וברצון! - וסיפור מאלף מהאדמו"ר מביאאן...

הפוך, מהסוף להתחלה. ככה זה לא עובד... השיב לו הרבי בחיך: 'אה, דברי טעם אתה אומר, זה לא עובד הפוך, יש לחייג את המספרים בסדרם הנכון כדי להגיע ליעד המבוקש... ואת התפילה כן אפשר להתפלל מהסוף להתחלה? גם התפילה - כדי שהיא תפעל את פעולתה כראוי - יש להתפלל בסדר הנכון, קרבנות ואחר כך התפילה...'

את הסיפור שמעתי מהמשפיע הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, המכיר את הסיפור ממקור ראשון. המסר ממנו בוקע ועולה: לתפילה יש מבנה, חז"ל קבעו לה צורה. חשוב לומר קרבנות, חשוב להקפיד לאומרים בסדר הנכון. תחילה אומרים קרבנות וממשיכים בסדר התפילה, כדי שיתקבלו תפילותינו ברחמים וברצון!

(הגאון רבי אהרן טויסיג שליט"א - הובא בפניני פרשת השבוע)

הרבי וחייג, אך שוב קיבל צליל צורמני מעבר לשפופרת. 'אינני מבין', אמר הרבי בחיך, 'הן אני מחייג את המספר שאמרת, מדוע אינני מגיע ליעד?'

שוב חייג הרבי, תוך הוא אומר את הספרות בקול בזו אחר זו: '145286', ושוב נשמע צליל צורמני, והרבי הביט בתמיהה בבחור העומד מולו. אך הנער הבין עתה את התקלה, ואמר בפשטות: 'סליחה, השיב הנער, 'אך הרבי חייג את המספר

ואש המזבח תוקד בו (ו, ב).

אל כ"ק האדמו"ר מביאאן שליט"א נכנס בחור צעיר, והחל משיח את אשר על לבו. לאחר שיחה קצרה, שאלו הרבי: 'האם אתה אומר את פרשת הקרבנות מדי בוקר?'

'כן', השיב הנער, 'אלא שלא תמיד אני מספיק לאומרים לפני התפילה, לא פעם אני מתפלל תחילה ורק אחר כך, בשעת פנאי, אני משלים את אמירת הקרבנות...'

חייך הרבי ושאל, כביכול שלא מן הענין: 'מה הטלפון בביתך?'

מופתע מעצם השאלה, השיב הבחור בפשטות: '682541'.

ניגש הרבי למכשיר הטלפון וחייג. המספר אליו הגעתם איננו מחובר - אומר לו הרבי, 'האם אתה בטוח שזה המספר הנכון?'

'כן, אני בטוח', השיב הבחור, '682541'. חזר

הון רב עלה המגרש, אולם מר ששון לא קמץ בממון ועל המגרש נבנה בית ענק ומפאר, ארמון של ממש. העלויות היו עצומות, כמובן, אך התוצאה היתה מרשימה ביותר. ביתו של ששון היה למושג אגדי בשנחאי, ולסמל של עשר וגדלה. לא חלף זמן רב מאז שנכנס ששון להתגורר בביתו החדש, והוא חש תחושה מוזרה, כאלו הרצפה שוקעת לאטה. בתחלה היה ששון בטוח שאלו הם דמיונות בעלמא, אך כחלף הזמן הלכה התחושה והתחזקה, הוא היה כמעט בטוח שהבית שקע מעט מאז שנבנה. הזמין מר ששון מהנדס שבחן את הבית מכל צדדיו, עין בתרשימים ובשרטוטי הבניה וקבע שהכל תקין. "האם יתכן שכבודו סובל לאחרונה מבעיות בשווי המשקל?" שאל בעדינות. אולם דעתו של הגביר לא נחה, וכעבר תקופה נוספת כבר היה בטוח שהבית שוקע במקצת.

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ: הבנויים על אשפה, גם אם יהיו עמוקים וחזקים ככל האפשר, לא יחזיקו מעמד! בסופו של דבר הם ישקעו באשפה! בתשובה זו הבין גם רבי שלמה וולבה מדוע הפטרת שבת הגדול עוסקת בתוכחה ולא בענייני הגאולה.

לה' מנחת יהודה וירושלם' (מלאכי ג, ד). כידוע, נקבעו ההפטרות לפי שכינתן לפרשת

לשבת הגדול נקבעה הפטרה מיוחדת מתוך נבואתו של הנביא מלאכי הפותחת במלים 'וערבך

הדבר הבולט בו התייחדה שבת הגדול מכל שבתות השנה, הוא בהפטרות.

אוצרותיהם של מגידים

החליט ששון לעשות סוף לדבר שמטריד את מנוחתו זה זמן, וערך חקירה מקיפה. הוא שכר מהנדס ממחה במיוחד וחוקר פרטי, ויחד הם ערכו חקירה יסודית ומקיפה ביותר.

עד שהתבררה להם האמת...

המגרש עליו נבנה הבית שמש בעבר כאתר לפניו אשפה בעיר. במקום היתה בקעה גדולה, אליה שפכו מפני האשפה את כל הפסלת מהאזור.

עם התפתחות העיר שנחאי והתרחבותה, נבנו בנייני מגורים בסמוך לבקעה, ובעקבות כך היא חדלה מלשמש כאתר לפניו פסלת.

השטח עמד שומם וריק, לאיש לא היה חפץ באתר אשפה ענקי.

עד שנצנץ רעיון במחו של אחד מסוחרי הנדל"ן שבעיר: הוא רכש את השטח הענק כולו במחיר אפסי.

האיש לא בזבז זמן. מיד לאחר הקניה הביא כמיות עצומות של חול לאתר, החול כסה את גבעות האשפה, ולאחר שהתמלאה הבקעה כלה בחול דחוס, הובאו דחפורים לישר את השטח עד שהתקבל שטח מישורי ענק.

כאשר היתה קרקע ישרה ומאום לא נראה מבחוץ, השיג האיש אשורים ממהנדסי העיר, והחל לבנות על פני השטח.

חלק נכר מהשטח הממקם בלב אזור מבקש בשנחאי נמכר ל...מידוענו הגביר דוד ששון, שבא מהדו לסין ולא ידע מאום על עברו של המקום.

כזכור, בנה לו ששון ארמון מפאר על השטח אותו קנה במיטב כספו, ונכנס לגור בו.

אך כחלוף זמן לא רב החלה האשפה הטמונה במעמקי האדמה להרקיב, הנפח שתפסו הררי הזבל הלך והצטמצם, והחול שכסה את המגרש שקע לאטו, כאשר יחד אתו שקע מיום ליום גם הבית המפאר של מר ששון...

זו היתה תשובתו של המשגיח רבי יחזקאל לרבי ליב:

יסודות הבנויים על אשפה, גם אם יהיו עמוקים וחזקים ככל האפשר, לא יחזיקו מעמד! בסופו של דבר הם ישקעו באשפה!

בתשובה זו הבין גם רבי שלמה וולבה מדוע הפטרת שבת הגדול עוסקת בתוכחה ולא בענייני הגאולה.

לפני חג הפסח יש לנקות את הרע, לעסק ב'סוד מרע', ורק לאחר מכן, בימי החג, נוכל לזכות לאורו של חג החרות - לעשה טוב.

כך היתה דעתו של רבי יחזקאל לוינשטיין, ואכן ברור הדבר - מכרחים לנקות את האשפה! אי אפשר לבנות יסודות על הזבל!

(הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א - הגדת 'ספיר ויהלום')

יחד עם תלמידי ישיבת מיר וישיבות נוספות שנקלעו למקום נדח זה בשנות השואה האימה.

אחד היהודים העשירים ביותר בקהלה המקומית היה דוד ששון - עשיר גדול מאד בעל הון רב שהגיע מבומבי שבהדו להתגורר בשנחאי.

חיפש מר ששון מקום לבנות בו בית גדול ומפאר כיאה לעשיר בעל עסקים חובקי עולם ברמתו, והנה, הוצע לו מגרש ריק גדול ורחב ידים במקום מעולה בעיר.

הון רב עלה המגרש, אולם מר ששון לא קמץ בממון ועל המגרש נבנה בית ענק ומפאר, ארמון של ממש.

העלויות היו עצומות, כמובן, אך התוצאה היתה מרשימה ביותר. ביתו של ששון היה למושג אגדי בשנחאי, ולסמל של עשר וגדלה.

לא חלף זמן רב מאז שנכנס ששון להתגורר בביתו החדש, והוא חש תחושה מוזרה, כאלו הרצפה שוקעת לאטה.

בתחלה היה ששון בטוח שאלו הם דמיונות בעלמא, אך כחלף הזמן הלכה התחושה והתחזקה, הוא היה כמעט בטוח שהבית שקע מעט מאז שנבנה.

הזמין מר ששון מהנדס שבחן את הבית מכל צדדיו, עין בתרשימים ובשרטוטי הבניה וקבע שהכל תקין.

"האם יתכן שכבודו סובל לאחרונה מבעיות בשווי המשקל?" שאל בעדינות.

אולם דעתו של הגביר לא נחה, וכעבר תקופה נוספת כבר היה בטוח שהבית שוקע במקצת.

השבוע או לענייני דיוקא. והנה, כאשר נקרא את פסוקי ההפטרה של שבת זו - שבת הגדול, נראה שאינה עוסקת בענייני הגאולה ויציאת מצרים, וכמעט כלה עוסקת בתוכחות:

כך אומר הנביא (שם פסוק ה) 'קרבתי אליכם למשפט - פסוקי ההפטרה מדברים על חוטאים כמו מכשפים, נשבעים לשקר, עושקי שכר שכיר ומצערי אלמנות ויתומים.

והתמיהה מזדקרת לעין הקורא: מה ענין כל זה לחג הפסח ולשבת הגדול?

בשאלה זו התקשה כבר המשגיח הגאון הצדיק רבי שלמה וולבה זצ"ל, וכמעט לה, סיפר לתלמידיו ספור ששמע מידו הגאון רבי אריה ליב באקשט ראש ישיבת 'עטרת מרדכי בית יהודה' ב'דטרויט שבארצות הברית, ומבחיירי ישיבת מיר שלפני השואה.

פעם פגש רבי ליב באחד מחשובי האדמו"רים בארה"ב, והאדמו"ר שהכירו כתלמידו של המשגיח הנודע רבי ירוחם ממיר, ביקש לשמע שיחה מוסרית מרבי ירוחם.

נענה רבי ליב לבקשה וחזר בהתלהבות על שיחה ארכה ששמע בנעוריו מרבי ירוחם בענין 'פי יצר לב האדם רע מנעוריו' (בראשית ח כא), היאך הפליא רבי ירוחם לדרוש על המדות הרעות המטבעות בטבע האדם, ובגדל החובה לעמל ולתקן.

כשסים רבי ליב את דרשתו של רבי ירוחם, נענה לעמתו אותו רבי ושאל: "יאמר נא ראש הישיבה, מדוע להתעסק עם הפסלת ועם המדות הגרועות שבנפש האדם? האם לא עדיף לדרש בדברים מרוממים יותר, כענייני אלקות, נועם התורה ומתיקות המצוות, והאמונה והדבקות בה?"

כאשר יעסקו יהודים בדברים מרוממים, ממילא תתבער מקרבם הפסלת והמדות הרעות יתקנו מאלהיהן."

שמע רבי ליב והתריש, מכיון שלא היה מענה בפיו לאותו רבי. אך השאלה טרדה את מנוחתו לזמן רב.

כעבר זמן פגש רבי ליב את רבו ואלופו משכבר הימים בישיבת מיר בשנחאי, המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל.

מצא רבי ליב הזדמנות לשטח את תמיהתו של אותו רבי שנקרה במחו, בפני המשגיח ז' חצקל. תשובתו של המשגיח כללה חמש מלים בלבד באידיש: "דאָרצײַלט אים װעגן שװױס הויז" - ספר לו על ביתו של ששון.

רבי ליב הבין מיד למה כונת המשגיח. היה זה בשנחאי שבסין הרחוקה, בעיר בה שהו רבי יחזקאל ורבי ליב במשך כמה שנים מחייהם,

אוצרותיהם של מגידים

האגדה מספרת על ילד בדואי אשר הלך עם אביו במדבר. בעודם בדרך שאל הילד: "אבא, לאן הולכת השמש בלילה?" האבא ליטף את ילדו וענה לו: "יא איבני, האמן לי, אני עצמי איני יודע!" הם הלכו כברת דרך נוספת. הילד שאל שוב: "אבא, כיצד מורידים העננים גשם?" שוב ליטף האבא את בנו ואמר: "יא איבני, האמן לי, איני יודע!"
הבן, שלא רצה להטריד את אביו לשווא, אמר: "טוב אבא, לא אשאל אותך עוד שאלות, איני רוצה להפריע לך." "חס וחלילה, יא איבני, אתה מוכרח לשאול, אם לא תשאל, איך תדע?!"

הגאון רבי משה קלצקין שליט"א: הורים הרוצים ליצור יחסי אמון בינם לבין ילדיהם, אסור להם להשאיר שאלה ללא תשובה. גם אם הנידון קשה ליכולת התפיסה של הילד, נוכל לומר לו שהרצון לדעת הוא חיובי, וככל שילמד יותר, יהיה מסוגל להבין יותר.

דוחה: "אל תשאל". אך מה הועלנו במעשינו? לאב נדמה שהצליח לדכא את המחשבה הרעה, שהרי הוא השתיק את השאלה. אך אם הילד לא יקבל את התשובה בבית, הוא יחפש מענה בחוץ. הסקרנות תמשיך לחסוס בו עד שתרגע נפשו. ילד שהיה גלוי לב בשאלותיו והפסיק לשאול שאלות לתקופה מסוימת, אין זה מפני שאין לו שאלות, אלא מפני שאין הוא נותן להן ביטוי. השאלה תלויה באוויר, והיא הופכת לספק מכרסם העלול להיות הרסני. בפעם הבאה שבה יפתח הבן את פיו לשאול, היא עלולה להיות בנוסח אחר.

"מה העבודה הזאת לכם - לכם ולא לי". כשרצה הבן לברר את האמת ולהעתיקה מאביו, לא נענה ברצון. עתה השאלה אינה מופיעה כרצון לברר את הספק ולהסביר את הסתירות, אלא היא מתגרה, בנוסח של הבן הרשע בהגדה של פסח.

רק אז נוכחים ההורים במשבר הרוח, באסון הפתאומי. התורה מלמדת אותנו את דרך החינוך הנכונה. לאותה שאלה ילדותית קוראת התורה: "שאלת חכם". זו שאלה במועד המתאים שחובה לענות עליה תשובה מלאה. אין לדחות את הילד, יש לשים לב לנקודות המטרידות אותו ודרכן לעקוב אחרי לבטוי הפנימיים. מתוך אופי השאלות של ילדינו, ניתנת לנו ההזדמנות להתבונן בהתפתחותם הרוחנית.

הורים רבים אשמים בכך שלא עמדו על המשבר המתהווה אצל ילדיהם. הם לא התעמקו לדעת מה הבן שואל וכיצד הוא מבטא את השאלה.

הורים הרוצים ליצור יחסי אמון בינם לבין ילדיהם, אסור להם להשאיר שאלה ללא תשובה. גם אם הנידון קשה ליכולת התפיסה של הילד, נוכל לומר לו שהרצון לדעת הוא חיובי, וככל שילמד יותר, יהיה מסוגל להבין יותר.

יש לגרות את הילד להמשיך לשאול ולהמשיך לבטא את ספקותיו. שהרי כך ציוותה התורה: "והיה כי ישאלך בנך - ואמרת אליו".

(הגאון רבי משה קלצקין שליט"א מחבר ספר 'ביני לבני' ותלמידי כבני' - הובא גליון וקראת לשבת עונג)

ילדים רואים סתירות המעוררות שאלות, לא רק בליל הסדר. מציאות החיים בעולם הסובב את הילד מלאה תמיהות. השאלות מביכות, ואנו משתדלים להשקיטן. הילד רוצה לראות תמונה אחידה ועקבית, והשאלה מתעוררת אצלו כתוצאה הגיונית של סתירה בולטת.

מדוע נתייחס לשאלה כאל דבר מזיק? ילד אינו יודע להבחין בין שאלה שאפשר לשאול ברבים, לבין שאלה שאינה צריכה להישאל. כשהוא מעמיד אותנו במבוכה ומבטא את הסתירה בדרך של שאלה, הוא חף מפשע!

"לא יפה לשאול ככה! עוד פעם שלא תעז לשאול שאלות כאלו". אלו הן סוגי תשובות שהורים רבים משיבים לילדיהם. ייתכן שהם סבורים שכל שאלה היא תוצאה של מחשבה רעה, ושיש לעקור מן השורש את היצר הסקרני של הילד. אך בכך הם עוקרים את הילד ממקום גידולו.

ככל שהשאלות קשות יותר, ולא בנקל נוכל לענות עליהן באופן ברור, כך באותה מידה הן מטרידות יותר את השואל. הוא מבקש תשובה מלאה ומפורטת ככל האפשר. הרצון להיות בעולם ברור ויפה מחזק את הקושי שלא לסבול את הסתירות ואת חוסר הבהירות.

כשהקושי לוחץ על לבו של הילד, והוא אינו מסתדר עם השוני, עם הסתירה, הוא מבקש עזרה. הוא מחליט לשאול את אביו, לבטא את הבלתי מובן לו, מתוך ציפייה לתשובה המתאימת על הלב. לעתים, במקום אהבה וחמימות הוא מקבל פסק דין

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר (פר' בא יג, יד) אחד מכוחות הנפש שטבע הבורא באדם מיום הולדתו הוא יצר הסקרנות. הסקרנות תכליתה לטוב ולתועלת. הכח המעורר את העיון והשאיפה לדעת דברי תורה ולבררם על בוריים, ומאיזן, הכח הדוחף את האדם לטעום את הטעם הבלתי ידוע את טעמה של עבירה.

האגדה מספרת על ילד בדואי אשר הלך עם אביו במדבר. בעודם בדרך שאל הילד: "אבא, לאן הולכת השמש בלילה?" האבא ליטף את ילדו וענה לו: "יא איבני, האמן לי, אני עצמי איני יודע!" הם הלכו כברת דרך נוספת. הילד שאל שוב: "אבא, כיצד מורידים העננים גשם?" שוב ליטף האבא את בנו ואמר: "יא איבני, האמן לי, איני יודע!"

הבן, שלא רצה להטריד את אביו לשווא, אמר: "טוב אבא, לא אשאל אותך עוד שאלות, איני רוצה להפריע לך." "חס וחלילה, יא איבני, אתה מוכרח לשאול, אם לא תשאל, איך תדע?!"

אין אב ואם שאינם "סובלים" מילדיהם הפעוטים, הממטירים שאלות אין ספור. חלק מההורים אינם מרגישים בנוח, כאשר הילדים מטרידים אותם בשאלות: "למה?" "כיצד?" במיוחד, כשהשאלות מושמעות ברבים, וקהל מאזינים מטה אוזן לשמוע את תשובת המבוגרים לשאלה המביכה.

הורים רבים משתמטים מתשובות ומעדיפים להתחמק משיחות בירור עם ילדיהם. כדי להצדיק את עצמם ולהרגיע את מצפונם שופעים ההורים תירוצים למכביר, הוופכים לשיטה רעיונית הגורסת: "הילדים סקרנים, הם רוצים לדעת יותר מדי, צריך לחנך אותם שלא ישאלו כל כך הרבה שאלות מיותרות".

התורה לימדה להשתמש בכח הסקרנות באופן חיובי: "והיה כי ישאלך בנך, ואמרת אליו" (שמות יג, יד). כאשר יתעורר אצל הבן הרצון לדעת, לברר, והוא יבטא את הדברים בשאלה, ענה לשאלתו. הסימן המובהק ביותר לאינטליגנציה של הילדים הוא ריבוי שאלותיהם. ככל שהילד מפותח יותר, הוא שם לב לשינויים דקים יותר, ורצונו מתעורר לדעת ולהבין הכל.

אוצרותיהם של מגידים

פתאום הגיח בסערה בריון, ומול עיניו של השוטר, התנפל על החסיד וחטף ממנו את התיק. החסיד התחיל לצעוק, ולרדוף אחרי השודד, אבל השודד היה הרבה יותר מהיר ממנו. לא היה לו סיכוי מולו. השוטר, לעומת זאת, היה בכושר טוב. הוא רדף אחרי השודד, תפס אותו, השכיב אותו על המדרכה והזמין ניידת. הוא החזיר את התיק לחסיד.

החסיד היה נרגש. הוא הודה לשוטר במילים חמות, וסיפר לו שבתיק היה סכום כסף גדול מאד. "אין צורך להודות", אמר השוטר, "רק עשיתי את עבודתי". "הצללת אותי", אמר החסיד, "ואני רוצה להכיר לך טובה. לא רק בדיבורים".

הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א מביא סיפור מופלא על כוחה של התגברות אחת מול סחף, על שמירת הלבוש היהודי, סיפור שמגיע אלינו מוונצואלה הרחוקה, הסכיתו ושמעו:

הכניסו אותה לכלא. זמן מה אחר כך, הלך אותו שוטר ברחוב, וראה חסיד סאטמאר יוצא מחנות עם תיק.

פתאום הגיח בסערה בריון, ומול עיניו של השוטר, התנפל על החסיד וחטף ממנו את התיק. החסיד התחיל לצעוק, ולרדוף אחרי השודד, אבל השודד היה הרבה יותר מהיר ממנו. לא היה לו סיכוי מולו. השוטר, לעומת זאת, היה בכושר טוב. הוא רדף אחרי השודד, תפס אותו, השכיב אותו על המדרכה והזמין ניידת. הוא החזיר את התיק לחסיד.

החסיד היה נרגש. הוא הודה לשוטר במילים חמות, וסיפר לו שבתיק היה סכום כסף גדול מאד. "אין צורך להודות", אמר השוטר, "רק עשיתי את עבודתי". "הצללת אותי", אמר החסיד, "ואני רוצה להכיר לך טובה. לא רק בדיבורים".

מכיון שכך סיפר לו השוטר: "אשתי בכלא בגלל אלפיים דולר שחסרים לי". מיד הוציא החסיד את מלא הסכום, ונתן לו. שאל השוטר: "איך אחזיר לך טובה על שהצללת את אשתי?" - "אתה לא צריך להחזיר טובה, שהרי כבר עשית לי טובה גדולה. עם זאת, אני מבקש ממך שאם תראה פעם יהודי בצרה - תעזור לו".

- "ואיך אדע למי צריך לעזור?"
- אם תראה יהודי שרוצה ללכת לשייבה, תעזור לו". סיים השוטר, ואמר לסטודנט: "כבר עשר שנים אני מחפש יהודי שייגיד לי שהוא מחפש לשייבה, ואתה הראשון שאמרת לי. אני כבר עשר שנים רוצה להחזיר טובה למי שעוזר לי, ובגלל זה אני ממש שמח לעזור לך להגיע לשייבה!".

הסטודנט לא האמין למשמע אזניו. הרצון שלו להגיע לשייבה ולעמוד על טיבה, התחזק פי כמה וכמה. הוא נסע לליקווד (לבדוק את העניין, ונשאר שם. היום הוא אברך בירושלים, יש לו ב"ה אשה וילדים, משפחה חרדית לתפארת. וממה התחיל הכל? מהלבוש של בן השייבה, שהלך עם כובע וחליפה בוונצואלה. "שהיו מצויינים שם..." (מתוך הגדה של פסח 'דורש טוב)

"באתי ללמוד בשייבה".
- "באת לשייבה???"

משהו לא ברור קרה פתאום. השוטר עצר את הניידת לרגע, ואחר כך התחיל לנסוע לכיוון ההפוך.

"היי, לאן אתה לוקח אותי?", הסטודנט נבהל. אולם פניו של השוטר הכושי שידרו אהדה, ולמרבה ההפתעה הוא אומר: "אני לוקח אותך לער"ד מסויים. תשלם לו אלף דולר, והוא יוכל לארגן לך ויזה באופן מידי, במקום".

עלה אותו סטודנט לעורך הדין, שילם לו, וקיבל ויזה. השוטר בינתיים חיכה לו למטה בניידת.

"בוא חביבי", אמר השוטר, "אני עכשיו מונית ספיישל בשבילך, אני אסיע אותך בניידת עד תחנת הרכבת. אביא אותך לרכבת שתיקה אותך לליקווד".

הסטודנט היה מלא הכרת הטוב, אבל גם מבלבל מאד: "אני מודה לך מאד על כל העזרה, אבל אפשר לשאול משהו? מה קרה שהחלטת, פתאום, לא לגרש אותי, ועוד לעזור לי כל כך הרבה?".

"תשמע סיפור, אבל סיפור חזק", אומר השוטר. הוא סיפר על תיק ש'תפרו' לאשתו. העלילו עליה עלילה וחייבו אותה לשלם אלפיים דולר. מאחר שלא היה באפשרותם לשלם את הסכום הזה

ויהי שם לגוי, מלמד שהיו ישראל מצויינים שם (מתוך סדר הגדה של פסח).

הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א מביא סיפור מופלא על כוחה של התגברות אחת מול סחף, על שמירת הלבוש היהודי, סיפור שמגיע אלינו מוונצואלה הרחוקה.

בוונצואלה אין, כמעט, בחורי ישיבה, ונדיר לראות שם יהודי במראה חרדי. בחור ישיבה אחד שהתגורר שם, היה מקפיד ללכת עם כובע וחליפה ברחוב. הוא לא שינה לבושו וקידש בכך שם שמים. יום אחד כשהלך ברחוב, פגש אותו סטודנט יהודי ושאל אותו לפרש מראהו החרגי. הבחור הסביר לו שהוא לומד בשייבה, והוזה הלבוש של יהודים בני תורה.

הסטודנט לא הכיר את המושג 'שייבה', ואפילו לא ידע מהי התורה. במשך שעה וחצי דברו השניים. בחור הישיבה הסביר, שהלבוש יוצא הדופן הוא לבוש מכובד, כמו שמתאים לבן של מלך, והרי כל יהודי הוא בן של מלך מלכי המלכים. "נשיא ארצות הברית", הוא סיבר את אזנו של הסטודנט, "לא ילבש בגדים מוזנחים ועלובים, נכון? אתה רואה אותו מופיע תמיד עם מלבוש מכובד. גם אני, כבן ישיבה, הולך עם בגדים מכובדים - עם חולצה לבנה, חליפה וכובע".

"איפה נמצאת הישיבה?", שאל אותו סטודנט. - "בליקווד".

לא עבר זמן רב, עד שהסטודנט החליט לנסוע לליקווד, לבדוק מקרוב את הישיבה המסקרנת הזאת. אזרח של וונצואלה שבדרום אמריקה, זקוק לויזה כדי להיכנס לארצות הברית. לאותו סטודנט היתה ויזה, והוא הגיע למעבר הגבול, אבל לא שם לב שפנ תוקפה של הויזה שלו.

השוטרים בצד האמריקני של הגבול התייחסו אליו בחומרה, כאילו רצה להיכנס לארצות הברית במרמה. הגיע שוטר כושי עם ניידת, הורה לו להיכנס, והתחיל לנסוע. עמדו לגרש אותו בחזרה לאמריקה הדרומית. בדרך פנה אליו השוטר, ושאל: "למה באת לארצות הברית?" אמר לו:

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

השבוע במדור:

הממתין בנמל התעופה לקבל פני הוריו בזמן בדיקת חמץ האם מותר לו ללמוד | מכירת חמץ אצל הרב בשעת בדיקת חמץ | חיוב אכילת מרור א. בירקות המרים אם יוצא בהם ואם צריך להרגיש טעם מרירות | ב. אם צריך להרגיש טעם מר ג. בשיעור מרור ואופן אכילתו | ד. האם יש להקל בפחות מכזית לבדוק מוקדם או למכור? | ברכה על 'בדיקת' שואב אבק רובוטי | בדיקת חמץ בדירה בפרויקט | בדיקת חמץ בדירת חתן וכלה | בדיקת חמץ בבית חולים | עיקר מצות בדיקת חמץ | ברכה על שטיפת הרצפות | הצנעת הפתיתים בימינו - חיוב | מי מצניע הפתיתים | כזית בפתיתים | לא מצא כל הפתיתים

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
רבה של שכונת רמת אלחנן בבני ברק

מכירת חמץ אצל הרב בשעת בדיקת חמץ

שאלה: האם מותר ללכת לרב למכור את החמץ, בליל י"ד כשכבר הגיע זמן הבדיקה?

תשובה: נאמר בשו"ע (סימן תלא ס"ב) שאסור לעסוק בשום מלאכה או ללמוד לפני שיבדוק את חמצו, אכן בספר שערים המצויינים בהלכה (סימן קיא אות ג) כתב שמוותר לרב לקבל אנשים כדי למכור את חמצם בזמן זה, ולא חיישינן שישכח מלבדוק, וכעין מה דאיתא בפסחים דף יא ע"א 'הוא עצמו מחזר אחריו לשרפו...! וגראה דכל זה הוא לדעת המחבר שכתב (שם) דאם התחיל ללמוד אין צריך להפסיק, דכל הטעם התם הוא שמה ישכח, אבל לדעת הרמ"א שם שאפילו התחיל בהיתר פוסק, משום שעיקר מצות בדיקת חמץ לכתחילה קבעו חכמים בתחלת הלילה כמבואר שם במשנ"ב (ס"ק יא) א"כ אולי אין הרב צריך לקבלם, דהמוכר אינו מקיים המצוה של לכתחילה, וגם הרב נמנע משום הכי בכך. אלא שאם כבר ממילא עבר הזמן של תחילת הלילה, ועדיין לא בדיק, אז אפשר שכבר אין את הטעם של הרמ"א, מותר לו למכור את חמצו, דלשמה ישכח לא חיישינן.

עליו משום דלא פלוג, ועוד דמתרחק מתחילת הזמן, וסיים שם דמ"מ יש להקל בחצי שעה שקודם הזמן, עיין שם. וא"כ למג"א מותר ללמוד הלכות, וגם לטעם השני של הפר"ח אין בנידוננו חשש, דגם בלא הלימוד מתרחק מהזמן, אלא דמשום לא פלוג יש כאן.

וגראה דאפשר לייעצו שילמד הלכות בדיקת חמץ, דבספר אגודת אזור (הגדה של פסח) כתב דללמוד הלכות בדיקת חמץ שרי לפני בדיקת חמץ, ולא חיישינן שמה ישכח לבדוק כיון שעוסק בזה, וכדמצינו דשרי לקרות לאור הנר בשבת פרק במה מדליקין כמבואר בשו"ע (סימן רעה ס"ז), וכן בנידוננו במקום לשבת בטל עדיף ללמוד הלכות בדיקת חמץ.

הממתין בנמל התעופה לקבל פני הוריו בזמן בדיקת חמץ האם מותר לו ללמוד

שאלה: מי שנמצא בזמן בדיקת חמץ בשדה התעופה וממתין לאביו ולאמו שייגיעו מעבר לים, האם מותר לו ללמוד שם, כי הרי בין כך אין בידו לקיים שם בדיקת חמץ, וגם לא שייך כל כך שמה ימשך מאחר שכשיבואו הרי מיד יסע משם לביתו?

תשובה: בספר בית דוד (הלכות פסח אות קנא) כתב וז"ל: 'ואפילו הוא באופן שאינו יכול לבדוק מאיזה סיבה, כגון שאבד המפתח ושלח אחר אומן לעשותו, צריך לישב בטל עד שיבדוק, כיון שמצפה שאחר שעה יוכל לבדוק, אבל אם אינו מצפה שיוכל לבדוק בלילה מותר, עכ"ל. ויש לדון מהי ההלכה בממתין בשדה התעופה. ואולי דומה ליושב ומצפה, וצ"ע.

והנה המשנ"ב (סימן תלא סק"ז) הביא בשם המג"א שלימוד הלכות בבית הכנסת מותר כיון דהלא יהא מוכרח לבא לביתו, ועיין בשעה"צ (סק"ז) שכתב דמהמג"א משמע דאף שהגיע הזמן מותר ללמוד הלכות שלא בביתו, והפר"ח מפקפק

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

הגאון רבי אשר וייס שליט"א

בעל מנחת אשר

ראש בית המדרש 'דרכי תורה' ואב בית דין 'דרכי הוראה'

נמי בחזרת ואין צריך להדר אחר מינים אחרים. ומדבריו למדנו דבאמת אין צריך להרגיש טעם מרירות אלא שיאכל מין מר. (וצ"ל לשיטתו) דחזרת נקרא מרור כיון שסופו מר כדאיתא בירושלמי דתחילתו מתוק וסופו מר וכיון שעל שם סופו נקרא מרור שוב יוצאין בו אף כשהיא מתוקה, ודו"ק בזה).

אך החזו"א בסימן קכ"ד לדף ל"ט קרא תגר על מה שנהגו לאכול העלים הקטנים והרכים של חסא וטען דכיון דעלים אלו מתוקים כמבואר בירושלמי דתחילתו מתוק וסופו מר אין יוצאין בו עד שיגדל ויפול בו מרירות, הרי דפשיט ליה להחזו"א דאינו יוצא במרור אלא אם כן יש בו טעם מר שהרי צריך להרגיש טעם מרירות בפיו, וגם בפירוש הרידב"ז בפירושו לירושלמי רפ"ו דברכות עמד על תמיה זו, עיי"ש בדבריו.

ולפי"ז אפשר דהרמב"ם אזיל בזה לשיטתו דס"ל דיוצא רק בה' מינים דאיברי מרורים בקרא, (ומסתמא למדנו מפי השמועה דרק ה' מינים אלו הוי בכלל מרורים), ומשמע מזה דאין מהות המצוה ועיקרה שירגיש טעם מרור בפיו אלא שיאכל מרור ומשום כך אינו יוצא בשאר מינים אף שהם מרים ולכן ס"ל דיוצא בחזרת אף כשהיא מתוקה כנ"ל.

אך באמת נראה דאין הדברים תלויים זב"ז כלל ואף אם מרור הוא מין מסויים מ"מ צריך טעם מרירות משום זכר ל"וימררו" ומה"ט אינו יוצא בכבושין ואם בלע מרור לא יצא כנ"ל, ומסביר היה אפשר לומר גם לאידך גיסא דאף אם מרור הוי כל הירקות המרים מ"מ יוצא אף בחזרת בשעה שהוא מתוק דכיון דסופו מר עכ"פ הוי בכלל "מרור", אלא דלכאורה קשה לדברי הב"י מהני הלכות פשוטות דבלע מרור, ופסול כבושין, ואף שיש לדחוק דלא בעינן טעם מר אך עכ"פ בעינן שירגיש טעם של ירק ששמו מרור ובהו יהיה זכר ל"וימררו", אך לענ"ד זה רחוק מסביר, וגם בפסול כבושין יש לדחוק, אך בודאי נראה מפשטות הדברים דיש תנאי מיוחד שירגיש בפיו את מרירות טעם המרור. ועיין ביוצד לשבת הגדול ד"מבעי ליה לכסכסוי טובא" ומשמע דככל שמרגיש יותר טעם מר יש בזה יותר הידור ולא רק שלא יצא בבלע, ודו"ק בזה.

ונראה גם בכונת הבית יוסף דאין כונתו דחזרת הוי ממש מתוק אלא שאינו מר כל כך כשאר המינים ולגביהם הוא מתוק ולכן הו"א שלא יצא

אחרים וכן נחלקו אמוראי בהלכה זו וכמבואר גם בעירובין כ"ג ע"א דנחלקו אמוראי אם יוצא בערקבלין משום מצות מרור, והלכה כסתם משנה דיוצא בה' מינים בלבד, ועיין שם במג"א ס"ק ט"ז שכתב דמדברי הגמ' משמע שאינו יוצא אלא בה' מינים וכפי הנראה כונתו כנ"ל, דממה שנחלקו בעסוס וטורא נראה דלתנא דמתנא' יוצא רק בה' מינים בלבד ור"מ מוסיף מינים אלו אבל לא כל שאר ירקות, וזה פשוט.

ב. אם צריך להרגיש טעם מר

והנה יש לחקור עוד במצות מרור אם בעינן שיהא טעמו מר או דמהות המצוה הוא שיאכל ירק ששמו מרור אף אם אין טעמו מר בפועל, והנה בפשטות נראה דבדאי בעינן שירגיש באכילתו טעם מר ומהאי טעמא אינו יוצא במבושל או כבוש או שלוק כיון שנשתנה טעמו. וכן נראה לכאורה ממה דמבואר לקמן קט"ו ע"ב "בלע מצה יצא בלע מרור לא יצא" הרי דאם אכלו בלא שירגיש טעמו אינו יוצא אף דלגבי כל איסורי אכילה וכן לגבי מצות אכילה הוי אכילה בבליעה בלבד בלא הרגשת הטעם, ומוכח מזה דשאני מרור דבעינן ביה זכר ל"וימררו את חייהם" ע"י הרגשת טעמו המר דאם אין טעמו מר אין שום זכר ע"י הרגשת טעמו וז"פ. וכך מבואר בלשון הרשב"ם שם "דמשום הכי קפיד רחמנא למרר את פיו של אוכל זכר לוימררו את חייהם", ומכ"ז מבואר דבעינן שירגיש טעם מרור.

אך בבית יוסף סימן תע"ג כתב ליישב מה שהשמיט הרמב"ם הא דמצוה בחזרת, וביאר דהרמב"ם פירש דאין חזרת עדיף טפי משאר מינים אלא כונת הגמ' דמצוה נמי בחזרת דהו"א דאינו מצוה כ"כ כיון שהיא מתוקה קמ"ל דמצוה

חיוב אכילת מרור

בירקות המרים אם יוצא בהם ואם צריך להרגיש טעם מרירות | אם צריך להרגיש טעם מר | בשיעור מרור ואופן אכילתו | האם יש להקל בפחות מכזית

שאלה: בחיוב אכילת מרור האם צריך להרגיש טעם המרירות, והאם יש מקום להקל בפחות מכזית?

תשובה:

א. בירקות המרים אם יוצא בהם ואם צריך להרגיש טעם מרירות

בשול"ע סימן תע"ג סעיף ה' איתא "אלו ירקות שאדם יוצא בהם ידי חובתו חזרת, עולשין, תמכא, תרחבינא, ומרור וכו'" וברמ"א כתב "ואם אין לו אחד מאלו הירקות יקח לענה או שאר ירק מר". ומבואר בדבריהם דנחלקו אם יוצא בחמשת המינים הנ"ל בלבד או בכל ירק מר, וכבר נחלקו הראשונים בביאור "מרור" דתני במתני' אם הוי מין ירק מסויים כמו שפירש רש"י, או הוי שם כולל לירקות מרים.

הריטב"א הביא בשם הרא"ה דכולל כל מיני ירקות מרים אך שוב פירש דהוי מין מסויים. וגם המאירי הביא בזה שתי דעות כדברי הריטב"א ע"ש, ובפרש"י עה"ת (שמות י"ב ה') כתב "כל עשב מר נקרא מרור, וציוונו לאכול מרור זכר לוימררו את חייהם", ולא כפירושו במשנה. והגם שמדברי הריטב"א והמאירי אין הכרח שיוצא דוקא בה' מינים המנויים במשנה דיל' דאף אם מרור הוי מין מסויים מ"מ אין הכרח שאינו יוצא במין אחר דאפשר דחמשת המינים שהיו מצויין בימיהם נמנו במשנה אבל ה"ה דיוצא במינים אלו בלבד, וכן מבואר מלשון הרמב"ם בפ"ז מחמץ ומצה ה"ג דרק מינים אלו הם "בכלל מרורים שאמרה תורה" ע"ש.

והנה לשיטת הרמב"ם והשו"ע (וכפי הנראה שזה גם שיטת הנהו ראשונים שפירשו דמרור הוי מין מסויים כנ"ל), צ"ע לכאורה מהמבואר בגמ' דיוצא גם בעסוס וטורא, וכן בהא דתני דבי ר' שמואל דיוצא אף במינים אחרים. וצ"ל דבאמת נחלקו בזה תנאי ואמוראי, דתנא דמתנא' ס"ל דיוצא בה' מינים בלבד ור' מאיר ס"ל דיוצא אף במינים

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

ומרור שנאמר "על מצות ומרורים יאכלוהו" הרי זהו משום גוף המצוה, ובפרדס הגדול סימן קל"ב שכתב דכל אכילה שמברך עליו צריך כזית, וע"כ הדברכה היא סימן ולא סיבה ודו"ק.

אך בתרומת הדשן פסקים רמ"ה מבואר כונת הרא"ש כהבנת השאג"א דמשום ברכה צריך כזית וכ"ה ברבינו ירוחם נתיב ה' ח"ד. וע"ע שנחלקו בשני דרכי הבנה אלו הגאונים הגדולים החו"ד במעשה נסים והגרא"ל צינץ בברכת השיר בהגדה ש"פ שעל שמם.

ושבו ראיתי שאף החת"ס פירש את דברי הרא"ש כעין דברינו בשו"ת א"ח סימן ק"מ, ועיין עוד שם שהעיר בדפסח ראשון כתיב "ומצות על ומרורים יאכלוהו" ומלשון זה משמע ד"יאכלוהו" קאי גם אמצה ולא רק אפסח אבל לא אמרו, ויישב בזה את קושיית השאג"א על הרא"ש, אך בגוף הענין ס"ל כמ"ש השאג"א דלפינן מרור ממצה ובעי כזית ע"ש. ויש לדון עוד לפי המבואר בכמה אחרונים דבמרור לא בעינן כדרך אכילתו כמבואר לקמן אות ד', ולפי דברי המהרש"ל בשבועות כ"ג ע"ב דהיכא דאסור שלכא"כ אסור גם חצי שיעור, ויש לפלפל בזה ואכ"מ.

אמנם חזינן בדברי התרומת הדשן שהבין כהבנת השאג"א וכ"ה ברבינו ירוחם נתיב ה' ח"ד וא"כ יש לשני הדרכים בית אב בדברי הראשונים, צריך לומר דאין תימה שתיקנו לשון על אכילת אף דלא בעינן כזית, דמ"מ תיקנו לשון על אכילת כיון דהמצוה היא מעשה אכילה וז"פ וכיון שאומד על אכילה ממילא צריך לאכול כזית כמו בהלל, ודו"ק.

ועוד חזיתי בארץ צבי סימן פ"ה שכתב שידוע בכל ארץ גליציה שגדולי אדמו"רי המדינה הגה"צ הר"ש מבעלז, הר"ג מרופשיץ, והרב משינעווא התיירו לברך על פחות מכזית, וכתב ראה מקושיית הגמ' בפסחים ק"ד "את"ל מצוות אין צריכות כונה למ"ל טיבול שני" ואת"ל דצריך כזית תוקים בשלא אכל כזית בראשונה, והביא שכבר הקשה כן במהר"ל בגבורות ה' אך המהר"ל רצה להוכיח מזה דגם בטבול ראשון צריך כזית. וכבר כתבו האחרונים דאין מזה ראה דכל קושיית הגמ' משום דבדרך כלל אוכלים כזית, ומ"מ אף שכתב דאין צריך כזית במרור בסוף הספר כתב דאין כונתו אלא ללמוד זכות וצע"ג.

ולעיקר הדין, נראה ברור דצריך כזית במרור מעיקר הדין ולכאורה זה מוכח מן המשנה ל"ט דאם אין שיעור (אלא משום ברכה) מה שייך צידוף והלא במשנה איתא דכל המינים מצטרפין לכזית, וכך כתבו להדיא רבותינו הראשונים, יראים סימן ק"ט, אור זרוע הלכות פסח סימן ס', רש"י בספר הפרדס קל"ב, וא"כ תמה אני, ולו יהא פשט דברי הרא"ש כהבנת האחרונים הנ"ל איך נקל נגד הפשטות ונגד הראשונים הנ"ל, ובפרט

ג. בשיעור מרור ואופן אכילתו

כתב הרא"ש בפרק ערבי פסחים סימן כ"ה "משום דמברך על אכילת מרור צריך שיאכל כזית דאין אכילה בפחות מכזית אבל בירקות הראשונות שמברך עליהם בורא פרי האדמה בעלמא ואין מזכירין עליהם "אכילה" אין צריך מהם כזית", ומדבריו למדנו דמעיקר מצות מרור אין צריך כזית ואינו דומה לכל מצות אכילה, וכל מה שצריך כזית במרור הוא רק משום דמברך עליהו, וכך הבין בדבריו השאג"א סימן ק' ועיין גם בקרבן נתנאל שם. ובשאג"א שם דחה את דברי הרא"ש וס"ל דבעינן כזית במרור אף דלא כתיב ביה לשון אכילה דלפינן ממצה או מפסח, דאיתקש מרור למצה או לפסח גם לענין זה דבעינן כזית מינה ע"ש בדבריו.

ולענ"ד קשה לפרש את דברי הרא"ש כהבנת השאג"א בדבריו, דלא מסתבר שנוסח הברכה תכריח את דיני המצוה דהיינו שייצטרך לאכול כזית משום דמברך על אכילת מרור דלעולם קבעו את נוסח הברכה לפי מהות המצוה, (וכדמצינו שהוכיחו הראשונים מברכת השופר דהמצוה היא השמיעה, ובברכת הציצית דהמצוה היא בעצם העטיפה כידוע), ומקור הנחה זו בשבת כ"ג שהוכיחו דהזלקה עושה מצוה בנר חנוכה ממה דמצרכינן להדליק נר של חנוכה אך לא מסתבר כלל שדיני המצוה נקבעים משום ברכתה, וזה לכאורה היפך הסברא הנכונה דאם אין מצוה לאכול כזית ואין לברך על אכילה בפחות מכזית היה להם לתקן נוסח אחר לברכה זו ולא לחיבו משום כך לאכול כזית. (וראייתו במחנה חיים ח"ו סימן ל"ו שהקשה כדברינו וכתב לפרש דאין כונת הרא"ש לבאר למה צריך כזית אלא למה צריך לכתחלה לאכול בבת אחת אך אין פירושו מתיישב בלשון הרא"ש ע"ש).

ומתוך כך היה נראה יותר לפרש את דברי הרא"ש דבאמת ס"ל דצריך כזית במרור כדי לצאת יד"ח בעיקר המצוה משום היקש או מטעם אחר, וכל כונתו במה שכתב דמשום ברכה הוא, אינו אלא לסימן והוכחה דמתיקנו שיברך "על אכילת מרור" ע"כ מוכח דצריך לאכול כזית דאל"כ לא היה מברך בנוסח זה, ועוד אפשר דכל כונת הרא"ש להוכיח דאף במרור בזה"ז אף שהוא מדברגן בעינן כזית דכעין דאורייתא תיקנו משא"כ בירקות ראשונות שאינם אלא מנהג ולא מצוה גמורה מדאין מברכין עליהם לא בעי כזית. ואף אם אין פירוש זה מתיישב כ"כ בלשון הרא"ש דקצת משמע מלשונו שסיבת מה שצריך כזית הוא הברכה ולא לסימן בלבד כתבו, מ"מ נלענ"ד דמוטב לפרש את דברי הרא"ש בדרך זה. וראה לדרכנו בביאור דברי הרא"ש נראה מדברי רש"י שכתב בביאור הגדה (הנדפס מחדש) בפסקא "מצה זו" דצריך כזית ממצה

בו לכתחלה, וכן נראה מדברי הלבוש שכתב כדברי הבית יוסף דהר"א דלא יהיה בחזרת מצוה כ"כ משום "שהוא מתוק ואינו מר כ"כ כשאר המינים" ע"ש. (ובגוף דברי הירושלמי דחסא הו' תחילתו מתוק וסופו מר לולי דברי המפרשים אולי היה אפשר לפרש דבתחילת אכילתו מרגישים טעם מתוק אך בסוף האכילה מרגיש האוכל טעם מר ואף בעלים הרכים יש בסוף אכילתו טעם מר, אך לא ראינו במפרשי הירושלמי שיטעונו כך את דבריו אלא פירשו דבתחילת גידולו מתוק הוא וכשמתקשה נעשה מר עיין פני משה וקרובן העדה, ולד"ד החז"א היה נראה דאין כונת הירושלמי דתחילתו מתוק ממש אלא שיש בהם מתיקות ואינו מר כ"כ (וכלשון הלבוש על חזרת בכלל), ולכאורה נראה כך ממה שסתמו הראשונים ולא חילקו בין עתיקי לחדתי בחזרת, ואפשר שכך הבינו רבנן קשישאי שלא הקפידו בזה.

אמנם בשו"ע הרב סימן תע"ג סעיף ל' מבואר דסובר דחזרת הו' מתוק ממש ואעפ"כ יוצא בו לכתחלה דכתב "ואע"פ שהחזרת אין בה מירדות מ"מ כשהוא שוהה בקרקע מתקשה הקלח ונעשה מר מאוד, ומפני כך נקרא מרור ומצוה לחזר אחריה אף כשהיא מתוקה" וכו', ובאמת כך נראה מפשטות לשון הירושלמי שם (פ"ב ה"ה) שהקשו דמתוק הוא ע"ש.

ובעיקר קושיית החז"א והרידב"ז על מה דאכלינן חסא למרור דהלא מתוק הוא, נראה דבאמת חידוש הוא לומר דהרגשת הטעם מרור מעכבת במצוה דהלא בתורה "אכילה" כתיב ומה"ל לחדש דהרגשת הטעם הוא מעיקרי המצוה, ונראה דבאמת א"צ להרגיש טעם המרור אלא צריך לאכול אותו באופן הראוי להרגיש טעמו המר, דבאמת לא מסתבר דמן התורה צריך להרגיש דוקא טעם מר דאין זה דבר מסוים מה נקרא מר, ומה שמר לפלוני אינו מר לאלמוני כידוע, וגם איך יקבע גבול המרירות ונתת דברך לשיעורין, אלא נראה דחידשו חז"ל דכיון דענין המצוה וטעמו הוא לזכרון "וימררו" צריך לאכול אותו באופן הראוי להרגשת הטעם ולפיכך לא יצא כשבלעו ללא לעיסה וכן בבישול ובכבוש וכדו' דבכה"ג בטל טעמו בהכרה, אבל יוצא בחזרת אף לפני שנפל בו טעם מר דאין צריך אלא לאכול מרור ומדין זה נמי הו' מרור, ודו"ק בזה היטב כי הוא עיקרא דמילתא לענ"ד. (וראייתו שוב בשו"ת משנה הלכות ליד"ג הגר"מ קליין שליט"א חלק ג' סי' צ"ב וח"ז ס"ח שנחלק עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א דבעל משנה הלכות כתב דכל קפידת הדין הוא שירגיש טעם מין שהוא מרור אף שאינו מר, והגר"ח"ק דחה דבריו, אך לענ"ד יש ליישב תמיהת החז"א מטעם אחר (כמבואר ודו"ק).

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

דבמרור לא בעינן כדרך אכילתו כמבואר לקמן אות ז, ולפי דברי המהרש"ל בשבועות כ"ג דהיכא דאסור שלאכ"א אסור גם ח"ש, ויש לפלפל בזה ואכ"מ.

אך נסתפקתי בדין זה דבלע מרור לא יצא אם הוא מה"ת דמנ"ל לחדש דשאני מרור מכל אכילה שבתורה ואפשר שאינו אלא תקנת חכמים. ובדרך פקודין מצוה י"א כתב דאפשר דהיה לחז"ל קבלה והוי הלממ"ס ולא מצאתי ד"ז מבואר בדברי הראשונים, ובצפנת פענח פ"ו ה"ב מחמץ ומצה תמה כדברינו דמנ"ל לחדש דשאני מרור מכל אכילה שבתורה וכתב דבאמת יוצא מה"ת אף בבליעה אלא דבמרור בזמה"ז דהוי דרבנן תיקנו דבעינן טעם מרור ע"ש, אך מלשון הרשב"ם בפסחים שם (קט"ו ע"ב) "בהכי קפיד רחמנא למרד פיו של אוכל" משמע דהוי מה"ת. וכ"מ מדברי הלבוש ר"ס תע"ה ס"ג וע"ש מש"כ בטעם הדבר. אך לא כתבתי כ"ז אלא בסברא ופולפל, ולהלכה נראה עיקר דהמברך על פחות מכזית מרור הוי ברכה לבטלה.

י"ח דאין מצוה בפחות מכשיעור, ואפשר דשאני מרור דעכ"פ יש בו טעם מרירות כנ"ל, אך עיין בשו"ת דברי חיים הנ"ל שכתב דאין בזה אלא זכר למצוה ולא גדר מצוה אף במרור ע"ש.

ונראה להוסיף קצת טעם בדרך כל הנהוג גדולים להקל בשיעור מרור (וביסודו מבוסס מהלך זה על שיטת הרא"ש כנ"ל) דכיון דחזינן דבמרור אינו יוצא בבליעה ובעינן שירגיש טעם מרירות (וכנ"ל באות א'), אין זה כשאר אכילה שבתורה שלא מצינו בהם כלל קפידיא שירגיש טעם מסויים אלא שיאכל כדרך אכילה בלבד, וא"כ אפשר דבמרור אין דין אכילה אלא הרגשת טעם ע"ש אכילתו ולזה לא בעינן כזית, (ועיין קצת כעין סברא זו באור שמח פ"ד מהלכות מאכלות אסורות דלא יתכנו ב' גדרי שיעורים, בכמות, ובאיכות בדבר אחד, ע"ש מש"כ בזה לענין חשיב"ס הצריך לאכול אם צריך למעט בהנאת אכילתו, ואף שאין הדברים דומים ממש מ"מ עיין ביסוד דמיונם).

ויש לדון עוד בזה לפי המבואר בכמה אחרונים

בברכה הלא ספק ברכות להקל. (וביישוב קושיות השאג"א על הרא"ש ידועים דברי הגר"ח מבריסק המובאים בכתבי התלמידים ואכ"מ).

ד. האם יש להקל בפחות מכזית

ובגוף ענין מרור פחות מכזית דנו האחרונים הרבה להקל עפ"י שיטת הרא"ש ויש אף המתירים לחולה לברך על פחות מכזית, כך כתב באמרי נועם מועדים בתשובה שנדפסה שם, וכ"כ בשו"ת ארץ צבי סימן פ"ה להגה"ק מקוזיגלוב בשם צדיקי גליציה הגה"ק מרופשיץ ומבעלז ומשיניווא ע"ש, ועיין בשואל ומשיב כרך ה' חלק ב' סימן י' ובאבנ"ז א"ח סימן שפ"ג. אך בשו"ת דברי חיים ח"א סימן כ"ה דחה זאת בתוקף וכתב דמה"ת אין שום מצוה במרור פחות מכזית, ועיין עוד בשו"ת בית יצחק יו"ד ח"א בתשובה שבסוף הספר, ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ב סימן נ"ח. ועיין בחק יעקב סימן תע"ג ס"ק כ"א דאם אין לו כזית מרור יאכל עכ"פ להרגיש טעם מרירות בפיו, ולכאורה סותר דברי עצמו בשו"ת שבות יעקב ח"ב סימן

הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א

אב"ד ק"ק באר ישראל

אחתו בליל י"ד. הוא יאסוף את כל הפירורים, כולל פירורי החמץ אם ישנם ויחזור לתחת העגינה שלו. החמץ שבתוכו, אם יהיה, יהיה מכור לגוי ויירוק לאחר הפסח.

בני שחזר מהישיבה, שאל האם צריך לברך על הפעלת השואב בליל י"ד? האם זו נקראת בדיקת חמץ?

תשובה: בדיקת חמץ כמו זו שתוארה אינה ראויה:

לא זו בלבד שאין לברך על הפעלת שואב האבק מרחוק, כי תקנת חז"ל של בדיקת חמץ הייתה על בדיקה אנושית באמצעות נר בחורים ובסדקים, ולא על טאטוא אוטומטי של החדר באמצעות מכונה.

אלא נראה שגם אין יוצאים ידי חובת עיקר הבדיקה בהפעלת השואב מרחוק, ואין לסמוך עליו בלי בדיקה אנושית.

לכן אם אין אפשרות לבדוק את המקום בפועל, יש למכרו במכירת חמץ.

אם רוצים להשתמש במקום בפסח, יש חובה לבדוק את המקום, ואם היא בודקת ומברכת בביתה יכולה לכוון לפטור גם בדיקה זו.

מקורות לעיין והרחבה: ראו אורח חיים סי' תל"ג ס"א וס"א, ומשנ"ב סק"א. סי' תלב ס"ב.

אך כתב שאם אינו רוצה לבדוק, עדיף למכור במכירת י"ג. עוד מצינו שנחלקו הפוסקים לגבי מי שהיה בביתו בתוך שלושים יום לחג ונוסע בי"ג ניסן עד לאחר הפסח, אם חייב לבדוק כשבמקום שאליו נוסע לא יצטרך לבדוק. לשיטות שצריך לבדוק, במקרה שלפנינו לא יוכל לפטור עצמו מבדיקה אלא אם יש לו מקום אחר שבו הוא בודק.

ברכה על 'בדיקת' שואב אבק רבובי

שאלה: בבעלותי אולם ריק בעיר הסמוכה שאני משכירה להפעלות וכדומה. הסיכום שלנו עם בתי הספר והארגונים ששוכרים את האולם שבמקרה של לכלוך חריג הם מנקים אחריהם, בכל מקרה אחר הניקוי הנדרש הוא טאטוא בלבד ולשם כך קנינו שואב אבק רבובי תעשייתי (דומה למכשירים הביתיים הנפוצים, רק גדול וחזק יותר) שאותו אפשר להפעיל מרחוק באמצעות הטלפון.

בדרך כלל לפני פסח אנחנו מגיעים ומנקים ניקיון יסודי, כי האולם מושכר גם בפסח, אבל השנה ב"ה יש ביקוש גבוה לאולם וזה לא יתאפשר. בתי שתח" הציעה פתרון פשוט: למכור את השואב ומקומו לגוי מראש, ואז פשוט להפעיל

לבדוק מוקדם או למכור?

שאלה: אדם שמפעיל מוסך בפאתי העיר והמוסך סגור במשך כל ימי החג. יש לו אפשרות לבדוק במקום עשר דקות אחרי השקיעה (הבדיקה עצמה אורכת דקות ספורות בלבד), או למכור את המוסך לגוי מבעוד יום ולהיפטר מחיוב הבדיקה. מה עדיף לעשות?

תשובה: חובת בדיקה חלה על כל המקומות שבעלות וברשות האדם בשלושים הימים שלפני חג הפסח.

אך אם יש לו מקום אחר שבו מקיים את מצות בדיקת חמץ, כגון שבדק את ביתו, יכול למכור את המוסך לגוי לכתחילה ואינו צריך לבדוק בו. למרות שגם אם מכר את המוסך במכירת י"ד, אינו חייב לבדוק בו כי קיים את מצוותו בבדיקה שבדק את ביתו, טוב לכתחילה שימכור את המוסך במכירת י"ג, ואז בכניסת ליל ארבעה עשר ודאי לא חל עליו חיוב בדיקה, וכך יצא ידי חובתו לכל הדעות.

מקורות לעיין והרחבה: במשנה ברורה (סימן תלו ס"ק ל"ב) הביא דעת גדולי הפוסקים להקל שאין צורך לבדוק את המקומות שמוכר, אם מקיים מצות בדיקת חמץ, במקום כלשהו.

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

מוטל על המחוטנים, ויכולים האחד לעשות את השני שליח לבדיקה או למכור את הדירה במכירת חמץ.

מקורות לעיון והרחבה: אור"ח סימן תלו סעיף א. וראו פסקי תשובות ס' תלו אות ד.

בדיקת חמץ בבית חולים

שאלה: אני מאושפזת באשפז ממושך ל"ע בבית חולים בחדר פרטי שמסיבות רפואיות עומד רק לרשותי. האם אני חייבת לבדוק בו חמץ?

תשובה: חולה המאושפז בבית חולים צריך לבדוק בליל י"ד את החדר וארונו, אך לא יברך על הבדיקה, כי החדר אינו עומד לגמרי לרשותו, וצוות בית החולים הוא זה שקובע מי ייכנס לחדר בכל עת.

גם חולה שמאושפז בשל מחלתו בצורה פרטית ואין חשש שיכניסו לחדרו אנשים אחרים, כאשר הוא מאושפז בבית חולים ציבורי, אין הוא שוכר את החדר ועשוי להיות מועבר לפי צרכי בית החולים.

שונה הדין בחולה שמאושפז בבית חולים פרטי בחדר שמויעד לו בפרטיות, שכן יבדוק בברכה, כי החדר שוכר לו, ודינו כדין אדם השוהה בחדר פרטי בבית מלון שחייב לבדוק בברכה.

מקורות לעיון והרחבה: ראו שבט הלוי ח"י ס' סח. תורת היולדת פרק מ"ג ס"א.

מקורות לעיון והרחבה: ראו אור"ח סימן תלו סעיף א. על החילוק בין שכירות לקניה: שלחן ערוך הרב שם סעיף ג', ומשנ"ב ס"ק ג' שהמוכר בית וכבר החזיק הלוקח, אף שהמפתח עדיין ביד המוכר, כיון שהבית קנוי לגמרי ללוקח, הלוקח הוא שחייב בבדיקה. ולפי מה שכתב המשנ"ב שהמפתח שנמצא אצל המוכר נחשב כמופקד אצל אחר, נראה שכל עוד הדירה לא מוכנה, אין הדבר נחשב חזקה בדירה לגבי זה שהמפתח ייחשב כמופקד אצל אחר.

בדיקת חמץ בדירת חתן וכלה

שאלה: בתנו התארסה בשעה טובה ומוצלחת. החתונה נועדה להיות בל"ג בעומר ובינתיים קנינו יחד עם המחוטנים דירה לבני הזוג. עדיין לא הכנסנו ריהוט ומוצרי חשמל והדירה עומדת בינתיים ריקה.

האם חייבים לבדוק שם חמץ? ואם כן, מי חייב? המחוטנים? החתן והכלה?

תשובה: אע"פ שעדיין לא גרים בדירה, חלה חובת בדיקה על בעלי הדירה. בשאלה לא נאמר אם מדובר בדירה חדשה או ישנה, ובכל מקרה הדברים אמורים רק במקום שמכניסים בו חמץ. מהשאלה נראה שהמחוטנים הם אלו שרכשו את הדירה, ואילו בני הזוג עדיין לא נכנסו בפועל לגור שם ולא החזיקו בדירה, לכן חיוב הבדיקה

בדיקת חמץ בדירה בפרויקט

שאלה: קנינו דירה בפרויקט. הדירה מוכנה אבל עדיין בשלבי גימור, אפשר כבר עכשיו לגור בה בפועל אבל חסרים פריטים שונים ובעלי מלאכה נכנסים ויוצאים. לכן החלטנו לעבור לדירה החדשה רק לקראת חג השבועות. השאלה היא האם אנחנו חייבים כבר עכשיו לבדוק חמץ בדירה הזו?

תשובה: חובה לבדוק את הדירה המדוברת או לכלול אותה במכירת החמץ לגוי.

חובת בדיקת חמץ חלה על כל דירה שבבעלות האדם, אלא אם אין הדרך להכניס בה חמץ, שמקום שאין מכניסים בו חמץ אינו צריך בדיקה. לכן, מאחר שדרך פועלי הבניין לאכול באתרי הבנייה, הדירה שקניתם היא מקום שמכניסים בו חמץ וחלה עליכם חובת בדיקה. ואם קיים קושי לבדוק את הדירה, טוב וראוי לכללה במכירת חמץ ובכך נפטרים מלבדוק ולא עוברים על 'בל יראה'.

בשונה משכירות דירה שבה מתחייב השוכר לבדוק רק מעת קבלת המפתח, ברכישת דירה מתחייבים מיד בבדיקה גם לפני קבלת מפתח. אמנם במצב שהדירה עדיין פרוצה לכל כפי שמצוי בשלבי הבנייה השונים, יש מקום לומר שאין הדירה נחשבת בחזקתו לעניין זה, אך בכל מקרה של ספק ראוי לבדוק את הדירה או למכור לגוי.

הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א
ראש בית הוראה הכללי ירושלים
גאב"ד מרכז פתח תקוה

ברכה על שטיפת הרצפות

שאלה: האם ניקוי הכיסים והרצפות נחשב כבדיקה ממש, או שעל ידי כך נפטר מבדיקה במקום שאין מכניסים בו חמץ.

תשובה: השטיפה עצמה היא בדיקה. וכשאין לו פתיתים להצניע, יוכל לברך קודם השטיפה.

הצנעת הפתיתים בימינו - חיוב

שאלה: האם חייב להצניע עשרה פתיתים?

תשובה: המנקה את ביתו היטב בכל מקום שיש חשש שנכנס בו חמץ, חיוב מדינא הוא להצניע את עשרת הפתיתים ברחבי הבית, כדי

מקום. ולאחר מכן נשמר המקום מחמץ, ושוב אינו צריך בדיקה כדין "מקום שאין מכניסים בו חמץ".

עיקר מצות בדיקת חמץ

שאלה: מהו עיקר מצות הבדיקה בימינו?

תשובה: עיקר מצות הבדיקה הוא לילך בין החדרים ולברר עם בני הבית אם אכן נוקה כל מקום שיכול להיכנס בו חמץ – האם נשטפו כל הרצפות בבית, האם נוקו כל הארונות במטלית לחה, ומיששו ובדקו שלא נשארו פירורים בעומק המדפים וכ"ו. יעבור בחדרי הבית ויבחר וישאל על כל מקום שיכול להיכנס שם חמץ, האם אכן נוקה מחמץ כראוי.

ואם לא היתה כוונתו בשעת הניקיון לבדיקת חמץ. גם אז ייחשב כמקום הבדוק, כיון שאם היה שם חמץ, היה מסירו ומישש ובדק ביסודיות כל

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

תשובות אקטואליות

מבית הוראה אביר יעקב

אכן במקום שגשטף היטב והגיעו לכל מקום במשמוש היד, ישתדל שיהא לכל הפחות באחד מהפתיתים כזית.

ומה שנפסק בשו"ע (תמב, ה) שחייב לבער שני חצאי כזית הנמצאים בבית אחד, מחשש שיחברם לאחד, ונמצא כזית שלם, דין זה לא שייך בפירוורים יבשים אלא רק בבצק, כמבואר בשער הציון בשם המהר"ל (חס, טז). וכן הוכיח החזו"א (קכ"ב, ח) מביאור הגר"א שבפירוורים לא חוששים שיקבצם.

לא מצא כל הפתיתים

שאלה: הצניע עשרה פתיתים ומצא רק תשעה, ובאותו שאבד אין כזית. האם חייב לחזור ולבדוק עד שימצא את העשירי.

תשובה: גם הבדוק יכול להניח הפתיתים בעצמו. ואין הבדל בין אם הוא יודע היכן הפתיתים, לבין אם עומד לידו מצניע הפתיתים, שיכול לשואלו בכל רגע.

ואמנם אגב מה שמבערם מהבית שהולך ומחפש החמץ ברחבי הבית, היא גופא הבדיקה.

כזית בפתיתים

שאלה: האם צריך להקפיד שיהיה כזית בכל אחד מן הפתיתים, לצאת ידי הסוברים שאין חיוב בדיקה בפחות מכזית.

תשובה: אינו חובה, כיון שלא פלוג רבנן. וכשהבית אינו בדוק, חייבו חכמים לבדוק אע"פ שיודע שאין בו כזית חמץ.

שלא להיכשל בברכה לבטלה.

כיון שבימינו לאחר ששוטפים את כל הבית קודם אור ל"ד נמצא הבית בדוק. ודווקא בימיהם לא היה די בכיבוד הבית, משום שהיו חורים וסדקים בקרקע הבית וחששו שנכנס שם חמץ, אך היום אין חורים וסדקים בין הרצפות, וכל מה ששייך הוא בארונות, וגם שם זה לא מצוי, וממילא יש חשש שבכהאי גוונא ברכתו לבטלה. ולכן בימינו מה שמניחים פתיתי חמץ קודם הבדיקה, אינו רק 'מנהג בעלמא' אלא 'חיוב'. וכפי שכתב שער הציון (תל"ב, י"ב) בשם העמק הלכה.

מי מצניע הפתיתים

שאלה: האם יש עניין שדווקא אחר יצניע הפתיתים, והבדוק ישוב ויחפש אחריהם?

שאלות ניתן לשלוח למייל: rav@abiryaakov.com

מחבורים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית
- אור החיים הק' יומי • פניני אביר יעקב
- זוהר יומי • פניני הדף היומי • זכרון לצדיק

ישירות למייל האישי

או לחץ
כאן

להצטרפות:

newsletter.mechubarim@gmail.com

נכה
מתחילים
את היום!

מסכת סוטה דף ד-י

שינוי השם, ובפרט לפמ"ש בס' הקוב"ץ פ"ד מהל גירושין בשם הג' מהר"ם בנעט שבזו"ז שהגט נשאר ביד ב"ד יש להקל בכמה חומרות שהם מחשש שיאמרו לא זהו המגרש ע"ש וה"נ בזה והרי דעת הב"ש אות א' ואות מ' דבכל אותיות המתחלפים כשר ומכ"ש בזה לכ"ע יש להקל. וע"ע במהרש"ם (ח"ח ס' רמב).

שמינית שבשמינית גאווה או לא מניה ולא מקצתיה

בגמ': א"ר חייא בר אשי אמר רב ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית (סוטה ה, א). כתב הרמב"ם (דעות פ"ב ה"ג) יש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר, והוא גובה לב, שאין דרך הטובה שיהיה אדם עניו בלבד אלא שיהיה שפל רוח ותהיה רוחו נמוכה למאד, וכ' ועוד אמרו בשמטתא מאן דאית ביה גסות הרוח ואפילו מקצתה.

ובפירושו רבינו יונה (אבות פ"ד מ"ד) על המשנה רבי לויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה, הביא מה שדנו בסוגיין בגדר הגאווה, וסיים שם, ואחרינא אמר בשמטתא דאית ביה כלל שכל כך היא מדה רעה שצריך להתרחק ממנה הרחק גמור ולא יהיה בו ממנה כל עיקר כדעת ר' לויטס ומן הטעם שכתבנו וכן הלכה.

וביד המלך (דעות פ"א ה"ה) העיר שבדברי הרמב"ם הנ"ל, מבואר שבמידת הגאווה מידה בינונית אינה טובה, אלא צריך להתרחק ממנה מהקצה לקצה, ולעומת זאת כתב הרמב"ם (שם) מי שהוא מדקדק על עצמו ביותר ויתרחק מדעה בינונית מעט לצד זה או לצד זה נקרא חסיד. כיצד מי שיתרחק מגובה הלב עד קצה האחרון ויהיה שפל רוח ביותר נקרא חסיד וזהו מידת חסידות. ואם נתרחק עד האמצע בלבד ויהיה עניו נקרא חכם וזו מידת חכמה. הרי שגם במידת הגאווה דרך הבינונית יש בה מעלה. וכתב ליישב שודאי אם זכה האדם באמת לכיין דרך האמצעי בין גבהות לשפלות, אזי דרך הזה הבינוני הוא דרך הצדק גם במידת הענוה ומידת היושר לדרכי האדם כאשר הוא לכל המידות בכלל. אמנם מה שכתב הרמב"ם לילך במידה זה מן הקצה אל הקצה אין זה אלא כדי להשית עצות לנפש האדם, ובמידת הגאווה א"א למצוא רפואה אלא א"כ ירחיק עצמו מן הקצה אל הקצה, ומפני שכל שאר המדות הרעות כגון החמדה והקנאה ונקמה וכדומה, ידע האדם את עתם וקיים ליה בגפשיה לדעת איך להזהר מהם. משא"כ מידת הגאווה שהאדם המתגאה בעצמו אינו יודע מלהזהר מזה

יש מפרשים שטומאה זו היא ממים הראשונים שנטמאו מהידים אם אין בהם רביעית ואף שמים השניים מטהרין את הראשונים, מ"מ לכתחילה צריך להעביר את הראשונים לגמרי ע"י ניגוב ולא די שיתגבבו מאליהן אלא צריך לשפשף במפה וכ' עכ"ל. ולא גרע ניגוב מאליהן מניגוב שע"י אור חם, ואפ"ה לא הותר לכתחילה וה"ה לניגוב באור חם.

וסיים שם העולה להלכה: א. נטל ידיו לסעודה ושפך על כל יד רביעית מים, מותר לנגב ידיו בזרם אור חם וא"צ לנגבן במפה. ב. שפך על כל יד פחות מרביעית, צריך לכתחילה לנגבן במפה. אמנם יש שכתבו שבכל אופן ראוי לכתחילה לנגב ידיו במפה, עיין בכף החיים (ס' קנה ס"ק פז), ואז נדברו (ח"ח ס' נב).

שין שמאלית במקום סמ"ך

בגמ': בש"ר ב"ושה ס"רוחה ר"מה איכא דאמרי שאול דכתיב בשין (סוטה ה, א).

כתב הגט פשוט (הר"ד בטיב גיטין ש"א אות א ס"ק מז) שבשמות נשים דרגילי לכותבם בשין שמאלית וכתבו סמ"ך כשר, וכ"כ הרש"ם (אבהע"ז ס' מט).

ובשור"ת מהרש"ם (ח"ה ס' כג) נשאל בדינה של אשה שנקראת שירקא, וכתבו בהגט סירקא, וציין בזה למה שאמרו בשבת (פט). הר סיני שירדה שנאה לאה"ע עליו, ובמדרש רבה (בראשית יז) כיון שנבראת סמ"ך נקרא שטן.

ובסוגיין אמרו, בשר בושה סרוחה רימה איכא דאמרי שאול דכתיב בשין נראה דפליגי בהנ"ל. ולמעשה כתב המהרש"ם שבאופן שאין כאן

ניגוב הידים באמצעות אור חם

בגמ': א"ר זריקא אמר ר"א כל המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם (סוטה ד, ב).

בשור"ת בצל החכמה (ח"ד ס' קמא) נשאל על דבר מכשיר לניגוב ידים שעל ידי לחיצה על כפתור שבמכשיר, מזרמים המכשיר אור חם, ומי שמחזיק ידיו הרטובות בזרם אור חם זה יתגבבו ידיו תוך דקות ספורות, אם בנטילת ידים לסעודה מהני ניגוב כזה, או שצריך לנגב ידיו במפה דוקא. בתשובתו כתב שלפי מה שבזמנינו ב"ה אין מחסור במים, ונוהגין לשפוך על כל יד מים בשפע, בודאי שמותר לנגב הידים במכשיר הנזכר בלי פקפוק. והוא עפ"י המבואר בשו"ע (או"ח ס' קנה ס"ג) שבנוטל כל יד מרביעית א"צ ניגוב כלל, בודאי לא גרע מה שנגבן בזרם אור חם ולא במפה מאילו לא נגבן כלל.

ואף לאחרונים שחלקו על השו"ע בזה, מ"מ אין הטעם בזה משום טומאה אלא משום מיאוס, וא"כ בגמ' כיון שסו"ס ידיו נגובות, מה לי אם נגבן במפה או באור חם אין כאן מיאוס ומותר.

אמנם כל זה לא בנטל כל יד בפני עצמה ברביעית מים וכן בנוטל ידיו בבת אחת ושופך עליהן רביעית מים בבת אחת, דמעיקרא לא נטמאו המים שבאו על ידיו, שמטעם זה א"צ בזה ניגוב כלל, אבל בנוטל ידיו בפחות מרביעית מים לכל יד בפנ"ע, דבוה נטמאו המים שעל ידיו (עיי' שו"ע ס' קסב ס"ב) צריך לנגבן במפה דוקא להסיר המים שהיו טמאים מעל ידיו, ולא מהני בזה ניגוב ע"י זרם אור חם, כי ע"י אור החם נבלעים קצת ממים אלו שהיו טמאים לתוך ידיו. וכמבואר בשו"ע הרב (ס' קנה ס"ז) שכתב, כל האוכל בלא ניגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא וכ'

פניני הלכה מתוך תלמוד בבלי
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניני הדף היומי

כלל, כי הוא מדמה בנפשו ויתברך בלבבו כי כל הכבוד והגדולה אשר מבקש לעצמו כן יאתה לו לפי יקר ערכו אשר הוא בעיני עצמו, וע"כ הזהיר לנו הרמב"ם שירחיק האדם את עצמו במדה זו עד הקצה האחרון שהוא הענוה והשפלות, שאז לבו נכון ובטוח דאינו עומד על הקצה השני שהוא הגאווה, ועכ"פ הוא על דרך המיצוע. ואם לפי מעלת דרגתו הוא באמת עומד על קצה הענוה, אזי עכ"פ לא הפסיד בכך, ואדרבה שהוא נמצא בזה במידת חסידות. ועיי"ש שביאר שלכן גם לא נאמר בתורה איסור הגאווה להדיא. אמנם בספר כל מעשיך (אזן שומעת הערה ז, דף קה:) כתב שנראה שהרמב"ם פסק כדעת רנב"י בסוגיין שאמר לא מיניה ולא מקצתיה והיינו שלא יאחז לאדם אפילו שמינית שבשמינית גאווה, ועיין בלח"מ (דעות פ"א ה"ד).

והנה בקול אליהו (אות רכז) כתב בשם הגר"א לבאר מה שאמר יעקב אבינו קטנתי מכל החסדים ומכל האמת, ולכאורה יש להקשות מדוע תלה את הטובות שקיבל בזכות עצמו, ולא בזכות אברהם ויצחק, כפי שלכאורה ראוי לנהוג ממידת הענוה, ועל כרחך שיש ללמוד מיעקב אבינו שטובות שהאדם קיבל כבר מהקב"ה, עליו לתלותם בעצמו ולא באחרים, כדי שעל ידי כך יקטין את עצמו, וכפי שאמר יעקב אבינו 'קטנתי אבל אם מבקש הצלה או טובה לעתיד לא יבקש בזכות עצמו אלא בזכות אחרים, וכשם ששלמה המלך לא נענה בזכות עצמו אלא בזכות אביו דוד המלך, וזו כוונת הגמ' ת"ת צריך שיהיה בו שמינית שבשמינית גאווה, ורמזו זאת בכך שהפסוק השמיני בתורה בפרשה השמינית הוא 'קטנתי מכל החסדים'.

ובמשברי ים (ד"ה אחד) כתב שיש לגרוס ברש"י 'קורטוב', וברמב"ם (תרומות פ"א מ"ח) כתב שאחד משמנה לשמינית הוא מהשיעורין שאין ראוי לחוש בהם מפני מיעוטן במהר"ץ חיות (ד"ה צריך) כתב עפ"י המהרש"א שחלום הוא אחד משישים בנבואה שפחות מכך הוא בטל בשישים, ושמינית שבשמינית הוא אחד מס"ד שכבר הוא בטל בשישים ואין בו ממשות. ועיין בתורת חכם (ידיד, סי' א) שהאריך לבאר סוגיא זו, וכן דן אם חיוב הוא לת"ח שיהא בו שמינית שבשמינית גאווה, עיי"ש.

ובקב הישר (סי' סה) כתב שלהלכה נפסק לא מניה ולא מקצתיה, ועיין בילקוט אברהם (ויוסף אברהם ח"ב אות מד), ובערבי נחל (במדבר שלח דרוש ג) מה שכתב בזה.

וע"ע בסגולות ישראל (מערכת ש אות ה) שהאריך בזה ובסוף העניין הביא סגולה לענוה בשם כתבי האר"י הק' לומר כל יום מזמור קלא שבתהילים שהוא בגימל ענוה.

דיבור על חטאים המובאים בתנ"ך

בגמ': יהודה הודה ולא בוש מה היה סופו נחל חיי העולם הבא (סוטה ז, ב).

בספר עבודת אהרן (אזן שומעת הערה ז) חקר אם מותר לבי"ד או לחכם לפרסם עבירות של אחרים לנחשד, ולכאורה יש להוכיח ממה שאמרו בסוגיין שאומרים לסוטה הרבה קדמון יהודה הודה ולא בוש וכו', הרי שמותר לעשות כן.

אולם כתב שיש לדחות ראייה זו, מפני שבסוגיין לא התירו זאת אלא כדי שלא למחוק את השם, ועוד שהמעשה של ראובן ויהודה כתוב בתורה ועל כן אין איסור להזכירם. ולמעשה נקט שאסור לגלות חטא של חבירו.

ועיין בשבת (צו) שאמרו 'התורה כיסתו ואתה מגלה'. יש לציין מעשה שהובא בהקדמת ספר בספר חדושי הגרשוני (עמוד לט) כתב שהרמ"א דרשו לעדתו את הנאמר בתורה על ראובן שהחליף יצועי אביו באופן כזה: נאמר (בראשית לה כב) וישכב את בלהה, ואמרו חז"ל (שבת נה:) שהחליף יצועי אביו, וביאר זאת על דרך הנאמר בשמואל (א' ב כב) אשר ישכבון, וביאר חז"ל (שבת שם) שבגני עלי לא שכבו עם הנשים אלא שהו את קניהם וביטלו מפריה ורביה, על פי זה דרש הרמ"א – ראובן לא החליף יצועי אביו אלא רק היה בחדרו וממילא מתוך כך עכבו ומנעו מפריה ורביה. והביא שם ששמע שראובן נגלה לרמ"א בחלום והזיק לו טובה על כך שלימד עליו זכות, וכן הביא הבית אפרים (מגילת יוחסין עמ' כג) שראובן בא אל הרמ"א בחלום, ונשקו, והחזיק לו טו טובה על כך.

וע"ע באגרות משה (ח"ח הקדמה) שהובא מעשה שהיה בתחילת חורף תרפ"ב חלה אחד מבעלי הבתים ונפל למשכב במין חולי מוזר ולשונו התנפחה בפיו, כאשר תקיף ליה עלמא ובעל האג"מ בא לבקרו, ביקש החולה להוציא כל איש מעליו וספר לרבונו את סיבת חליו, לדבריו שבוע קודם לכן בשבת פרשת וירא הקשה כיצד זכו בנות לוט שהמשיח יהיה מצאצאיהן אף שלא

בושו בגילוי עריות שעשו והודיעו שבגיהן הם מאביהן ודיבר עליהן בדרך בזיון בלילה הופיעו בחלום שתי נשים זקנות מאד שראשן ופניהן מכוסים, ואמרו שהן בנות לוט, הן הוסיפו ואמרו לו ששמעו את מענתו ובאו מעולם האמת לענות לו הן טענו שהיו יכולות לומר שמאחר שהן ממשפחת אברהם וניצלו בדרך נס מסדום לא היו תולים בהם מעשה זנות והיו יכולות לייחס לעצמן כל מעשה נס, כך שהיו יכולות לומר שנתעברו מן השכינה כביכול ולייסד דת חדשה כנצרות והן קראו לבגיהן עמון ומואב להודיע שכאשר אשה מתעברת יש לולד תמיד אב בשר ודם, בזכות זה זכו ויצא מהן המשיח האמיתי, עוד אמרו שהוא חטא גדול כאשר דיבר עליהן בדרך בזיון מאחר שהוא דבר עליהן בזלזול הוא ייענש מידה כנגד מידה כמרגלים, ותשתרבו לשונם ותתנפח בחולי משונה וכך ימות כשסיים האיש לספר את סיפורו היסב את פניו אל הקיר ונפטר לעולמו, ובעל האג"מ אמר שנראה לו שזה ענין אמיתי מאחר שהחסבר נראה לו הסבר אמיתי.

תשלום לפועלים בדינר אחד

בגמ': אין עושין מצות חבילות חבילות (סוטה ת, א).

בשור"ת תורה לשמה (סי' שנט) נשאל, בענין ראובן ששכר פועלים ליום אחד ולעת ערב כאשר בא לפרוע שכרם לא היה לו מעות כסף כדי לפרוע לכל אחד ואחד בפני עצמו בפני עצמו, וכשחישב שכירות כולם יחד ראה עולה שכר כולם זהוב אחד והיה קשה עליו הטרחה לילך אצל השלחני להחליף לו זהוב במטבעות קטנים של כסף ונתן לפועלים דינר זהוב ואל" שהם ילכו אצל השלחני להחליף אותו ולחלקו ביניהם ונתן להם גם השכר של השלחני המחליף כדי שלא יפסידו כלום.

ונסתפקנו אם יכולים הפועלים לסרב בזה הדבר באמנם אין אנתנו מחוייבים לטרוח בזה לחזר אחר השלחני להחליף וצריך שהוא יטרח ויביא

'פניי הדף היומי'
המבואר מתיבתא על סדר הדף
היומי שילמד השבוע

פניי הדף היומי

להחמיר כשאין צורך גדול בזה. ובפתחי תשובה (שם ס"ק כה) כתב בשם הרדב"ז שהזהירות בשלום הוא רק בשאלת שלום כמו שמברכו בשלום או נותן לו שלום דהכוונה מהשם יתברך שהוא בעל השלום כעניין שאמר בועז לקוצרים ד' עמכם אבל אם כותב שיש שלום בעיר או בין פלוני לפלוני וכיוצא בזה שהוא סיפור דברים בעלמא שאין בזה שום קדושה מותר לכתבו בשלימות ומטעם זה מותר לומר ולכתוב אמת אף שהיא חותמו של הקב"ה. ובברכי יוסף (או"ח ס' פה) דן אם מותר שלא לכתוב באיגרת שלום מלא, ודעתו נוטה שאין לכתוב, אמנם ביו"ד (ס' רעו ס"ק מא) האריך בזה, וסיים, ובערי המערב נזהרים לא לכתוב שלום מלא אלא שלם חסר ו"ו, וכ"כ מהריק"ש בשם הרדב"ז, אך בגלילותינו אין נזהרין כלל. ועיין בשדי חמד (ה"א מערכת א' אות שיג ובפאת השדה שם אות ק) שהאריך בזה.

ובערוך השולחן (ס' רעד סכ"ז) ביאר ששלום הוא שמו של הקב"ה (שבת י:) ואף שאינו משמות שאין נמחקין שמה, דאמרינן שם משום דמציעו שהקב"ה נקרא שלום כדכתיב ד' שלום הרי כמה כינויין להבורא יתברך רחום וחנון וכו' אלא משום דכל הכינויין יש לכנות לאדם ג"כ ולא שלום דהאדם כולו קטטה (מהרש"א שם) לכך נתנו חז"ל חשיבות לזה שאסרו להזכיר שלום בבית המרחץ ע"ש, ומטעם זה עצמו נכון לבלי לכתבו כולו בדברים פשוטים ורוב העולם אין נזהרין בזה וגם בתשו' הרא"ש (כלל ג) כתב שמוחר, (ש"ך ס"ק טז).

ובעלי התוס' בסוגיין (י' ד"ה אלא) כתבו שבאמת שלום אסור במחיקה, והא דלא חשיב לה בין שמות שאין נמחקין תנא ושייר ע"ש. ובערוה"ש (שם) כתב שדברים תמוהים הם ולא מציעו לאחד מהפוסקים שייאמר כן, ועוד האריך לתמוה על זה, וסיים שם, ולכן צע"ג ומ"מ כיון דנפיק מפומיהו דרבתינו בעלי התוס' נכון

להם מטבעות קטנים לתת לכל או"א שכרו בידו. והשיב, ודאי יכולים לסרב ועוד אפילו אם ירצו בזה הדבר לא אריך למעבד כן משום דק"ל אין עושין מצות חבילות חבילות, וא"כ איך יקיים מצות פרעון שכר שכיר של כל או"א בבת אחת בדינר וצריך לפרוט הדינר הוא בעצמו ויקיים המצוה עם כל או"א בפ"ע לתת לכל אחד שכרו בידו. יען כי מתן השכר של כל אחד מהם הוא מצוה בפ"ע.

כתיבת שלו' או שלום

בגמ': אלא מעתה לא ימחה אלא מעין שמו של הקדוש ברוך וכו' (סוטה י, א).
כתב הרמ"א, אסור לכתוב שם לכתחלה שלא בספר דיוכל לבא לידי בזיון ולכן נזהרין שלא לכתוב שם באגרת, ויש נזהרין אפילו במלת שלום שלא לגמור כתיבתו.

נביאים וכתובים מאידים כבדוקה

מקודשת ב"ץ
ישיבת אביר יוקם
אור מאיר שמורה
אש נוריה של

להגדיל תורה ולהאדירה

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66 ובחנויות הספרים המובחרות

וכמה ערחת יומם ולילה
כמו עשר שנים רצופות בקיבוץ היביר זה
מצא רב מימון

הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זי"ע

בעל רשפי אש

ח' ניסן תק"ס

צריך שני בתי צוואר לטלית קטן

מעשה שפעם אחת רצה הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיז זיע"א, שיהיה לו טלית קטן מארץ ישראל, ובקושי גדול השיגו. ואמר אחד מתלמידיו להרה"ק, שהוא רוצה לעשותו. ונתן הרה"ק את הטלית קטן ליד תלמידו שיתפור אותו. והתלמיד הנ"ל קיפל את הטלית קטן כדי לחתוך את בית הצוואר. וטעה וקיפל אותו יותר מן הצורך, וחתך שני בתי צוואר. ובראותו מה שעשה נפל לבו מאד, כי היה ירא מאד מהקפדת רבו הקדוש, כי כמה טרחות ויגיעות היה לו עד שהשיג טלית קטן מארץ ישראל, והוא קלקל אותו לגמרי, ואדם מועד לעולם. ויהי כי שאל אותו הרה"ק, אם עשה את הטלית קטן, השיב בפתח ובהלה: מה אומר לרבינו הקדוש, כך וכך עלתה בידך. אמר לו הרה"ק: ומה אתה מפחד, הלא צריך שני בתי צוואר לטלית קטן, האחד כנהוג, והשני צריך כדי לנסות אם יכעוס מרדכי על זה, אבל מרדכי אינו כועס כי גם זה הוא רצון הבורא שלא לכעוס...

(ספיר ויהלום פר' ויקהל ע"ה - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

אל רבינו אנשים נשים וטף להתברך מפיו בעת צרה ומצוקה, ואף הוא ענה נגד המברכים, והאציל מברכתו עליהם, ואלפי אלפים מופתים נפלאים יסופרו על רבינו, צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

ביום ח' ניסן שנת תק"ס לפ"ק, בהיות ב"ן נ"ב שנים עלתה נשמתו הטהורה לישיבה של מעלה, ומנ"כ באוהל מיוחד בנעשכיז, ומקום מנוחתו נעשה למקום רצון אשר המוני אחינו בני ישראל פקדו בכל עת מצוא וראו בו ישועות ונפלאות, ז"ע.

רבינו נולד בשנת תק"ח בעיר נעשכיז לאביו הרבני המפורא ר' דוב בער ז"ל ספרא רבה בועד ארבע ארצות, בן הגה"ק ר' לייביש שפירא זצ"ל אב"ד נעשכיז, בן הרה"ק ר' ישעי' מקראקא זצוק"ל, נכד להרה"ק בעל מגלה עמוקות. ולאמו הרבנית הצדיקת מרת גיטל ע"ה.

כשהגיע רבינו לפרקו נשא את בת הרבני המפורא ר' יוסף מלעשנוב ז"ל, חתן הגה"צ ר' יעקב זצ"ל אב"ד לודמיר.

לאחר חתונתו ישב רבינו על התורה ועל העבודה אצל חותנו בלעשנוב, ובמשך הימים נתמנה לשמש כאבדק"ק העיר, אח"כ נקרא לכהן כרב ואב"ד העיר קאוולא יצ"ו, ולאחרונה חזר לעיר מולדתו נעשכיז ושם עלה על כסא הרבנות על מקום זקינו הגה"ק ר' לייביש שפירא זצ"ל, ועל שמה נקרא עד להיום הזה.

רבינו ה' תלמיד מובהק של הרה"ק הרבי ר' מיכל המגיד מזלאטשוב זיע"א וממנו קיבל דרכו בעבודת הש"ת, אולם גם בנגלה ה' רבינו מפורסם כגאון הגאונים, וה' מומחה גדול בהיתר עגונות, ומכל הארצות נהרו אליו שיתיר בנות ישראל אומללות מכבלי ענינותן, ומאידך גיסא נהרו אל רבינו חסידים ואנשי מעשה לקבל לקח מפיו, ולשמוע ממנו תורה ועבודת השם, וגם באו

הרה"ק רבי חיים מאיר מויזניץ זי"ע

בעל ה'אמרי חיים'

ט' ניסן תשל"ב

שבמרמורוש ופעל שם גדולות ונצורות לביצור חומת הדת.

בפטירת אביו בשנת תרצ"ו מילא את מקומו כאדמו"ר מויזניץ בגרוסוורדיין. אישיותו הנעימה והזכה משכה אליו עם רב של אלפי חסידים. הוא גם יסד ישיבה גדולה בעיר והצליח להעמיד תלמידים הגונים משך שלושת שנות קיומה. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה וריבוי צרות, יגון ואנחה, שימש ביתו כמרכז לפליטי חרב שהצליחו להמלט מעמק הבכא והרבי הקדיש כל זמנו ומרצו להקלת סבלם.

בתש"ד פלשו הנאצים לגרוסוורדיין, היכף גזרו גזירות נוראות על היהודים והרדיפות והנגישות נתרבו מיום ליום. בנסי גמלט הרבי עם

הרה"ק רבי חיים מאיר מויזניץ בעל האמרי חיים זי"ע, נולד בשנת תרמ"ח בעיירה הקטנה ויזניץ שבגבול רומניה וגליציה. לאביו רבי ישראל בעל "אהבת ישראל", בן אחר בן לשלשלת ויזניץ-קוסוב עד רבי יעקב קאפל, מתלמידי הבעל שם טוב.

גם במעלליו התנכר הנער וכל רואיו העידו עליו שלגדולות נוצר. הוא חונן במוח חריף, בהתמדה עצומה ובלב רגיש מלא חמלה על כל אחד ואחד מישראל.

בגיל שבע עשרה לקח אותו רבי זאב מראחמיסטרביקא כחתן לבתו, מספר שנים ישב בבית חותנו והשתלם בתורה וחסידות. כעבור חמש שנים התמנה כרבה של העיר ווילחאוויץ

לעשות את השבת - בשירות ותשבחות לא-ל חי

על הפסוק (שמות לה א): וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם, הַגִּיד הַרְהֵק רַבִּי חַיִּים מֵאִיר מוֹיִזְנִיץ זִיע"א שֵׁישׁ כָּאֵן רַמָּה לִישֵׁב בַּשַּׁבָּת אַחִים בְּשִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת לֵאבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. וְאֵלּוּ דְבָרָיו בְּסִפְרוֹ 'אֲמֵרֵי חַיִּים' (לִיקוּטִים): דִּיִּיקוּ הַמְּפָרְשִׁים מִהוּ 'לַעֲשׂוֹת אוֹתָם', הֲלֹא מִצְוֹת שַׁבָּת הוּא בְּשַׁבּ וְאֵל תַּעֲשֶׂה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר בְּסִמּוֹן 'וְבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן, וְאִפְשָׁר לִמְרָד דְּבוּדָאֵי יִשְׁנו לַשַּׁבָּת גַּם בְּקוֹם וְעֵשָׂה, וְכְמוֹ שְׁנֵאמַר בְּפִרְשַׁת תְּשֵׁא 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, וְהוּא ע"י שְׁמַתְאֲסָפִים יַחַד בְּאַהֲבָה וְאַחוּה, לְשִׁיר שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת לְהַבּוּרָא ית"ש. וְהוּא הַעֲשִׂיָה שֶׁל שַׁבָּת קוֹדֶשׁ.

אֲמֵנָם עֲשִׂיָה כְּזוֹ לַעֲנֵגוּ וּלְקַדְּשׁוּ בְּהַלֵּל וְהוֹדָאָה בִּישִׁיבַת חֲבָרִים בְּאַחַדוֹת הַהוֹדוֹת לַה' ית"ש בְּחַיּוֹת דְּקִדּוּשָׁה לְכַבּוֹד שַׁבָּת קוֹדֶשׁ וְלִשְׁמָהּ ה', אֵי אִפְשָׁר לְצַוּוֹת עֲלֶיהָ בְּטֵרֵם טַעְמוֹ טַעְמָה. וְלִזְהָ כָּאֵן כְּשֵׁבֵא מִשָּׁה רַבִּינוּ ע"ה לְצַוּוֹת לָהֶם עַל זֶה הוֹכֵרַח מִקּוֹדֶם לְהַקְהִיל קִהְלוֹת בַּשַּׁבָּת קוֹדֶשׁ, כִּדִּי לְהִרְאוֹת לָהֶם דּוּגְמָא לְעִבּוּדַת קוֹדֶשׁ ז.ו. וְהוּוּ וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם כְּמוֹרָה בְּאַצְבָּע, 'אֱלֹהִים הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, כְּדְבָרִים הָאֵלֶּה וְכֹאסִיפָה זֶה שְׁרֵאִיתֶם בְּעַצְמְכֶם כִּזְאוֹת עֲלֵיכֶם לַעֲשׂוֹת בְּכָל שַׁבָּת קוֹדֶשׁ.

(ספיר ויהלום פר' ויקהל תש"פ - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הסבירו לו התושבים בצורה עדינה כי עליו לעזוב את משרתו היות והוא רועד בשעת השחיטה. אכן אין אדם רואה פסול על עצמו, והשוחט התחיל לתרץ את עצמו כי בשעה שהוא מחזיק בסכין, הוא תופס אותה היטב, ואין כל חשש ופקפוק בשחיטתו.

באחד הימים הגיע לעיר זו מרן הרה"ק בעל אמרי חיים מוֹיִזְנִיץ זצ"ל והתאכסן אצל אותו שוחט. תושבי העיר גילו להרבי ממעשי השוחט, וביקשוהו שיורה לו להתפטר מתפקידו. שתק הרבי ולא הגיב מאומה, לא הן ולא לאו. התפלאו אנשי המקום על אדישותו בשעה שהדבר נוגע לחשש נבילות וטריפות, אולם התעלומה נפתרה לאחר מספר ימים.

הרבי מוֹיִזְנִיץ נשאר לשבות במקום, וכשסיים את עריכת שולחנו הטהור בליל שב"ק, כיבד את השוחט הזקן בברכת המזון, והגיש לו את כוס היין. כשנטל השוחט את הכוס, רעדה ידו והיין החל לגלוש מהכוס... עתה הבינו כולם את המלכות ששם הרבי לאותו שוחט באין אומר ובאין דברים. כאשר סיים לברך את ברכת המזון, הודיע השוחט להרבי, כי החליט כעת להניח את סכין השחיטה ולהפסיק מעתה את מלאכת השחיטה...

כך פעל הרבי מוֹיִזְנִיץ בחמתו בדרך שלום ובלי מחלוקת.

אור חיינו (עמ' קסד)

משפחתו לבוקארעסט, בירת רומניה, כבוונה לעלות ארצה, שנתגשמה רק כעבור שנים עקב בעיות בקבלת ויזות מארצות המעבר. בתקופת ישיבתו בעיר הפיח הרבי רוח חיים בעצמות היבשות של המון יהודים שצרות השואה השפיעו עליהם לרעה והוא, בפניו המאירות ואהבתו המופלגת לכל אשר בשם ישראל יכונה, הצליח לחולל מהפיכה נפשית אצלם ורבים השיב מעוון. אחר החורבן שב לגרוסוורדיין וחזר ויסד את ישיבתו, אולם, השתלטותם של הקומוניסטים על המדינה שינתה את תוכניתו והתחיל במסע לזרז את אנשיו לעלות לארץ הקודש. בשלהי שנת תש"ז הגיע ארצה וקבע את מושבו בתל אביב.

אבל לא ארכו לו שם הימים ותיכף התחיל בתכניתו הגדולה לבנות שיכון חסידי בבני ברק, ואכן, חפץ ה' בידו הצליח ובשנת תש"י עבר לקריה החדשה.

משך השנים הצליח הרבי לבנות מוסדות מסועפים וכל צרכי הדת ומוסדות חסד מכל הסוגים באופן נעלה. חסידות ויזניץ פרחתה ועלתה מיום ליום וגם בערים אחרות נפתחו להם סניפים, ואכן זכה הרבי לראות נחת מפרי עמליו. נפטר זקן ושבע ימים בט' ניסן תשל"ב.

'פתח' בכוס של ברכה, ו'סיים' בשחיטה...

באחת הערים הזקין השוחט והיו ידיו מרטטות,

הגה"ק רבי ישעיה הלוי הורוויץ זצ"ל

השל"ה הקדוש י"א ניסן שנת ש"ץ

ישראל. בשנת שפ"ה כאשר צורר היהודים הפחה עלה לשלטון, פרצו חייליו לבתי הכנסיות ועצרו את גדולי ישראל ובראשם השל"ה, ורק לאחר מאמץ ושוחד רב נפדה מכלאו. הוא הוכרח להסתתר מספר חדשים, עד שנמלט לצפת ואח"כ לטבריה.

נסתלק ב"א בניסן שפ"ו (וי"א: ש"צ), ומנו"כ בטבריה. הותיר אחריו ברכה את חיבורו הנודע "שני לוחות הברית", וכן "בגדי ישע" וסידור "שער השמים". (מתוך גל שבת בשבתו)

שבועה בשני לוחות הברית

וכזאת ספרו לי על הרב מו"ר זקני רבינו משה חיים זלה"ה, שפעם אחת באו שנים לפניו לדין

העדה בירושלים. גדולי הדור כינוהו "מרא דארעא

הגה"ק רבי ישעיה הלוי ממשפחת הורוויץ, נולד בשנת ש"ל לערך בעיר לבוב לאביו הג"ר אברהם זצ"ל תלמיד הרמ"א ומהרש"ל.

בעל "סדר הדורות" מביא מדברי המקובלים שהיתה בשל"ה הק' ניצוץ מנשמת רות המואביה. קיבל תורה מפי אביו וכן ממהרש"ל השני מלובלין (רבי שלמה לייבוש'ס). עודנו צעיר לימים היה כסאו מונח בין גדולי הדור, וחתימתו מתנוססת יחד עם רבותיו על תקנה של "ועד ארבע ארצות".

שמו יצא לתהלה וקהלות רבות בקשוהו לבוא לכהן פאר בעירם. כיהן ברבנות בכמה קהלות, ביניהן: פראנקפורט, פראג, פוזנא וקראקא. הרביץ תורה לאלפי תלמידים.

בשנת שפ"א עלה לארץ הקודש, ונתמנה לראש

ונשאר כאן, ותפול עליו אימה גדולה, ויאמר: אני משלם ואיני נשבע ויאמר: לא כי נתחייבת כבר שבועה, וצריך שתשבוע, ואז הודה שהוא כחש בשקר וסיפר האמת.
(הבן איש חי דרושים פרשת משפטים ד"ה ובאופן)

עשרה טבילות, ותביא לי את שני לוחות הברית, שאשביע את זה האיש. והנה זה האיש נבהל, כי לא ידע שיש ספר שמו 'שני לוחות הברית' אלא חשב כי אלו שני לוחות הברית שהוריד משה רבינו ע"ה מן השמים, ובגלות הביאום לבבל

תורה והיה הכחשה ביניהם, והבין בעין שכלו והכמתו שזה המכחיש רוצה ליטבע לשקר, ויאמר לו: התחשוב שאני משביעך בספר תורה, תאמין לי, אין אני משביעך אלא בשני לוחות הברית. ותכף אמר לשמש בית דין: תלך ותטבול

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זי"ע בעל 'שבת מלכתא' ועוד י"ב ניסן תשס"א

הפסוק הנ"ל הרבה פעמים, ונראה בעיני שיאמר גם כן הפסוק 'סעפים שנאתי ותורתך אהבתי' ויאמר אותו בהתעוררות גדול גיבור כאר"י עכ"ל. והוסיף השל"ה הק': 'וענין הפסוק 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה' לבטל מחשבות רעות, לכאורה הוא מפני שאמרו חז"ל שקרבן עולה מכפר על הרהורי הלב, ולכן הפסוק שמצוה להבעיר תמיד את אש העולה, שעניינו בעירה ונקיון תמידי וכפרה על הרהורי הלב, מסוגל הוא נגד המחשבות רעות".

ומעיד הגה"צ הגר"ש פינקוס זצ"ל (בספרו תפארת שמשון דברים עמ' רסא): אמירת פסוקים אלו היא סגולה נפלאה, אני מכיר אנשים שבתקופת בחרותם, כאשר התמודדו עם הנסיגות הקשים הללו, אמרו פסוקים אלו כל יום עשרות פעמים, והם מעידים שסגולה זו הפכה להם את החיים. - לומר עוד פעם ועוד פעם, אפילו בלי כוונה, כי זו סגולה נפלאה מאוד עכ"ל הנפלאים. ומוסיף הרב פינקוס משל נפלא: על פי מעשה שהיה, רופא באחד מבתי החולים עבד במחלקה שנועדה עבור חולים במצבים קשים במיוחד. בדרך כלל היו במחלקה הזו שלשה רופאים, אך באותו לילה הסתפקה הנהלת בית החולים ברופא אחד בלבד.

אמנם מראש הזהירוהו ואמרו לו כך: אנחנו מקוים שהכל יהיה בסדר והחולים ישנו בשלום כל הלילה, אבל יתכן שחולה פלוני יתעורר ויקים צעקות, חבירו בדיוק יהיה זקוק לקבל את תרופותיו, ובאותו רגע חולה שלישי יחוש ברע ויזדקק לטיפול מהיר, אם יתרחש משבר כזה ותראה שאינך מסתדר - תרים טלפון, ומיד ישלחו לך עזרה.

רק התחילה התורנות שלו והצרות התחילו לצוץ. כל מה שאמרו לו שיכול לקרות - קרה. כמעט כל חולי המחלקה, אחד אחרי השני, התעוררו משנתם עם סיבוכים קשים. הרופא מצא את עצמו מתרוצץ ממיטה למיטה ומטפל

מדוע דוקא על כוס יין? למה לא על דף גמרא? כשיהודי רוצה להודות לקב"ה הוא עורך סעודה גדולה, ומגיש לפני הציבור עוגות שתיה וכו'. מדוע? אלא שאם היינו עושים קידוש על דף גמרא, או על ספר תהלים, היתה זו עדות שבאה מתוך ידיעה שכלית פילוסופית, אך כוס יין או חתיכת עוגה, זו עובדה מוחשית ופשוטה שנכנסת לגופנו, וכך גם המציאות של הקב"ה היא פשוטה וברורה.

(נפש שמשון אמונה עמ' רלז)

המשל הנפלא על התביעה - שלא בקשנו עזרה מה'

כתב השל"ה הק' וזה לשונו: 'ומצאתי כתב יד של החכם האלוקי מהר"מ קורדובירו ז"ל (הרמ"ק) שכתב וז"ל: לימדנו זקן אחד שעל מנת לבטל המחשבה, יאמר פסוק זה הרבה פעמים "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", ובעיני פשוט שזה הזקן היה אליהו הנביא, ולרוב ענוותנותו של הרב לא רצה לגלות, על כן יהא נזהר בזה מי שנפל בלבו מחשבת און או מחשבת הבל שיאמר

נולד בארצות הברית לאביו הנ"ר אברהם חיים. לאמו ממשפחת ויינברג מצאצאי שושלת אדמו"רי סלונים.

בצעירותו למד בישיבת בית התלמוד בניו יורק אצל הגאון רבי אריה לייב מאלין. בהמשך עלה לארץ ישראל ללמוד בישיבת בריסק,

נשא את בתו של הגאון רבי מרדכי מן, ראש ישיבת בית הלל בבני ברק.

לאחר נישואיו גר בבני ברק, תקופה קצרה שימש כראש ישיבת מהר"ט דרבי יואל מסאטמר בבני ברק, ולאחר מכן עבר להתגורר בתפרת. בתקופה זו היה משגיח בישיבת אופקים ומאוחר יותר נעשה ראש ישיבה בישיבת ירוחם. לבקשת גדולי ישראל הוא עבר לגור באופקים וכיהן שם כרב מעל לעשרים שנה.

היה מקובל והתפלל על פי כוונת סידור הרש"ש. את תורת הקבלה למד בין השאר בישיבת אהבת שלום בראשות המקובל רבי יעקב משה הלל.

לרב פינקוס ולאשתו חיה מינדל היו 12 ילדים. אשתו ניהלה את התיכון החרדי לבנות באופקים, "נווה יוכבד". בגיל 56 נהרג הרב פינקוס בתאונת דרכים יחד עם רעייתו ובתם מרים בת ה-19. הם נקברו בהר המנוחות בירושלים.

היה מגיד ומשפיע מפורסם, כשבדרשותיו הדגיש הרב פינקוס את חשיבות הרגשת הקרבה לקב"ה באופן תמידי.

בהיותו בן 56 נהרג הרב פינקוס בתאונת דרכים יחד עם רעייתו ובתם מרים בת ה-19. הם נקברו בהר המנוחות בירושלים.

מדוע לא עושים קידוש על דף גמרא?

דברים נפלאים שאמר הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל: כשיהודי עושה קידוש בליל שבת, הוא מכריז 'ויכולו... ויכל אלקים ביום השביעי'.

משמרת? הרי פשוט לא הספקתי להגיע לאותו החולה שמת לבסוף, זה לא היה בכוח אנושי! ענה השופט: לא ולא! אתה פושע! מי צריך את המסירות נפש שלך? הרי אמרו לך שאם לא תסתדר תזעיק תגבורת, לא לנסות להסתדר לבד. אתה אשם בגרימת מוות ברשלנות!

את הטיפול שהיה זקוק לו נואשות. תבעו את הרופא למשפט באשמת רשלנות רפואית. בבית המשפט נעמד הרופא הנאשם וטען בלהט כלפי השופט: עבדתי במסירות נפש ממש, רצתי ממיטה למיטה ולא נחתתי כל הלילה. האם ניתן להאשים אותי? מה עשיתי? וכי נרדמתי על

בחולים כמיטב יכולתו, אפס כי כוחותי היו דלים מדי והוא לא הצליח להעניק את הטיפול הדרוש לכולם. לפנות בוקר אירע האסון, בעוד הוא מתמודד לבדו, בשארית כוחותיו להעניק את הטיפול הדרוש לחולה פלוגי, מת חולה אחר במחלקה טרם הצליח להגיע אליו כדי להעניק לו

הרה"ק רבי מנחם מנדל מליובאוויטש זי"ע

בעל צמח צדק י"ג ניסן תרכ"ו

סופרי המלך שנסתלקו בי"ג ניסן

ויקראו ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו (אסתר ג, יב).

בספר כתבי הרה"א ביחובסקי (עמ' קלט), והוא ניהו החסיד רבי חיים אליעזר ביחובסקי ז"ל (עמ' קלט) אשר הסתופף בצילם של אדמור"י ליובאוויטש וקאפוסט, כותב רמז מעניין בפסוק זה, כותב רמז מעניין בפסוק זה, ואלו דבריו: "אפשר לומר רמז בפסוק זה – להסתלקות רבינו ה"צמח צדק" זי"ע, וגם רבינו ה"בית יוסף", ששניהם נסתלקו בי"ג בניסן, והיו שניהם "סופרי המלך" – מלך מלכי המלכים הקב"ה.

שמעתי מנכדו אדמור"ר מנאברויסק (=הרה"ק רבי שמריהו נח שניאורסאהן זי"ע בעל מחבר ספר "שמן למאור", בן הרה"ק רבי יהודה לייב מקאפוסט זי"ע, בנו של ה"צמח צדק" מליובאוויטש זי"ע) שאדמור"ר (=הצמח צדק) דיבר הרבה מהכתיבה הנפלאה של ה"בית יוסף" להעתיק הלשון של כל אחד ואחד, אף שאינו מחדש שם מאומה. כי אם מחדש – יש תענוג בהחידוש, ועל ידי התענוג אינו מורגש כובד המלאכה והעבודה, אבל אם רק מעתיק – הוא מלאכה כבידה מאוד בלי תענוג השכל, רק תענוג אלקי".

"זוהו שנקראים: "סופרי המלך", כי כתיבתם היא "בשביל המלך", ולא בשביל עונג לעצמו! ואפשר לומר שעל ידי זה זכה ה"בית יוסף" למגיד שאמר בעצמו: אני המשנה המדברת בפך, ולא הרגיש עצמותו אז. ואנו נאמר שגם רבינו (=הצמח צדק) היה סופר נפלא, וגם כן העתיק הרבה, וכל התנ"ך שלו הוא מלא מהעתיקות. וכל כך היה טרוד בכתיבתו – עד שראוהו שכתב בברכת "אמת ויציב", וכל פעם שעלה בדעתו איזה חידוש רשם על הגליון, [בקורות חב"ד אכן מסופר כי "אצל כ"ק אדמור"ר הצמח צדק זצ"ל היה עומד דיו וכל כלי הכתיבה בכל החדרים, שאם היה נופל לו איזה חידושי תורה בנגלה או בחסידות – תיכף היה כותבו!]", ועל כן הסתלקות שניהם ביום אחד."

לבקשתו לא נחרתו על מצבתו הק' תוארי כבוד, כי אם שהשיב רבים מעוון. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

גדול שצריכים "למדוד" אותו, הקטן גדול ממנו...

בבית חב"ד מסופר, כי פעם בעת עריכת ה"סדר" אצל הרה"ק בעל ה"צמח צדק" מליובאוויטש זי"ע, כשהגיעו ל"יחזק", לקח אחד מן המסובים את שני חצאי המצה ו"מדד" איזהו מהם הגדול יותר כדי להטמינו לאפיקומן.

ראה זאת הצמח צדק זי"ע ואמר: גדול שצריכים "למדוד" אותו, הקטן גדול ממנו...

לימים אמר נכדו, הרשב"ב מליובאוויטש זי"ע: הייתי אז ילד צעיר, כבן חמש, כששמעתי זאת... ומאז ואילך נקבע בי רגש של מיאוס לגדול ש"מוודים" אותו...

הרה"ק רבי מנחם מנדל מליובאוויטש נולד ביום כ"ט אלול שנת תקמ"ט בעיר ליאזני - לאביו רבי שלום שכנא ולאמו הרבנית מרת דבורה לאה בתו של בעל ה"תניא" זי"ע, ונקרא שמו בישראל ע"ש הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטפסק זי"ע.

בהיותו בן ד' שנים נתייתם מאמו. זקיניו הק' לקחו תחת ידו לחנכו ולגדלו. כבר בטל ילדותו החל לכתוב חידושי, בנגלה ובנסתר, ממה ששמע מפי זקיניו, כשהוא מוסיף גופך משלו.

בשנת תקס"ג בא בברית הנישואין עם בת דודו - אחי אמו - הרה"ק ר' דוב בער מליובאוויטש זי"ע.

בעת מלחמת רוסיה צרפת ברח ביחד עם זקיניו הגדול בעל ה"תניא", והיה עמו בשעת פטירתו (כ"ד טבת תקע"ג) בכפר פיענא. לאחר הסתלקות חותנו-דודו (ט' כסלו תקפ"ח) הרה"ק רבי דוב בער, נמנו וגמרו גדולי החסידים להכתירו בכתר ההנהגה, אך הוא סירב בכך. זמן רב עמד בסירובו עד שתקפו עליו הפצרותיהם ונעתר להם.

אלפי חסידים גדולי תורה ויראה הסתופפו בצילו, ונהנו מזיו אורו וקדושתו. עת צרה ליעקב היתה בתקופתו, עידן גזירת ה"קאנטאניסטן", [שבה חטפו את ילדי ישראל מידי אמם וגידולם עד הגיעם להיות בני כ' - כדי לשרת בצבא הצאר הרוסי למשך כ"ה שנים. שם עינו את הילדים עד מוות כדי שימירו דתם. לדאבונם של ישראל סייעו בידי השלטונות גם יהודים פורקי עול - שכונו "חאפערס" (חוטפים) - שמכרו את עצמם בעד בצע כסף]. רבינו מסר נפשו למען הצלת גופם של ילדי ישראל מידי הרשעים היילי הצאר ימ"ש, והצלתם נפשם - בשלחו אנשים ללמדם ולעודדם בשמירת התורה והמצוות, שעל פעולות אלו, היתה אחת דתו, כמורד במלכותו רבינו קירב מאד את "חיילים" אלו, ודלתו היתה פתוחה לפניהם בכל עת, אף בעתים שהיה יושב סגור ומסוגר לפני חסידיו. כן לחם בתוקף ועזו נגד ה"חוטפים" ולא חת מפני איש.

נסתלק לשמי רום אור ליום חמישי י"ג ניסן שנת תרכ"ו ומנ"כ בליובאוויטש. בהתאם

כוחו של ניגון

בשנים האחרונות שלפני הסתלקותו של הרה"ק הצמח צדק זיע"א היה חולה וחלוש מאד והיה שוכב במטתו ולא יכול היה לקום בעצמו. וכשנצרך לו איזה ספר היה קורא למשרתו ר' חיים בער שהיה בחדר הסמוך לחדרו, והיה מגיש לו

הספר מארגזי הספרים שהיה בחדרו.

פעם אחת בלילה החליט ר' חיים דב בדעתו, שכשיקרא לו הצמח צדק יעשה את עצמו כישן ואינו שומע ויראה מה יעשה הצמח צדק. כעבר איזה שעות קרא אותו הצמח צדק מחדרו: חיים בער, חיים בער. אבל הוא לא ענה לו.

ושמע ר' חיים בער איך שהצמח צדק התחיל לנגן את הנגון של ד' בבות בדבקות, ואחר כך קם ממטתו בעצמו ונגש להארגז ולקח ספר ושכב על מטתו.
(ספיד ויהלום לחג הסוכות - הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

מסר חסידי לשבת הגדול

מה נשתנה?

יום טוב ראשון של פסח בירושלים עיר הקדש. בין השבים מתפילת החג בכותל המערבי נראים אב ובנו הקטן.

האב הוא הגאון הצדיק רבי חיים ליב אויערבך זצ"ל, שידו אוחזת בבנו שלמה זלמן הקטן. שלמה זלמן רק כבן שמונה הוא, אולם כבר ניכר עליו שעדיין לגדולות, ויש שמכנים אותו 'עלוי'. לימים יתפרסם כאחד מגדולי הדור המיוחדים, הוא הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל.

דמות הדורה נקריית בדרכם של הצועדים. רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, אף הוא הולך לפקוד את שריד בית מקדשנו, לעלות ולהראות לפני ה' ברגל כמנהג יקירי ירושלים.

רבי יוסף חיים, שמבחינן ברבי חיים ליב, מברכו בחיבה בברכת המועד, ואחר מאיר פניו לשלמה זלמן הקטן בחביבות: "בני, שאלת אמש בליל הסדר את ארבע הקשיות?"

"בודאי!" עונה הילד.

"ואבא ענה לך תשובה?" שואל רבי יוסף חיים.

"כן, עבדים היינו לפרעה במצרים."

"ובשנה שעברה, גם שאלת את הקשיות?" ממשיך הרב ושואל.

"כן, בודאי."

"ומה אז ענה לך אבא?" הרב השיש אינו מרפה.

"גם אז ענה לי עבדים היינו" תמה הילד למשמע השאלה.

"אם כבר שאלת וקבלת תשובה", מקשה הרב, "מדוע חזרת ושאלת שוב בזו השנה?!"

נבון הילד מהשאלה הפשוטה כל כך שאת התשובה לה לא ידע, ופרץ בבכי...

הופעת הרב מתגובת הילד ומהר לפיסו ולהרגיעו בדברי נחומים.

משנרגע הילד, שוב בירך את האב ואת בנו בברכת החג והמשיך בדרכו.

חלפו שנים, גדל הילד שלמה זלמן והתמדתו המופלאה עשתה לה שם בירושלים.

בשנת תרפ"ז - והנער שלמה זלמן בן שבע-עשרה בלבד, הוציא לאור אביו רבי חיים ליב את ספרו 'חכם לב' על שלחן ערוך - חלק 'אבן העזר'.

בספר הדפיס ר' חיים ליב גם כמה חדושים מבנו הבחור המצויין

שלמה זלמן.

בין הרבנים אליהם פנה רבי חיים ליב לבקש הסכמה כנהוג, היה המרא דאתרא רבי יוסף חיים זוננפלד.

והנה, בהסכמתו כתב רבי יוסף חיים: "ושמחתי לראות בספרו הערות נכונות מבנו יקירו היניק וחכים שלמה זלמן ג'".

הזכרת שמו של בחור צעיר בהסכמה לספרו של אביו היא דבר נדיר ובלתי מקבל גם ביחס לעלויים כרבי שלמה זלמן אויערבך, ומדוע הזכיר רבי יוסף חיים את שם הבן בהסכמה?!

עשרות שנים לאחר כתיבת אותה הסכמה, סיפר הגאון רבי דוד יונגרייז זצ"ל, שנוכח בשעת מעשה, לרבי שלמה זלמן את הסבה לכך:

רבה של ירושלים עיר הקדש, הגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד שהכל משחרים לפתחו וכל צרכי העיר מטלים עליו, בקש לפייס את הבחור הצעיר רבי שלמה זלמן אויערבך, על כך שגרם לו שלא במתכוון לבכות כעשר שנים לפני כן, בעודו ילד...

באחת השנים, ושמו של רבי שלמה זלמן כבר יצא בכל העולם כגדול הדור, בקר בבית אחד מתלמידיו בחל המועד פסח.

בחביבותו האפינית שאל רבי שלמה זלמן את בנו של התלמיד את השאלה שנשאל על ידי רבי יוסף חיים זוננפלד עשרות רבות של שנים קדם לכך.

נסו הילדים לענות ולחרץ את השאלה, זה בכה וזה בכה.

נענה רבי שלמה זלמן לעמתם: "בהיותי ילד, אף אני נשאלתי שאלה זו, אבל לא נסיתי לענות ולחרץ. אני - פרצתי בבכי..."

למה יאמרו הגוים

מסר עמוק מאד טמון באותה שאלה ששאל רבי יוסף חיים זוננפלד את הילד שלמה זלמן אויערבך, ובכי זה הוא הוא בעצם התשובה לשאלה זו.

את הענין נוכל להבין באמצעות משל נפלא שספר בפי צדיקי הדורות:

באחת העירות הפזרות לרוב ברחבי פולין ואוקראינה, חי לו יהודי שחכר את הפונדק המקומי מהפריץ.

מהפונדק התפרנס היהודי כראוי, וחיייו התנהלו על מי מנוחות. הפריץ המקומי - שלא כדרך הפריצים, לא התאנה ליהודי ולא ירד לחייו, אלא כבדו וחבבו.

חדש בממלכת התורה

הגדה של פסח – אביר יעקב ליקוטים מתורת 'אביר יעקב'

מהדורת 'קץ טללי ברכה' מכון 'אור לישרים' – נהריה בהוצאת ממלכת התורה 'עזר וחדר' הגדה של פסח בעיצוב נח ונעים. ליקוטי 'אביר יעקב', מאסף עשיר של קטעים נבחרים ודרושים יקרים, לקט פנינים ואמרות טהורות, שנלקטו ממשנתם של מרן 'אביר יעקב' זי"ע, ונכדו מרן 'עטרת ראשנו' רבי דוד אביחצירא זי"ע הי"ד, על ההגדה ועל ענייניה, על יציאת מצרים ונאות ישראל. בתחנית הספר הובאו הערות נחוצות, ביאור קצר ותמציתי (במקום הצורך) ועוד אלפי ציונים ומראי מקומות, המועילים להבנת הדברים.

מהזור פסח אביר יעקב

נוסח עדות המזרח מכון 'אור לישרים' – נהריה בהוצאת ממלכת התורה 'עזר וחדר' מחזור לפסח כאשר כל התפילות סדורות על מקומם, בעיצוב נעים ונוח ובאותיות גדולות ומאירות עינים, ניקוד מדויק ומדוקדק, ערוך ברוב פאר וחדר.

סידור לפסח

נוסח ספרד – כריכת דמוי עור בהוצאת ממלכת התורה 'עזר וחדר' סידור לפסח מסודר כל תפילה במקומה, ללא צורך לדפדף, בעיצוב נוח ומאיר עיניים, עם ביאורי מילים ועם זמירות לפסח.

משנה תורה להרמב"ם המבואר קרבנות - קרבן פסח

מהדורת 'קץ טללי ברכה' מכון 'אור לישרים' – נהריה בהוצאת ממלכת התורה 'עזר וחדר' סדרת הרמב"ם המבואר. נושאי כליו ערוכים בדקדוק רב, מקוטע ומנוקד, בעיצוב נאה ומשובח. ביאור משולב ומקיף לכל דברי הרמב"ם, ערוך בשפה ברורה ושווה לכל נפש. הביאור מיוסד על מפרשי הרמב"ם לדורותיהם, וכתוספת הקדמות, מבוא בתחילת כל עניין, וכן מקורות וצייונים להרחבת הדברים והשיטות. כספר גם פסקי שולחן ערוך, וילקוט ביאורים ועיונים נרחב על דברי הרמב"ם, בסגנון 'מתכתא' על הש"ס.

הגדה של פסח תולדות יעקב יוסף

מכון 'אור לישרים' – נהריה בהוצאת ממלכת התורה 'עזר וחדר' הגדה של פסח עם ליקוט מכל כתבי הרה"ק רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה זי"ע א"א, מסודר על סדר ההגדה, עם ביאור דבריו, בעיצוב נאה ומאיר עיניים.

אוצר המועדים ליל הסדר

בהוצאת ממלכת התורה 'עזר וחדר' כל ענייני המועד בהלכה אגדה וחסידות במהדורה קצרה ונוחה ללימוד בדרכים.

מלון ירוזן וזוזושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרְאָה

חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאֻרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

קרבן פסח כדין קרבן תודה - על הד' שצריכים להודות

שאנו אוכלים בהם קרבן תודה, ומביאים עמו שלשים מצות ועשרה לחמי חמץ, ואילו בלילה הזה אנו אוכלים קרבן פסח, שהוא כעין קרבן תודה להודות לה' על יציאת מצרים, ואין אוכלים עמו אלא מצה בלבד.

על ידי הודאה על הנס אין מנכים מזכויותיו

יש להבין בדברי הגמרא, מהו הלשון 'צריכים להודות' ולמה לא אמרו 'חייבים להודות'. ואפשר לפרש שהלשון 'צריכים' פירושו שההודאה על הנס היא צורך לאדם ואינה רק חיוב בעלמא, כי כל מי שעושים לו נס מנכים לו מזכויותיו, אמנם על ידי שמודה לה' על ניסיו עמו הרי הוא פורע חובו לשמים, ועל ידי כן לא ינכו מזכויותיו, וזהו הצורך שיש לאדם בהודאה על הניסים שעל ידי כן מרויח את זכויותיו [כן פירש בשמע יעקב למהרי"י אלגאזי (בשלח ד"ה וזאת) בשם הראשונים. והוסיף לבאר שם שההודאה היא כתשלומין על הנס, ועל ידי שמשלם חובו אין מנכים לו מזכויותיו].

על ידי השבח וההלל זוכים לישועה קודם הבקשה

על ידי שמשבחים ומהללים לפני ה' יתברך זוכים להיושע גם קודם שמבקשים, כי בשעה שהאדם מבקש צרכיו בפיו עלולים המקטרגים להתערור ולהזכיר עוונותיו ולעכב את תפילתו שלא תתקבל, ועל כן הדרך הרצויה היא, לשבח ולהלל לפני ה' יתברך באותו ענין שהוא נצרך בו לישועה, והקב"ה שהוא בוחן לבבות מבין כוונתו וימלא את רצונו.

ובזה יבואר הכתוב (תהלים יח ד) 'מהולל אקרא ה' ומאוויב אושע', שקריאתו אל ה' תהיה בדרך הלל ושבח ועל ידי יוכל להיושע מכל אויביו. וזהו גם פירוש הכתוב (שם קיח כא) אודך כי עניתי ותהי לי לישועה, 'עניתי' לשון עניות, ואני אודה לה' בעודי בעניי, ועל ידי יהיה לי לישועה כי יתעוררו רחמיו עלי בלי שישגיחו בכך המקטרגים.

הולכי מדבריות, ובשעת גמר יציאת מצרים ותכליתה דהיינו בקבלת התורה נתרפאו מכל המומין שהיו בהם כמו שדרשו חז"ל על הפסוק 'כולך יפה רעייתי ומום אין בך' (שיה"ש ד ז), ולפיכך מביאים קרבן פסח אחר יציאת מצרים בשיר תודה וזמרה כדין ההודאה שאנו חייבים להודות על כל הניסים הללו.

[ובדרשות חתם סופר (שבת הגדול תקפ"ח ד"ה שבכל) ביאר בשם האברבנאל מה ששואלים, 'שבכל הלילות הם הלילות

אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן וגו' (ז, יב).

אמרו חז"ל (ברכות נד:): 'ארבעה צריכין להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא'.

בשעה שיצאו בני ישראל ממצרים זכו לכל ארבע הבחינות - יצאו ממצרים כבית האסורים שהיו חבושים בה, ובקריעת ים סוף עשה להם השם יתברך נס וירדו לים, וכן היו

מִי־הָרְאָה דְפִלְיָאָה

עבודת ליל הפסח - להכיר בנפלאות ה' הגלויים והנסתרים

אם על תודה יקריבנו וגו' (ז, יב).

ועתה הוא הזמן להודות ולשבח על הנסים הנגלים והנסתרים שעושה הבורא ברחמיו עמנו עם קרובו, שכן ההודאה היא מיסוד תכלית יציאת מצרים כדברי הרמב"ן הידועים (סוף בא): ועתה אומר לך כלל בטעם מצות רבות. הנה מעת היות עבודת גלולים בעולם מימי אנוש החלו הדעות להשתבש באמונה, מהם כופרים בעיקר ואומרים כי העולם קדמון, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ומהם מכחישים בידיעתו הפרטית 'ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון' (תהלים עג יא), ומהם שיודו בידיעה ומכחישים בהשגחה ויעשו אדם כדגי הים שלא ישגיח האל בהם ואין עמהם עונש או שכר, יאמרו 'עזב ה' את הארץ' (יחזקאל ח יב). וכאשר ירצה האלהים בעדה או ביחיד ויעשה עמהם מופת בשנוי מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל בטול הדעות האלה כולם, כי המופת הנפלא מורה שיש לעולם אלוה מחדשו, ויודע ומשגיח ויכול. וכו'.

ולכן יאמר הכתוב במופתים 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ' (שמות ח יח), להורות על ההשגחה, כי לא עזב אותה למקרים כדעתם. ואמר (שם ט כט) 'למען תדע כי לה' הארץ', להורות על החידוש, כי הם שלו שבראם מאין ואמר (שם ט יד) 'בעבור תדע כי אין כמוני בכל הארץ'. להורות על היכולת, שהוא שליט בכל, אין מעכב בידו, כי בכל זה היו המצריים מכחישים או מסתפקים. אם כן האותות והמופתים הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא ובתורה כולה.

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם. עכל"ק של הרמב"ן ע"ה. ומכאן נלמד ונשכיל לעבודתנו בכל יום ויום ובעיקר בלילה קדוש זה שנתקן לשבח בנפלאות ה'.

אברהם אבינו ע"ה מתפלל על עם ישראל עד היום הזה

כ: נקיות מביאה לידי זריזות. אלא ברור הוא שאין הכוונה 'חסרון כיס' כפשוטו חסרון ממון.

אלא פירוש 'חסרון כיס' היינו חסרון הלב התלוי בכיס, כלומר, בדורות שחסר בהם את הלב, ועל דורות אלו אמר רבי שמעון 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס', שגם בדורות נמוכים יראו הצדיקים שבדור הנקראים בשם כהן העובד את העבודה, שישפיעו להם על ידי עבודה תמה שבהם שיוכלו אף הם לעבוד את השם יתברך ולקיים המצוות.

ומקודם היו דורות שלא היו צריכים לזה כמו דורו של חזקיהו שהיו כולם צדיקים, לכן הזהיר 'אמר רבי שמעון צריך לזרז במקום שיש חסרון כיס', ואחר כך ישפיע אף לדורות העתידיים להיות אחריהם כנ"ל, ממש כפירוש הראשון שהביא רש"י 'מיד ולדורות'. שיש כאן שתי עבודות, האחת לדור זה שיש בו חסרון כיס להשפיע על כולם קדושה וברכה, ומלבד העבודה לדור זה עדיין יש לעשות בעבור הדורות הבאים.

אברהם אבינו קיים כל המצוות בחיבור עם כל דורות הבאים

על פי דברי קדשו יובן מה שכתוב אצל אברהם אבינו ע"ה (בראשית יח יט) 'כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרי ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו', שכל הכח שלו שאני אוהב אותו הוא בזכות 'אשר יצוה' - מלשון צוותא וחיבור, 'את בניו ואת ביתו אחרי', שמכוון בעשיית כל מצוה לייחד ולחבר עצמו עם כל הדורות הבאים, והשריש והטמיע בהם את המסירות נפש שלו בשביל עשיית המצוות, וכמו שפירש הרה"ק יצחק מווארקא ע"ה (ראה תולדות אדם שם) מה שמבקשים 'מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יענונו', שהוא הראשון שקידש שמו יתברך כשמסר נפשו בכבשן האש, ובכך כבש הדרך לעבודה זאת אף לדורות העתידיים שיוכלו אף הם לעשות כמותו ולמסור את נפשם להשם יתברך, ונמצא שכוח זה נצמח ממנו, ומשכך דין הוא שאף הוא יקבל מכך תועלת להצלת בניו.

כדי להושיע אותם מכל המיצרים שלהם, זהו בחינת 'היה'. ובחינת 'הוה' הוא לדור שעומד בו הצדיק עכשיו, שזכותו תעמוד לדורו שיוכלו גם הם לקיים זאת המצוה באמת לאמיתה, וכן שיושיעם הצדיק המקיים המצוה הן בתועלת הגוף והן בתועלת הנשמה. ובחינת 'היה' היינו לדורות העתידיים להיות אחר כך.

ביאור 'אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות'

ובזה ביאר הכתוב שלפנינו: **צו את אהרן ואת בניו לאמר, ופירש רש"י** 'אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות'. ויש לדקדק, אין שייך במצוה זו של הקרבת קרבן עולה 'מיד ולדורות', והלוא עתיד קרבן עולה להתבטל. אך הרמז בפסוק ובפירוש רש"י, שהשם יתברך ציוה לאהרן ולבניו ולכל הצדיקים הבאים אחריו שיזהרו בעשיית המצוות לקיימם באופן כזה שימשיכו מהם כוחות וזכויות לכל הדורות. ועל כן נאמר בתורה הקדושה 'צו' שהוא לשון הוה ולא נאמר 'תצוה' שהוא לשון עתיד, לרמז כי דבר ההוה תמיד נכלל בו עבר ועתיד מאחר והוא תמיד. וכך הוא כוונת רש"י באמרו 'מיד ולדורות', מתחילה מורה תיבת 'מיד' שיעשה המצוה ויפעל טובה לדור שעומד בו עכשיו, ואחר כך יעשה אותם באופן שיזכו אף הדורות העתידיים.

ועל מה נאמר ציווי זה, ממשיך הכתוב ומפרט **זאת תורת העולה**, דהיינו העולה למעלה, שכל המצוות נקראים עולה על שם שעולים למעלה, ו'תורת העולה' היא, שתהיה כולה כליל לה' בלא שום פנייה לטובת עצמו כלל, וכדכתיב (תהלים מ ט) 'לעשות רצונך אלקי חפצתי' דהיינו רק לעשות רצונך בלא שום פנייה אחרת.

ביאור 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס'

בדרך זו מבאר את שמביא רש"י בפירושו השני בשם רבי שמעון 'ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס', שאף בזה יש להבין, לשם מה נצרך לצוות לאהרן הכהן לזרוז בגלל חסרון כיס בדבר מועט שכזה. ועוד קשה, הלוא כל המצוות צריכים זירוז כמאמר חז"ל (ע"ז

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה וגו' (ו ב). וברש"י: אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר ר' שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס. נקדים לבאר הנאמר באברהם אבינו ע"ה (בראשית יח כב) 'ואברהם עודנו עומד לפני ה'.' יש לומר שבא לרמז על כוחו של אברהם אבינו ע"ה שעודנו עומד לפני השם יתברך עד היום הזה, ואין עמידה אלא לשון תפילה, כלומר שהוא עומד ומתפלל עלינו ועל כל עם ישראל שיהיה לנו קיום בגלות בין האומות, וכך תירגם אונקלוס שם 'ואברהם עד כען משמש בצלו קדם ה'.'

קיום מצוות באופן שיישאר מהם ברכה לדורות אחרינו

ענין זה מבואר על פי הידוע שאופן עשיית מצוות ה' שונה בין אנשים, עד כי לפעמים חילוק גדול נמצא ביניהם. יש אדם שעושה מצוה ועל ידה מכריע את כל העולם לכף זכות, ויש שעושה המצוה וממשיך השפעתה לדור אחד או לשני דורות, ויש מי שעושה המצוה וממשיך את השפעתה לאלף דור, ויש מי שעושה מאהבה וממשיך השפעתה לאלפים דורות כמו שאמרו חז"ל (סוטה לא.). כפי עשיית המצוה, כך ממשיך כוחה השפעתה וטובתה, ולשבעת הרועים ע"ה היה הכח להמשיך השפעות וטובות מעבודתם עד סוף כל הדורות, ובזכותם יש לנו קיום בין האומות בגלות.

וכתב בספר **תולדות אדם** (בפרשתנו) שנראה מזה, שבעת קיום מצוות השם יתברך צריך כל אדם לזכור שלא יכוין רק על עצמו כי אם לטובת כל העולם, ולא לדורו בלבד כי אם להניח ברכה אחריו מכח המצוות לדורות הבאים אחריו. ומוסיף ביאור לדבריו, כי נתן השם יתברך המצוות לבני ישראל לעשותם, וציוה לנו לעשות אותם על זה האופן, שיהיה ניכר כח המצווה את המצוה במצוה ויהיה כח הפועל בנפעל, וכמו שהוא יתברך היה הוה ויהיה כמו כן יהיה במצוה כוחו יתברך שמו, דהיינו בחינת 'היה הוה ויהיה' עד העולם, ויגן הזכות של העבודה התמה, שאף הדורות העתידיים להיות אחר כך יוכלו לעבוד עבודה תמה.

משכו וקחו - הכנה לחג הפסח

ישראל שה"ג ד"ה בגמרא אור): ולכן צריך הכנה, כי אף על פי שבא אור הבהיר, אף על פי כן צריך כל אדם לטהר עצמו כדי שיוכל לקבל אור הבהיר, למשל שהחמה אף על פי שהיא זורחת ביותר אף על פי כן צריכין החלונות להיות פתוחים, שאם יהיו סתומים לא תוכל החמה לזרוח להבית. יהי רצון שנזכה להכין עצמנו לטהר לבנו ומוחנו ונזכה בעזר ה' להשפעות העצמות היורדים עלינו בחג קדוש זה הבעל"ט.

הארת ראש חודש כהנה הארת הפסח

ובאמת על ידי תחילת הארת הקדושה מראש חודש זוכים אנו להכין עצמנו לקדושת החג הבא עלינו לטובה, ואף שקדושת חג הפסח באה עלינו בדרך דילוג וקפיצה שלא בהדרגה, מכל מקום כפי מה שמכנים עצמנו לקלוט הקדושה כך זוכים שתיקבע הקדושה בליבנו, וכלשונו של הרה"ק רבי ישראל מקוז'ניץ ע"ה (עבודת

ידוע מאמרו של הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זלה"ה, שכל דברי חז"ל נאמרו באמת וביושר, וגם הנאמר בדרך אפשר והוה אמינא הוא גם כן אמת אף שנדחו הדברים במסקנא. ועל פי זה יש לרמוז בדברי בעל ההגדה 'כול מראש חודש', שבאמת כוח המצוה לספר ביציאת מצרים מתחיל כבר מראש חודש ניסן, כי כבר מראש חודש מאיר הארת ניסי יציאת מצרים, ויכולים למצוא שייכות להארת הניסים.

הגעלת כלים - הגעלת הנפש מיצר הרע

להעביר כתמי העוונות. ומי שלא נתחמם כל כך ביצר הרע, ומורק ושוטף פנים וחוף - סוד טהרה וקדושה. ומי שתשמישו ברותחין, צריך להיות נכוה ברותחין, בתשובה חמורה. ויש שצריך ליבון עד שהניצוצים נתזות ממנו, כמו ענין נתן דצוציאת (שבת נו:). וכלי חרס חרסי אדמה שאינן יוצאות מדפיים לעולם, אין להם תקנה אלא בשבירה, שבירתן מיתתן (בבא קמא נד.) וכו'.

וסדר הנכון, יפשפש אדם במעשיו, ויבדוק חמץ הנגלה וגם החמץ הנסתר. והבדיקה לאור נר יחיד, רצה לומר, לה' לשמו, 'ה' אורי וישע' (תהלים כז א). ואור לארבעה עשר' מציל מן 'נאום ה' אשר אור לו בציון' וגו' (ישעיה לא ט) שהוא הגיהנם וכו'. ויבדוק כל החורין וסדקין (פסחים ח.), כי הקדוש ברוך הוא בוחן לבבות. גם הרבה עבירות שהאדם דש בהן ונשכחות ממנו, הקדוש ברוך הוא זוכר כל הנשכחות, על כן יבדקם לתקנם בעודו בחיים חיותו. ועיין שם שמבאר כל דיני ביעור חמץ היאך מורים לנו דרך להיטהר מכל סיג ופגם בנפשותינו.

ומסיים שם: כל אלו טהרות חייב לטהר ברגל, בזה מועד בצאתנו ממצרים, שהוא תכלית חידוש העולם, ואז בחר בנו מכל העמים כו'. וכבא מועד, אז מקרא קודש, נעשינו בת זוג להקדוש ברוך הוא, כמשוש חתן לכלה, כן יציאת מצרים כנודע. ועל כן, חסידים ואנשי מעשה אומרים שיר השירים בליל שמורים, עכל"ק. ומכאן ישכיל המשכיל להתעורר להגעיל ולהפליט ממנו כל מרעין בישין, והדרך להגיע לכך היא ע"י התורה הנקראת אש, וכך יבוא טהור להיותו ראוי להשראת השכינה בליל קדוש זה וכמו שאומרים בהגדה 'ובמורא גדול' זה גילוי שכינה.

התורה מתקיימת בידו, ועל דרך שאמרו חז"ל (שבת פג:): אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, וכן מ"ח קניני התורה יש מהם שעיקרם לזכך את האדם, וטעם הדבר כי התורה כולה שמוותו של הקב"ה (ראה זוהר משפטים נכד.), ולבד מיגיעת הלימוד צריך לתקן נפשו ולטהר עצמו ולהכין אל לבבו אל ה', ואז יזכה לסייעתא דשמיא שתתקיים התורה בידו.

זיכוך החומר במצרים הכנה לקבלת התורה

והנה הטעם שגלו ישראל למצרים, פירש ביוסף תהלות להחיד"א ע"ה (תהלים קיט ע) בשם ילקוט דוד (שמות ד"ה תכלית) שהתורה היא דבר רוחני וכולה טהרה, ולא תחול על אדם שיש לו יצר הרע ומחשבות רעות, ומטעם זה לא יוכלו האומות לקבל התורה, ולכך הכניע הקב"ה את בני ישראל בגלות מצרים, כדי להחליש את כח היצר הרע ותוכל התורה לשכון בקרבם, וזהו שאמרו במדרש 'ברכוש גדול' זה תורה, כי על ידי הגלות זכו לתורה.

הגעלת הנפש - ההכנה הנדרשת קודם הפסח

וזוהי עבודתנו עתה קודם התקדש עלינו החג בו בחר בנו מכל עם, וכך כתב השל"ה הקדוש (מצה עשירה דרוש ג' אות תד): כבר נודע (ברכות יז.) היצר הרע הוא החומץ והמנוול, שאור שבעיסה, ואין ביעור חמץ אלא שריפה (פסחים ה:), אם פגע בך מנוול משכהו לבית המדרש, דכתיב (ירמיה כג, כט) 'הלוא כה דברי כאש' (סוכה נב:). ענין הגעלת כלים, פליטת זוהמת היצר הרע,

יסוד הפסח ודיניו הן הם עיקרים ושרשים גדולים ארזי הלבנון הרמים והנשאים להעיר לב האיש הישראלי לעזוב ארחות רשע וחשב מחשבות לבלתי ידח ממחיצתו והשליך מעליו טומאת חלאת זוהמת הצר הצורר היצר הרע. בדברים אלו פתח מרנא החיד"א ע"ה בשמחת הרגל (לימוד א'). והיא העבודה המתבקשת בימי ערבי פסחים לעורר ולהתעורר לבדוק ולפשפש בחדרי לבו ולהכשירם להשראת השכינה.

מוסיף החיד"א ומחדש חידוש נפלא, כי הגם שבכל מצוות התורה יש בהם את הקיום כפשוטם ובנוסף רמזים לעבודת ה' הנרמזים בהם ובהלכותיהן - במצות ביעור חמץ שונה הדבר. הכוונה הפשוטה של ביעור חמץ הינה הרמז שבה. כי החמץ רמז ליצר הרע וכו' ונמצא שהרמז של החמץ הוא הפשט, כי כל החומרות האלו לעורר האדם שצריך להתרחק מאד מאד מן היצר הרע ולחפש בחורי וסדקי חדרי לבו אם שמץ דבר נמצא בו, למהר לבערו ולשרפו באש התורה, ולהזהר מאד בכל יראה ובל ימצא כולי האי ואולי ינצל ממנו.

ואפשר שזה רמזו רבותינו ז"ל באומרם (פסחים כא.) 'אין ביעור חמץ אלא שריפה', כלומר, אין לו תקנה ליצר הרע אלא לשורפו באש התורה. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (קידושין ל:): שאמר הקב"ה בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. עכל"ק.

קנין התורה על ידי התרחקות מגשמיות

הנה קנין חכמת התורה אינו דומה לקנין שאר החכמות, כי בחכמות העולם כפי שהאדם בעל כשרונות ומתאמץ ללמוד כן זוכה להחכים ולקנות חכמה, אבל חכמת התורה אין די ביגיעת לימוד התורה, אלא צריך לתקן דרכיו ומעשיו כדי שתהיה

יצא לאור ע"י מכון אור ליהודים © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור ליהודים עיצוב ועימוד: שוקי קנר

איזרות ומגיד ממפשוט

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

התפשטות אור המחשבה עד לנקודת הלב

במאמר זה מבאר רבינו שני עניינים, ששניהם מיוסדים על העיקר הגדול מעיקרי יסודות פנימיות התורה, שהתפשטות הנשמה בגוף היא לפי הכוחות הרוחניים שהם הצינורות להמשכת אור החכמה לשבעת המידות, וכנגדם מכוונים איברי הגוף שהם צינורות להמשכת אור החכמה לכל החושים.

ובפרטות - כל איבר ואיבר מכוון כנגד מידה עליונה ממידותיה של הנשמה, הן בדרך רמז להראות וללמד סדר התפשטות הכוחות למעלה בדרך משל מהגוף, על דרך הכתוב (איוב יט כו) 'מבשרי אחזה א-לוה', והן בדרך 'מרכבה', שהקדושה העליונה שבה נכללים כל הספירות והמידות, רוכבת על האדם בזה העולם, כשהוא מדבק עצמו לבורא יתברך, ולפי זה יובן:

האחד - שאור החכמה מתפשט הן על ידי המחשבה עצמה והן על ידי הדיבור בכל האיברים שמה'ראש' עד ה'חזה'. והכוונה היא עד המקום שכנגד ה'לב', היינו שליש העליון של הגוף.

וענין זה מוחש ומורגש גם בגשמיות, שבשמאל החזה, שם מקום הלב, מורגשת בו השפעת חכמתו ומחשבותיו של האדם, כאשר מתבונן בה בהרחבת דעתו באמת עד שהתפשט השכל והאיר בנקודת לבו, וכוח התפשטות זה הוא דווקא צד שמאל של הגוף - המכוון כנגד מוח השמאלי של האדם, שמכונה 'מוח הבינה' מכיון שבו הוא מתבונן ומרחיב דעתו ושכלו, ומשם מתפשט השכל לכל כוחות הנפש.

ויש מתלמידי הקדושים של המגיד, שלמדו מדבריו אלו של רבם הקדוש, יסוד על פי דרך העבודה, שעל האדם להרחיב את דעתו ושכלו בדביקות הקב"ה שלא תשאר במחשבה לבד שהיא חלק הרוחני שבו, אלא שתתפשט ותרחב ההשגה עד התפעלות המורגשת בלב. וגם בהרגשת הלב יש שני דרגות, ויש לפעמים שהתפעלות היא רק בחיצוניות הלב, אך שלמות התפשטות השגת ודביקות ה' היא כשתאיר ההשגה עד **עצם פנימיות נקודת לבו**, כאשר יכין לבו להקב"ה ברוב תשוקה להתכלל בו ולקבל את אורו הזך, ככלה לחתן תכין עדיה.

ובחינה זאת נקראת גם כן בחינת 'מלכות', שאנו נעשים בחינת 'מקבל' להשפעת אורו של הקב"ה, והיא מכונה בחינת 'לאה' - **אותיות המחשבה**, שהיא הכנת לבנו להקב"ה לקבל אור המחשבה עד נקודת הלב.

השני - שמעשי הליכת הרגליים, שעיקרו הוא הרמתם המשכתם והורדתם, הוא חלק מכוונות הנפש המשתייך לחלק ה'מעשה' שבנפש, והארת החכמה אינה מתפשטת עד שם, ומטעם זה אין פעולת הרגליים היוצאת מתוך הנפש בגדר התפשטות אור החכמה, אלא בגדר חדש שהוא 'המעשה', שכל כולו חידוש בהיותו כלי חיצוני לביטוי החכמה שבפנימיות הנפש, דהיינו שעל ידה ממשיכים את אור החכמה מתוך הנפש, להתגלות גם בעולם הגשמי שכל מהותו 'חיצוניות'.

ומהות הארה הזאת היא בבחינת ספירת ה'מלכות' העיקרית שהיא נקראת 'רחל' - **אותיות הדיבור**, שנמשכת מתחילת מקום התפשטות המחשבה (שממנה נובע הדיבור כאמור לעיל), עד למטה בסוף כוחות האדם שכולם מתאחדים ומתכללים בכח הדיבור שבו נכללים כל כוחות האדם. וזו היא בחינת 'רחל', שממנה נולד הכוח של גילוי מלכותו יתברך גם במקום שאין נרגש שם הארת החכמה, וזה מכוח השעשועים הגדולים שיש להקב"ה, כאשר האדם שהוא מלוכב בגוף שכל כולו חיצוניות, בוחר באמיתה של אור החכמה המגלה את אמיתת השם יתברך, והיא מתפשטת אף למקום שמציאות החכמה נחבית ומסתתרת שם.

ולפי זה כוחות הנפש נחלקים בכללות לשני חלקים כלליים: הראשונה. כח המחשבה, שבו נכללים המחשבה, והדיבור, וגמר כח המחשבה שהם אותיות המחשבה, וכן תנועות הידיים (שבכוחות הנפש הם מכוונים כנגד אהבה ויראה ששרשיהם נכללים בגוף שהוא התפארות). השנייה. כוח המעשה, שיוצא מתוך המחשבה, ובו נכלל כח ההליכה. (ובכוחות הנפש - הניצוח וההויה וההתקשרות).

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השבוע

'חִזָּה הַתְּנוּפָה וְשׂוֹק הַתְּרוּמָה' (ויקרא כט כז). **פְּרוּשׁ, כִּי לֶכֶף שְׁלִישׁ הָעֵלְיוֹן שֶׁל חֶלֶק הַגּוּף הָאֲמֻצְעִי שֶׁמְכוּוֹן כִּנְגַד 'מִידַת הַתְּפָאֶרֶת' נִקְרָא חִזָּה** שהוא לשון ראיית השכל (ככתוב) (שמות יח כא) 'ואתה תחזה', **מִשׁוֹם שֶׁהָרֵאָה שֶׁהוּא חִזָּה נִמְשָׁךְ עַד הַחִזָּה**, החכמה מתפשטת על ידי צינורות ההשפעה של שורשיה המכונים 'יסוד' שהומשפיע למקבל), מכח ההשפעה של עולם החכמה (הנקרא 'אבא'), עד הלב שהוא בחזה, ומתפשטת אף אל הידיים שהם בצדדי החזה, ושם מכונה הארה זאת בבחינת "שכל הפועל", שעל ידם החכמה פועלת את פעולת השכל כפי שנתברר במחשבה.

וּמִשָּׁם הוּא יִרְכִּין בגדר 'רגליים', מכיון שהחיות בנפש שמשם ולמטה אינה נמשכת מהארת החכמה עצמה כפי שהיא נמשכת בחזה, אלא רק בדרך תולדה, שהאור שנוולד מהחכמה והבינה והדעת אל בחינת חסד גבורה ותפארת (אהבה ויראה והתפארות) שהם בחזה מולידים דרך תולדה - שהיא צמצום נוסף - את האור הנמשך אל בחינת נצח הוד ויסוד שהם הרגליים, רק שאף על פי שֶׁהָאֵרַת הַחִכְמָה נִמְשַׁכֶּת אֶל הַחִזָּה הַחִזָּה הוּא דְבָר חִיצוֹנִי שֶׁל הַחִכְמָה וְאִין עֵצֶם הַחִכְמָה מִתְפַּשֵּׁט בִּלְבָב - רַק הָאֵרַתָּה וְתוֹלְדָתָה שֶׁהִיא הַהִתְלַהּבוּת וְהַהִתְפַּעְלוּת הַנִּמְשַׁכֶּת מִמֶּנָּה וְנִחַקְקֵת בִּלְבָב, **לֶכֶף הוּא תִּרְגָּוִם שֶׁל רֵאָה, שֶׁהַחִכְמָה נִקְרָאת רֵאָה** כמו שכתוב (קהלת א טז) 'ולבי ראה חכמה'.

וּבְאֵמַת כָּל הָאֵיבָרִים שְׁבָאֵדָם שִׁיכִים לְדַבּוּר, וּפְעָמִים הַיָּדִים מֵרְאִין דְּבַר, כְּמוֹ קֶרֶץ בְּעֵינָיו וּמֵרָאָה בְּאֶצְבָּעֵתָיו וְכוּ' כלשון הפסוק (משלי ו יג) **'קֶרֶץ בְּעֵינָיו... מֵרָה בְּאֶצְבָּעֵתָיו'**, וגם זה בחינת דיבור שמחשבתו מתגלה לחוץ ומובנת לסובביו, **אֲבָל הַשׂוֹקִים הֵם הַשִּׁיכִים לְעוֹבְדָא, שֶׁצָּרִיף לְהָרִים רַגְלָיו לִילָף**, וזה בחינת מעשה, וזה שנרמז בהמשך הפסוק הנ"ל - "שוק - התרומה" מלשון הרמת רגליים.

לִכֵּן אָמַר חִזָּה הַתְּנוּפָה, כְּלוֹמַר תְּנִי פִּי הַהוּא כֹחַ לִמּוּד (כמו 'תנו' רבנו) ב'פה' והוא כח הדיבור הממשיך את כח החכמה, כְּמוֹ שְׁנֹתְבָאָר שֶׁמֵּהֲמַחְשָׁבָה בָּא הַדְּבַר, וְלִכֵּן כָּל הָאֵיבָרִים הַמִּתְפַּשְׁטִים מֵהַחִזָּה שְׁאֵלָיו נִמְשַׁכֶּת הָאֵרַת כֹּחַ

באותיות התורה והתפילה, והבחינה השניה המכונה "שוק התרומה" היא במצוות מעשיות, שהם בבחינת רגליים, שעל ידם מתפשטת התורה לבחינת העשייה בפועל.

להקב"ה: הראשונה המכונה "חזה התנופה" היא על ידי כח הדיבור, שבה ומכוחה ממשיכים את כח המחשבה כפי שמתפשט בחלקו העליון של הנפש, ומגלים אותה לעולם על ידי הדיבור

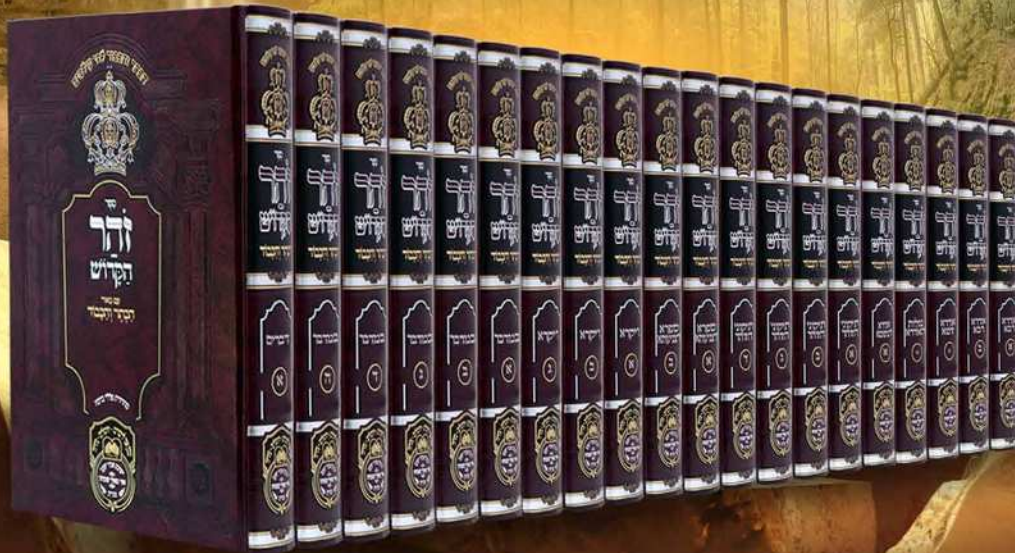
המחשבה, ובכללם הידיים, שייכים להדיבור ומחברים אל חיות הדיבור כשהוא נמשך באמצעות הקול וההבל ממקורו שהוא המחשבה, והוא על דרך מאמר הזוהר הקדוש

(פנחס רנח.) אָפָא יָסַד בְּרֵמָא, כלומר המחשבה הנמשכת מחכמה הנקראת אבא, היא יסודה חיותה וקיומה של אותיות הדיבור שהיא בחינת בת (ספירת המלכות).

וְזֶהוּ נִקְרָא אֵשׁ שְׁחֹרָה עַל גְּבִי אֵשׁ לְבָנָה ה'אין' הוא בחינת אש לבנה, ובה ניתנה התורה - אור החכמה שהיא למעלה מתפיסה והגדרה, ומצטמצמת לצאת לידי גילוי על ידי האש השחורה שהיא בחינת ה'מלכות' הנקראת 'שחורה', והם האותיות שהם הגילוי החיצוני שאין לו הארה כלל מצד עצמו, רק הארת השכל יוצאת לידי גילוי באותיות הדיבור והכתיבה, וְעַל [יְדִי] זֶה בָּא הַדְּבֹר, נמצא שהדיבור שהוא בבחינת 'אש שחורה' שהם האותיות שהם ברורות ומוגדרות ומוגבלות כמו גוון השחור, יוצא ונמשך מה'אין' שהיא החכמה והמכונה 'אש לבנה', מכיון שאינה מושגת כ'לבן' שהוא גוון שאין בו תפיסה, ומעורב בדיבור כוח החכמה, כמו שהאש שחורה יוצאת ונמשכת מתוך האש לבנה, והוא נמשך ויוצא עד החזה.

זוהר הקדוש עם ביאור הכתר והכבוד

השתקקות עולמית לשלמה רבי שבע

זוהר המבואר במדבר ג
זוהר המבואר במדבר ד
זוהר המבואר במדבר ה
זוהר המבואר בדברים א

זוהר המבואר ויקרא ב
זוהר המבואר ויקרא ג
זוהר המבואר במדבר א
זוהר המבואר במדבר ב

תיקוני הוורר חלק ד
ספרא דצניעותא חלק א
ספרא דצניעותא חלק ב
זוהר המבואר ויקרא א

זוהר המבואר אדרא דמשכנא
תיקוני הוורר חלק א
תיקוני הוורר חלק ב
תיקוני הוורר חלק ג

אדרא רבא חלק א
אדרא רבא חלק ב
זוהר המבואר אדרא זוטא
זוהר המבואר נגלות האדרא

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

היוצא מכך שהפסוק רומז לנו שיש שני עניינים בקרבן - הקרבת הנפש

חמישים שערי הבנה

עומק שער הכוונות
לחג הפסח
נפתח ומואר באור יקרות
בביאור משולב
בהיר ונהיר, בתוספת
מדורי העמקה ועיון על פי
ביאורם של גדולי
המקובלים לדורותיהם.

חמישים שערי הבנה

מהדורה חדשה מפוארת, מאירת עינים, שלא נראה כמותה אור המאיר המבואר

ממוהר"ר זאב וואלף מזוטאמיר

מדינת ישראל

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

אומנות הענווה

טעמים של 'לעתיד לבוא'

בת עין המבואר - אור אין סוף של הכנעה וענווה

ענווה היא תכלית כל המדרגות, וצריך לבארה. שר הענווה הרה"ק רבי אברהם דוב זיע"א מאאוריטש סולל באומנות אומן דרכים של הכנעה אמיתית כאין, כאשר לא די שהיא עוקרת את השלימזליות והענווה הפסולה, אלא אדרבה, הענווה נתעלית להיותה מזרז ראשון במעלה להתחדשות, שמחה ואור בהיר בעבודת הבורא "יוסיפו ענווים בה' שמחה" מהדורת פאר | אגרות וליקוטים נבחרים | ביאורי החסידות | ציוני החסידות | פרקי תולדות מורחבים ומאירים | שער המפתחות

בת עין המבואר
מהדורה חדשה ללא ביאור
פורמט גדול | פורמט קטן

להשיג בחנויות הספרים

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66